

SAMEN AAN HET ROER, MAAR WIE BEPAALT DE KOERS?

EEN ONTWERPENDE EN EVALUATIEVE STUDIE NAAR DE
DATAGOVERNANCE IN PLATFORMSAMENWERKINGEN
BINNEN PROVINCIE LIMBURG

AUTEUR

GUUS J.M. JACOBS | s4371356

ONDERDEEL VAN

MA. BESTUURSKUNDE | PUBLIEK MANAGEMENT
FACULTEIT DER MANAGEMENTWETENSCHAPPEN
RADBOD UNIVERSITEIT NIJMEGEN

BEGELEIDER

M. VAN GENUGTEN

STAGEORGANISATIE

PROVINCIE LIMBURG
CLUSTER STRATEGIE

NIJMEGEN, 01-11-2018

SAMENVATTING

De laatste jaren is er sprake van een groeiende hoeveelheid data die wordt opgeslagen, uitgewisseld en (her)gebruikt binnen de samenleving. Organisaties springen in toenemende mate in op deze ontwikkeling en informatie wordt steeds meer als een waardevolle *asset* gezien. Ook overheden zijn bezig met het verkennen van de mogelijkheden die het uitwisselen en hergebruiken van gegevens kan bieden voor het maken van beleid. Overheden werken daarom steeds vaker samen om van elkaars gegevens gebruik te maken en zo waarde toe te voegen aan de eigen informatievoorziening, zo ook de Provincie Limburg. Dit wordt gedaan in zogenaamde platformsamenwerkingen waarbij verschillende partijen met elkaar samenwerken met als doel om een informatiesysteem of platform op te zetten waar alle partijen belang bij hebben. Door deze toegenomen trend van uitwisseling en hergebruik van gegevens wordt het steeds belangrijker om de data waarover zulke platformen beschikken goed te kunnen beheersen. Dit wordt ook wel datagovernance genoemd.

Dit onderzoek levert een bijdrage aan de datagovernance in platformsamenwerkingen waaraan de Provincie Limburg deelneemt. De volgende vraagstelling staat centraal in het onderzoek:

“Hoe kan de datagovernance met betrekking tot het uitwisselen en hergebruiken van gegevens in platformsamenwerkingen tussen de Provincie Limburg en betrokken partijen verbeterd worden?”

Het onderzoek is zowel ontwerp- als evaluatief van aard. Datagovernance binnen publieke organisaties en binnen platformsamenwerkingen zijn zeer recente onderwerpen die in bestuurskundig onderzoek onderbelicht zijn gebleven. Om deze reden is er gekozen het begrip te conceptualiseren aan de hand van bedrijfskundige-, IT-, networkgovernance- en platformgovernanceliteratuur. Dit is verwerkt in een analysemodel die enerzijds bestaat uit de beslissingsdomeinen (wat wordt er gestuurd?) en anderzijds de sturingsstructuur van de platformsamenwerking omvat (wie stuurt er en hoe wordt er gestuurd?). Dit model is gebruikt om de datagovernance van twee casussen binnen de Provincie Limburg te evalueren om vervolgens een provinciebrede conclusie te kunnen trekken over de datagovernance in platformsamenwerking tussen de Provincie Limburg en betrokken partijen.

Geconcludeerd kan worden dat er weinig concreet, strategisch beleid is gemaakt omtrent datagovernance in platformsamenwerkingen. In de verschillende platformprojecten zijn vooral interne en zeer weinig project-overstijgende afspraken gemaakt rondom de datagovernance.

Binnen de beslissingsdomeinen is de datakwaliteit en datacyclus voldoende ontwikkeld. Verder is er weinig sprake van een eenduidige interpretatie in de verschillende gegevens die geleverd moeten worden doordat de standaardisatie van de metadata ontbreekt of ruimte laat voor subjectiviteit. De toegang is matig ontwikkeld doordat de gegevens die binnen de projecten worden verzameld openbaar toegankelijk zijn en doordat er sprake is van een gedeelde verantwoordelijkheid wat betreft de toegang tot het systeem. Het beslissingsdomein (her)gebruik doeleinden en privacy is in dit onderzoek niet van toepassing gebleken.

Binnen de sturingsstructuur blijkt dat de rollen en het eigenaarschap weliswaar globaal op provinciaal niveau belegd zijn, echter doordat taken en verantwoordelijkheden die hieraan gekoppeld zijn soms ontbreken of onduidelijk zijn, hebben dezelfde rollen per casus een andere invulling en is het eigenaarschap en de inhoud hiervan niet duidelijk.

WOORD VOORAF

Voor u ligt mijn masterthesis: *‘Samen aan het roer, maar wie bepaalt de koers? Een ontwerpende en evaluatieve studie naar de datagovernance in platform-samenwerkingen binnen Provincie Limburg’* die het sluitstuk vormt mijn masterstudie Bestuurskunde en tevens ook van mijn academische carrière aan de Radboud Universiteit. Ik waardeer de kans die ik heb gekregen van de Provincie Limburg om dit onderzoek in alle vrijheid binnen de organisatie af te ronden.

Graag wil ik alle respondenten die deel hebben genomen aan dit onderzoek bedanken voor hun tijd, expertise, ideeën en inzichten. Tevens wil ik mijn collega's van het cluster Strategie bedanken voor het warme welkom binnen de organisatie en de fijne samenwerking.

Een speciaal woord van dank gaat uit naar René Bijlmakers en Marieke van Genugten die mij tijdens dit traject hebben begeleid en waar ik altijd terecht kon voor kritische feedback of nieuwe doorslaggevende inzichten.

Ook een woord van dank aan Marijn Dollevoet, Rik Duijmelinck en Roy Liebrand en Jeffrey van As voor de steun en afleiding, niet alleen tijdens het schrijven van deze scriptie maar ook in de gehele periode van de (pre-)master.

Ten slotte wil ik mijn vriendin Marloes en mijn ouder Toon en Hennie bedanken voor de niet aflatende steun, motiverende woorden en afleiding die ik af en toe nodig had tijdens het schrijven van mijn scriptie en het afronden van mijn master.

Met trots presenteer ik u het eindresultaat. Ik wens u veel leesplezier!

Guus Jacobs
Meterik, november 2018

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Probleemstelling.....	7
1.2.1 Doelstelling	7
1.2.2 Vraagstelling	7
1.2.3 Deelvragen	7
1.3 Relevantie.....	8
1.3.1 Praktische Relevantie.....	8
1.3.2 Wetenschappelijke relevantie	8
1.4 Leeswijzer	9
2. Theoretisch Kader.....	10
2.1 Data.....	10
2.1.1 Data, informatie en kennis	10
2.1.2 Uitwisseling en hergebruik van data	10
2.2 Relatie datagovernance, datamanagement en corporate governance	12
2.2.1 Datamanagement.....	12
2.2.2 Corporate Governance	13
2.2.3 Datagovernance	14
2.3 Conceptualisatie Datagovernance	14
2.3.1 Waar dient op gestuurd te worden? Beslissingsdomeinen datagovernance	14
2.3.2 Hoe wordt er gestuurd en wie stuurt er? Sturingsstructuur van datagovernance.....	16
2.4 Analysemodel Datagovernance.....	20
3. Methodologie	23
3.1 Methode van onderzoek	23
3.2 Methode van dataverzameling.....	24
3.2.1 Casusselectie	24
3.2.2 Uiteenzetting methode	25
3.2.3 Respondenten	26
3.3 Operationalisering.....	27
3.3.1 Operationalisering beslissingsdomeinen.....	28
3.3.2 Operationalisering sturingsstructuur	30
3.4 Methode van data-analyse.....	32
3.5 Betrouwbaarheid en validiteit.....	32
3.5.1 Betrouwbaarheid.....	32
3.5.2 Interne validiteit	33
3.5.3 Externe validiteit.....	33

4. Resultaten	34
4.1 Beslissingsdomeinen.....	34
4.1.1 <i>Kwaliteit</i>	35
4.1.2 <i>Metadata</i>	41
4.1.3 <i>Toegang</i>	42
4.1.4 <i>Datacyclus</i>	43
4.1.5 <i>Doeleinden en privacy</i>	45
4.1.6 <i>Conclusie beslissingsdomeinen</i>	46
4.2 Sturingsstructuur.....	47
4.2.1 <i>Rollen</i>	47
4.2.2 <i>Verantwoordelijkheden</i>	48
4.2.3 <i>Sturingsmechanismen</i>	50
4.2.4 <i>Conclusie sturingsstructuur</i>	52
5. Analyse en voorstellen voor verbetering	54
5.1 Ontwikkelingsniveau Datagovernance	54
5.2 Beleid datagovernance platformsamenwerkingen Limburg.....	55
5.3 Slotanalyse datagovernance in platformsamenwerkingen.....	56
6. Conclusie en Discussie.....	59
6.1 Conclusie.....	59
6.2 Theoretische Reflectie	62
6.3 Methodologische Reflectie.....	62
6.4 Suggesties voor vervolgonderzoek.....	63
7. Bibliografie	64
8. Bijlagen	70
8.1 Interviewguides REBIS.....	70
8.1.1 <i>Interviewguide Beheerders REBIS</i>	70
8.1.2 <i>Interviewguide Gebruikers REBIS</i>	73
8.2 Interviewguides CHWK.....	75
8.2.1 <i>Interviewguide Beheerders CHWK</i>	75
8.2.1 <i>Interviewguide Gebruikers CHWK</i>	78

1. INLEIDING

1.1 AANLEIDING

De afgelopen jaren is er steeds meer aandacht gekomen voor de digitaliseringsgolf die een enorme invloed gaat krijgen op de inrichting van de maatschappij. Een belangrijk onderdeel van de digitalisering vormt de 'dataficering' van de samenleving. De term dataficering, geïntroduceerd door Mayer-Schönberger en Cukier (2013), betekent dat steeds meer aspecten van de wereld digitaal kunnen worden vertaald in data. Omdat een steeds grotere hoeveelheid gegevens opgeslagen wordt, kan er ook steeds meer gekwantificeerd worden. Deze ontwikkeling heeft onder andere te maken met het feit dat burgers, bedrijven en instellingen steeds meer data over zichzelf verzamelen en online bijhouden, maar ook doordat apparaten en applicaties steeds meer autonoom gegevens kunnen verzamelen. Hierdoor is er een oneindig uitgestrekte hoeveelheid aan gestructureerde en ongestructureerde data voor handen. Deze data wordt in wetenschappelijk jargon ook wel *big data* genoemd (Höchtel, Parycek, & Schöllhammer, 2016; Mergel, 2016).

De nieuwe inzichten voortkomend uit deze *big data* veranderen de economie steeds meer omdat ze erin slagen nieuwe informatieproblemen op te lossen, onbenutte capaciteit aan te boren, met efficiënte oplossingen te komen voor oude problemen en nieuwe markten te creëren (Bijlsma, Overvest, & Straathof, 2016). Tegelijkertijd zijn de bedrijven die verdienen aan het gebruik en de doorverkoop van deze big data zoals bijvoorbeeld Uber, Facebook en Airbnb de afgelopen tijd meerdere malen in opspraak gekomen. Zo is er in verschillende steden al een verbod op Uber en Airbnb en is ook Facebook de afgelopen tijd negatief in het nieuws geweest nadat bleek dat de gegevens van miljoenen Facebookgebruikers mogelijk zijn misbruikt door een privaat bedrijf ten behoeve van de Trump-campagne in 2016 (NOS, 2014; AD, 2018; BBC News, 2018; NRC, 2018).

De Nederlandse overheid ziet in dat het bij deze ontwikkeling niet aan de zijlijn moet gaan staan (Digitale Overheid, 2018). Ook overheden beschikken namelijk over steeds meer gegevens. Deze gegevens werden voorheen vooral gebruikt voor het vervullen van de publieke taak, echter vanaf 2015 is de Wet hergebruik van overheidsinformatie van kracht gegaan waarin staat dat deze informatie ook door derden mag worden gebruikt voor andere doeleinden dan het oorspronkelijke doel. De achterliggende gedachte bij het invoeren van deze wet was dat overheidsinformatie ook economische waarde kan hebben voor andere partijen en als basis kan dienen voor innovatie (*Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties*, 2016).

Het uitwisselen en hergebruiken van gegevens met waardecreatie tot doel heeft de laatste jaren een enorme vlucht genomen. Om dit te kunnen realiseren en te profiteren van elkaars gegevens werken overheden en commerciële partijen onderling, maar ook met elkaar samen rondom één systeem of platform. Dit soort samenwerkingen worden ook wel platformsamenwerkingen genoemd (Van Der Sloot, Broeders, & Schrijvers, 2016). Het werken in platformsamenwerkingen heeft echter niet alleen voordelen, maar ook een schaduwzijde. Het toegenomen gebruik en hergebruik van data kan namelijk bepaalde publieke belangen onder druk zetten. Hoe is het bijvoorbeeld gesteld met de privacy wanneer organisaties bepaalde gegevens uitwisselen? Maar ook, hoe blijft de datakwaliteit gewaarborgd wanneer steeds meer organisaties datasets combineren en gebruiken voor hun beleidsvorming en hoe zit het met de verantwoordelijkheid die organisaties dragen voor hun data (Mergel, 2016)?

Door de toegenomen trend van uitwisseling en hergebruik van gegevens en de ingrijpende ontwikkelingen die hiermee gepaard gaan wordt het daarom steeds belangrijker om de data waarover zulke platformen beschikken goed te kunnen beheersen. Datagovernance is hierbij van groot belang (Digitale overheid, 2016; IBestuur, 2016). Dit onderzoek zal een bijdrage leveren aan de organisatorische inrichting van de datagovernance in platformsamenwerkingen in de publieke sector.

1.2 PROBLEEMSTELLING

Door de toegenomen dataficering en de kansen die dit biedt zijn veel overheden bezig met het verkennen van de mogelijkheden om aan meer datagedreven beleidsontwikkeling te doen om op die manier de effectiviteit van de beleidsvorming te verbeteren. Om dit te bewerkstelligen werken overheden vaak samen met andere partijen die over kennis of data beschikken die de betreffende overheden zelf niet in huis hebben. Ook de Provincie Limburg is bezig met een verkenning om meer te kunnen profiteren van de data en kennis van andere partijen zodat er tot meer datagedreven besluitvorming gekomen kan worden. Om dit te kunnen doen zijn er platformsamenwerkingen ingericht waarbij de Provincie Limburg met gemeenten en (semi-)particuliere partijen gegevens verzamelt met als doel om hier waarde mee te creëren voor alle betrokken partijen. Dit vraagt om datagovernance zodat onder andere de kwaliteit, actualiteit en de consistentie van de data gewaarborgd blijft.

1.2.1 Doelstelling

Voor dit onderzoek is de volgende doelstelling opgesteld:

Inzicht verkrijgen in de datagovernance van de Provincie Limburg in platformsamenwerkingen waarbij uitwisseling en hergebruik van gegevens plaatsvindt, ten einde aanbevelingen te formuleren om de datagovernance binnen de Provincie Limburg te optimaliseren.

1.2.2 Vraagstelling

Uit bovenstaande doelstelling is de volgende centrale vraagstelling opgesteld:

Hoe kan de datagovernance met betrekking tot het uitwisselen en hergebruiken van gegevens in platformsamenwerkingen tussen de provincie Limburg en betrokken partijen verbeterd worden?

1.2.3 Deelvragen

Om de vraagstelling te beantwoorden zijn er vier deelvragen opgesteld die de centrale vraag beantwoorden.

- 1. Wat is datagovernance en waarom is het nodig?*
- 2. Hoe dient datagovernance vorm te krijgen wanneer er sprake is van uitwisseling en hergebruik van gegevens in platformsamenwerkingen?*
- 3. Hoe krijgt de datagovernance vorm binnen platformsamenwerkingen waarin de provincie Limburg betrokken is?*

4. Hoe kan de datagovernance van de Provincie Limburg verbeterd worden?

Hoewel data en informatie wel degelijk verschillen, worden beide begrippen onder dezelfde noemer geschaard in dit onderzoek. In de praktijk blijkt namelijk dat informatie, of i-governance, en datagovernance nagenoeg hetzelfde betekenen. In dit onderzoek zal echter de term datagovernance worden aangehouden.

1.3 RELEVANTIE

1.3.1 Praktische Relevantie

De decentralisatie van verschillende overheidstaken naar de lagere overheden en de dataficering van de samenleving hebben de laatste jaren bij steeds meer overheden gezorgd voor een beweging naar een meer *evidence-based* manier van beleidsvorming op basis van grote hoeveelheden data (Knijn & Hoogenboom, 2014). Om dit te bewerkstelligen vindt het uitwisselen en hergebruiken van informatie met derde partijen op steeds grotere schaal plaats bij publieke organisaties. Ook de verschillende overheden in Nederland zijn hier, in meer of mindere mate, mee bezig (Wesseling, Postma, Stolk, & Sabirovic, 2018). De Provincie Limburg vormt hierop geen uitzondering. In de startnotitie Digitale Samenleving is onder andere een eerste aanzet gegeven voor de verkenning naar een meer datagedreven beleidsvorming (Provincie Limburg, 2017). Voor veel overheden, ook voor de Provincie Limburg, is het van belang dat de kwaliteit, consistentie en beveiliging van de data waarop de *evidence-based* beleidsvorming plaatsvindt gewaarborgd is. Datagovernance is daarom van belang. De datagovernance is grotendeels binnen de wettelijke taken van de provincie vastgelegd. Binnen samenwerkingsverbanden waarbij sprake is van wederzijdse afhankelijkheid van de data van deelnemende partijen is echter nog altijd afstemming nodig in de datagovernance tussen de verschillende partijen. Een vergelijkend casuonderzoek naar datagovernance in platformensamenwerking kan inzicht geven in hoe de datagovernance zich binnen deze samenwerkingen ontwikkelt en kan bijdragen aan de verkenning naar een meer datagedreven beleidsvorming voor de Provincie Limburg.

1.3.2 Wetenschappelijke relevantie

Datagovernance is nog maar zeer recent een object van onderzoek. Het gros van de literatuur is in vakbladen gepubliceerd en hiervan is nog weinig wetenschappelijk geverifieerd (Niemi, 2011). De bestaande wetenschappelijke literatuur omtrent datagovernance is vooral bedrijfskundig en IT georiënteerd. Lange tijd lag de verantwoordelijkheid omtrent de kwaliteit, harmonisatie en actualisatie van de data bij publieke instellingen vooral bij de IT-afdelingen en dit werd niet zozeer als primair bestuurskundig beschouwd. Door de toename in de uitwisseling en het hergebruik van gegevens als gevolg van de dataficering van de samenleving is de roep om een prominentere plaats van een goede datagovernance voor publieke organisaties binnen de bestuurswetenschappen groter geworden (IBestuur, 2016). Dit onderzoek levert hier een bescheiden bijdrage aan.

Het uitwisselen en hergebruiken van gegevens is een ontwikkeling die binnen de bestuurskundige literatuur wordt verstaan onder de ontwikkeling van *big, linked* en *open data*, afgekort ook wel *BOLD* genoemd. *Big data* staat hierin voor de groeiende hoeveelheid data die voortvloeit vanuit verschillende bronnen. *Linked data* en *open data* vormen een onderdeel van deze big data stroom. *Linked Data* gaat om het verbinden van gegevens zodat deze tot nieuwe inzichten leiden. *Open data* is een

ontwikkeling waarbij toegang tot gegevens voor iedereen mogelijk dient te zijn met als doel om tot innovatie te komen. *BOLD* heeft de laatste jaren een grote invloed gehad op de manier hoe overheden werken en communiceren (Janssen & Hoven, 2015). De concepten *big*, *linked* en *open data* zijn zowel in de wetenschappelijke literatuur als in de praktijk moeilijk werkbaar concepten gebleken (Höchtel et al., 2016). Dit onderzoek richt zich daarom ook niet inhoudelijk op de *BOLD* begrippen en zal deze terminologie daarom zoveel mogelijk vermijden en spreken van uitwisseling en hergebruik van gegevens. Door juist het begrip datagovernance centraal te zetten wordt de focus niet gelegd op de mogelijkheden die er voor overheden zijn om aan te haken aan de *BOLD*-ontwikkeling, maar juist op een manier hoe ze hier goed mee om kunnen gaan.

Ten slotte is veel wetenschappelijke literatuur vooral gericht op datagovernance in organisaties waarbij er sprake is van enkelvoudig eigenaarschap en duidelijke doeleinden waarvoor de organisatie de data gebruiken. Voorheen had de data namelijk een doelgerichte functie in, met name, interne processen. Dit onderzoek stelt de datagovernance waarin meerdere partijen betrokken zijn centraal. Hierbij is het eigenaarschap vaak verdeeld en wordt de data voor meerdere doeleinden gebruikt, iets dat door de groeiende trend in de uitwisseling en het hergebruik van data steeds vaker het geval is (Lee, Zhu, & Jeffery, 2017).

1.4 LEESWIJZER

In de volgende hoofdstukken volgt de uitwerking van het onderzoek. Het betreft een ontwerpend en evaluatief onderzoek. In hoofdstuk twee is het theoretisch kader van het onderzoek geschetst waarin de eerste twee deelvragen van het onderzoek zijn beantwoord en die de kaders bieden waarop het analysemodel is gebaseerd. In hoofdstuk drie komt de methodologie aan bod waarbij meer is gefocust op het ontwerp van het analysemodel en hoe deze onderzocht is binnen de Provincie Limburg. Vervolgens volgt in hoofdstuk vier de evaluatie van twee casussen aan de hand van het analysemodel. In hoofdstuk vijf zijn de resultaten uit deze evaluatie vervolgens gegeneraliseerd en zijn er aanbevelingen gedaan hoe de Provincie Limburg de datagovernance in platformsamenwerking waarbij zij betrokken is kan verbeteren. Ten slotte volgt in hoofdstuk zes de conclusie en discussie waarbij ruimte is gelaten voor een theoretische en methodologische reflectie en suggesties voor vervolgonderzoek.

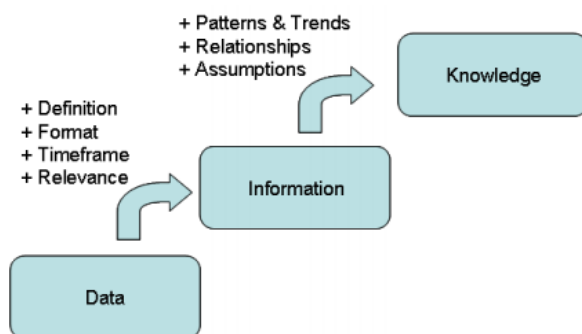
2. THEORETISCH KADER

In dit hoofdstuk is de centrale vraagstelling theoretisch onderbouwd. Dit is gedaan door de eerste twee deelvragen te beantwoorden middels een uiteenzetting van de bestaande wetenschappelijke literatuur en aan de hand van verschillende onderzoeksrapporten. Hierbij moet opgemerkt worden dat datagovernance in de bestuurskundige literatuur relatief onontgonnen terrein is. Het theoretisch kader is daarom vooral gericht op datagovernance binnen organisaties in het algemeen. Allereerst wordt er ingegaan op het begrip data en hoe dit begrip zich ontsponnen heeft in de afgelopen jaren. Vervolgens staat de plaats van de datagovernance binnen organisaties centraal en ten slotte zal er worden gekeken naar de vraag hoe datagovernance vorm krijgt in organisaties en in het bijzonder binnen platformsamenwerkingen. Het theoretisch kader sluit af met het analysemodel dat centraal zal staan in dit onderzoek.

2.1 DATA

2.1.1 Data, informatie en kennis

Data is een veelzijdig begrip waarvan de definitie grotendeels wordt bepaald door de context waarin het woord gebruikt wordt. Binnen de informatiewetenschappen wordt data gedefinieerd als “*unprocessed information*” (Hey, 2004, p.5). Data kan tot uiting komen in teksten, nummers en grafieken, maar ook in beelden geluiden of video’s. Het is een representatie van de feiten dat alleen van waarde is wanneer het bijdraagt aan kennisvorming. Het proces tot kennisvorming en hoe dit plaatsvindt wordt ook wel de DIK-chain genoemd (Hey, 2004). DIK staat voor Data, Information en Knowledge. In figuur 1 wordt deze DIK-chain duidelijk gemaakt.

Figuur 1: DIK-chain (Mosley, Brackett, Earley, & Henderson, 2009)

Door verschillende data samen te voegen en in context te plaatsen ontstaat er informatie. Door deze informatie vervolgens met elkaar in verband te brengen ontstaat er kennis. Kennis is in feite informatie die in een bepaald perspectief is gezet. Data vormt dus de basis van de kennis van een persoon of bedrijf (zie figuur 1). Op zichzelf heeft data geen betekenis, het gaat erom hoe het wordt gebruikt (Hey, 2004).

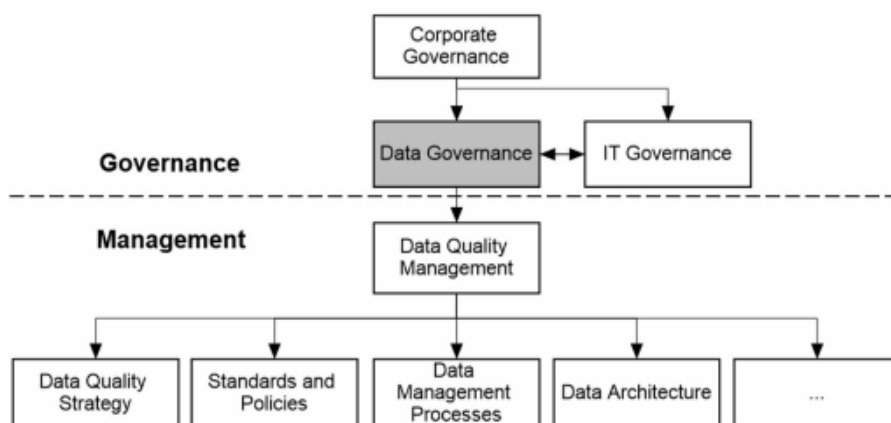
2.1.2 Uitwisseling en hergebruik van data

De laatste jaren zijn er steeds meer nieuwe bronnen ontstaan waarvan organisaties gebruik kunnen maken als het gaat om dataverzameling. De data uit deze bronnen wordt veelal geaggregeerd en gecombineerd en de nieuwe data die hieruit voortkomt wordt ook wel *big data* genoemd (Lane, Stodden, Bender, & Nissenbaum, 2013).

Grofweg liggen er twee datastromen ten grondslag aan het fenomeen *big data*. Dit is de datastroom die voortkomt uit het openstellen en uitwisselen van data, *open data*, en de datastroom die voortkomt uit het combineren en hergebruiken van verschillende soorten data uit verschillende (machine-gegenereerde) bronnen, *linked data* (Janssen & Hoven, 2015).

Organisaties hergebruiken en wisselen gegevens uit met als doel om waarde toe te voegen aan de diensten of producten die zij leveren en uiteindelijk tot innovatie te komen (Klijn, 2017). Een voorbeeld hoe hergebruik en uitwisseling van gegevens tot waardecreatie en innovatie kan leiden is Buienradar. Buienradar gebruikt open data van het KNMI en de Basisregistratie Topografie om weersvoorspellingen te kunnen doen en hebben hieromheen een verdienmodel ontwikkeld (Frankowski, Meijer, Van der Steen, & Van Twist, 2015). Buienradar is een voorbeeld van een toepassing die open data vanuit één of twee bronnen hergebruikt. Een ander voorbeeld is het project Roudle. Dit is een applicatie die op basis van reistijd, -kosten en CO2-uitstoot van de verschillende deelnemers bepaalt wat de meest optimale locatie is om een vergadering of afspraak te houden (Roudle, n.d.). De app maakt onder andere gebruik van locatiegegevens van mobiele telefoons, OpenStreetMap gegevens, diverse geo-datasets, OV-dienstregelingen, data uit de Nationale Databank Wegverkeergegevens, en data van het Kadaster en het CBS (Mobility Label, 2016). Door gegevens uit verschillende bronnen te combineren wordt geprobeerd een zo objectief mogelijke voorspelling te maken voor de gebruikers van het platform.

Ook overheden wisselen en hergebruiken steeds meer gegevens met als doel om op basis hiervan een meer evidence based besluitvorming te kunnen maken (Evers, 2017). Het is dan echter wel van belang dat deze verschillende gegevenssets van een goede kwaliteit zijn wanneer hierop besluiten worden gebaseerd en dat hier goed mee om wordt gegaan. Om dit te kunnen waarborgen doen organisaties aan datagovernance. Voordat het concept datagovernance echter verder uitgediept wordt is het belangrijk om eerst de plaatsbepaling van datagovernance in een organisatie helder te krijgen. Zoals in figuur 2 is weergegeven wordt datagovernance geplaatst tussen twee andere activiteiten die in een organisatie worden bedreven, namelijk, corporate governance en datamanagement (Bruck, 2017).

Figuur 2: Relatie Corporate Governance, Datagovernance en Datamanagement. (Bruck, 2017).

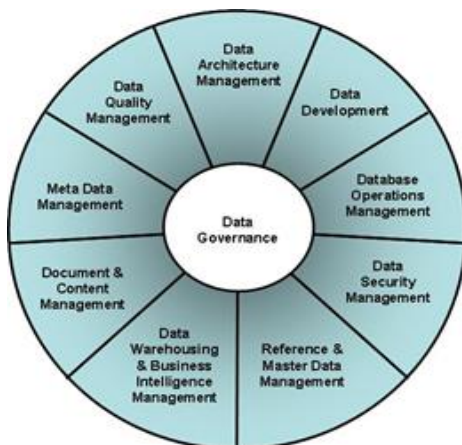
2.2 RELATIE DATAGOVERNANCE, DATAMANAGEMENT EN CORPORATE GOVERNANCE

2.2.1 Datamanagement

Zoals in de vorige paragraaf is uitgewerkt, beschouwen veel organisaties hun informatie als waardevol. Om de volledige potentie van de data in een organisatie te benutten is het belangrijk dat deze op een goede manier worden gemanaged. Belangrijk hierbij is dat dit organisatiebreed gebeurt en dat de dataprocessen op een overzichtelijke, transparante manier worden ingericht. Datamanagement omvat alle aspecten binnen een organisatie die bijdragen aan het tot waarde maken van data en informatie. De definitie die meestal wordt gegeven wanneer er wordt gesproken over datamanagement is:

'The development, execution and supervision of plans, policies, programs and practices that control, protect, deliver and enhance the value of data and information assets' (Mosley et al., 2009, p.18).

Om invulling te geven aan deze abstracte definitie heeft DAMA International (2009) tien functies gegeven die het gehele proces van datamanagement omvatten. Deze zijn weergegeven in figuur 3.

Figuur 3: Data-management functies (Mosley et al., 2009).

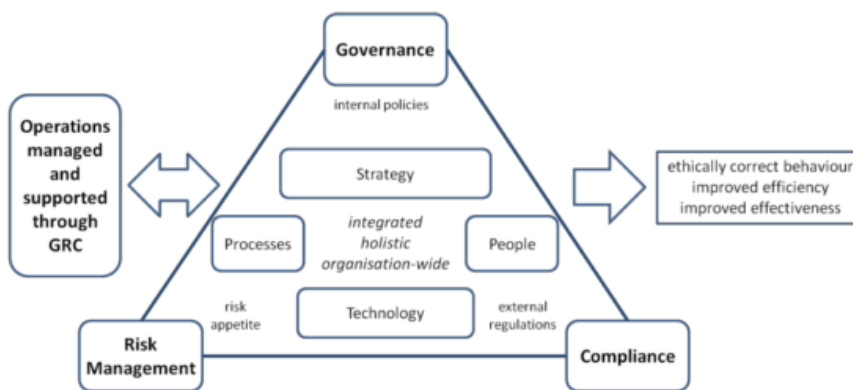
Allereerst is het belangrijk om helder te krijgen wat de databehoeftte van de organisatie is en hoe het proces ontwikkeld dient te worden om in deze behoefte te kunnen voorzien. Dit wordt ook wel *Data Architecture Management* (1) genoemd. De invulling van dit proces, het daadwerkelijk ontwikkelen, implementeren en onderhouden van de databehoeftte van de organisatie, wordt *Data Development* (2) genoemd. Daarnaast is het belangrijk dat de gestructureerde data wordt onderhouden en gecontroleerd in een omgeving, de database. De inrichting van de database en het op orde houden hiervan wordt *Data Operations Management* (3) genoemd. De data dient ook beveiligd te worden zodat niet iedereen toegang heeft tot de data. Hiervoor dienen beveiligingsprocedures gepland, ontwikkeld en uitgevoerd te worden (4). Zoals bovenstaand uiteengezet is, is data op zichzelf waardeloos als deze niet op een goede manier wordt gebruikt. De vertaalslag van data naar informatiebehoefte vindt plaats in de functies vijf en zes van het model. Het ontwikkelen en controleren van activiteiten waarvoor de data van een organisatie wordt gebruikt wordt ook wel *Reference & Master Datamanagement* (5) genoemd. De uitvoering van de processen die de vertaalslag van data naar informatie maken wordt *Data Warehousing en Business*

Intelligence Management (6) genoemd. Ten slotte is het belangrijk dat de data die wordt verzameld ook in goede kwaliteit bewaard wordt en dat wanneer deze overvloedig is, wordt verwijderd en vernietigd. Mosley et al. (2009) noemen dit de data lifecycle. Dit wordt gewaarborgd in de fasen zeven, acht en negen van het model. Het op een juiste manier archiveren van de data wordt gewaarborgd in de functie *Document and Content Management* (7). Het voorzien van de juiste context van de data wordt ook wel *Meta Datamanagement* (8) genoemd en ten slotte is het belangrijk dat de kwaliteit van de data gewaarborgd wordt (9).

De laatste functie in het model van Mosley et al. (2009) is de datagovernance, dit vormt de kernfunctie binnen het datamanagement van een organisatie. De datagovernance is de strategische laag die op hoog niveau de planning en controle voert op het datamanagement van de organisatie. Het staat daarom in contact met alle andere datagerichte functies zoals bovenstaand beschreven.

2.2.2 Corporate Governance

Naast de relatie die datagovernance heeft met datamanagement, is er ook sprake van een wisselwerking tussen datagovernance en de corporate governance van een organisatie, aldus Gregory (2010). Weill en Ross (2004) definiëren corporate governance als 'het bepalen van de structuur die de doelen van de organisatie vaststelt en deze uitvoering monitort zodat de doelen worden behaald', en is hetzelfde als wat in de bestuurskundige literatuur bekend staat als 'good governance'. Volgens Racz, Weippl, & Seufert (2010) zorgt een goede corporate governance van een organisatie voor ethisch correct gedrag wat leidt tot een verbeterde efficiëntie en effectiviteit. Schematisch weergegeven ziet dit proces er als volgt uit:

Figuur 4: Corporate Governance in organisaties (Racz et al., 2010)

Een effectieve corporate governance bestaat uit sturing voortkomend uit intern beleid, compliance van de organisatie aan externe wet- en regelgeving en wanneer er sprake is van een gedegen risico-management, aldus Racz (2010) en Gregory (2011). Dit wordt bewerkstelligd door te sturen middels een weloverwogen strategie op de organisatieprocessen, de technologie en de mensen van de organisatie.

Volgens Niemi (2011) zijn het bestuur en de seniors van de uitvoerende teams verantwoordelijk voor de strategie die erop gericht is om gewenst gedrag uit te dragen in de omgang met de belangrijkste assets van een organisatie. Wanneer data als een belangrijke asset wordt beschouwd door de organisatie, dient hiermee op een verantwoordelijke en juiste manier mee om te worden gegaan. Data en de sturing hierop maakt daarom deel uit van de corporate governance van een organisatie.

2.2.3 Datagovernance

Datagovernance speelt zich af in het krachtenveld van de corporate, of good governance (1) waarbij op strategisch niveau de structuur van de organisatie wordt bepaald om de gestelde doelen te behalen, en het datamanagement (2) waarbij alle data die een organisatie genereert op een juiste manier beheerd wordt. Datagovernance omvat dus een IT-aspect maar ook een bedrijfskundig aspect en wordt om die reden vaak breed gedefinieerd binnen de wetenschappelijke literatuur (Weber, Otto, & Osterle, 2009). Zo leggen Khatri & Brown (2010) het accent van datagovernance meer op de corporate governance door datagovernance te definiëren als:

‘Degenen die de beslissingsrechten houden en dus hoofdverantwoordelijk zijn voor de besluitvorming rondom de data-assets van een organisatie.’

Niemi (2011) daarentegen hanteert een definitie van datagovernance waarbij het accent meer tegen datamanagement aan ligt door te stellen dat datagovernance

‘Een set van processen is die ervoor zorgen dat belangrijke data assets formeel gemanaged worden binnen een organisatie.’

Otto (2011) verenigt beide accenten goed en daarom zal deze definitie ook leidend zijn in het verdere onderzoek:

‘Het geheel van beslissingsrechten en verantwoordelijkheden met betrekking tot het beheer van data assets.’

Het gaat dus niet zozeer over de vraag hoe er met de data tot innovatie en waardecreatie kan worden gekomen, maar het gaat meer om de vraag hoe informatie gecontroleerd kan worden; welke informatie er nodig is, hoe er gebruik van gemaakt moet worden en wie er verantwoordelijk is voor de informatie. (Koooper, Maes, & Lindgreen, 2011).

2.3 CONCEPTUALISATIE DATAGOVERNANCE

Om het begrip datagovernance te conceptualiseren is gebruik gemaakt van het framework van Otto (2011). Hij stelt dat datagovernance enerzijds het specificeren van de doelen is die een organisatie wil bereiken met de inzet van de data assets (waar dient op gestuurd te worden), maar ook het specificeren van de structuur van de besluitvorming om deze doelstellingen te bereiken en te monitoren (wie stuurt er en hoe wordt er gestuurd?). Deze drie dimensies zullen uiteen worden gezet in onderstaande subparagrafen.

2.3.1 Waar dient op gestuurd te worden? Beslissingsdomeinen datagovernance

De hoofddoelen van organisaties om aan datagovernance te doen kunnen volgens Otto (2011) worden verdeeld in functionele en formele doelen. De formele doelen gaan in op de doelen die een organisatie heeft met het beheren van de data. Deze zijn voor iedere organisatie anders. De functionele doelen dienen vooral als waarborging van de datamanagementfuncties zoals uiteengezet door Mosley et al. (2009) en zijn meer algemeen van aard en dus van toepassing op meerdere organisaties. Hierbij kan er gedacht worden aan het opstellen van een datastrategie, het vaststellen van

verantwoordelijkheden of het opstellen van intern beleid om deze datamanagementfuncties te waarborgen.

Khatri & Brown (2010) hebben de domeinen waarover deze functionele datagovernance doelen dienen te beslissen afgepeld tot vijf domeinen zodat alle aspecten van datamanagement gedekt zijn. Dit zijn de volgende beslissingsdomeinen:

Data principles: Er dient bepaald te worden welke data van waarde is voor een organisatie en hoe hiermee omgegaan dient te worden. Hierbij dient niet alleen nagedacht te worden over de economische waarde van data in de organisatie maar ook over de ethische aspecten, beleid en standaardisatie van de data. Daarnaast dient er ook bepaald te worden in hoeverre er gebruik gemaakt dient te worden van externe data van derde partijen.

Kwaliteit van data: Slechte kwaliteitsstandaarden van de data kan een organisatie onnodig extra kosten bezorgen. Er dient bepaald te worden hoe de kwaliteit gewaarborgd kan blijven. Hierbij dient er volgens Khatri & Brown (2010) nagedacht te worden over standaarden wat betreft:

- Nauwkeurigheid: refererend naar de correctheid van de data oftewel, de informatie dient overeen te komen met de werkelijkheid.
- Tijdigheid: de informatie dient recent te zijn.
- Compleetheid: de informatie dient compleet te zijn.
- Gelooftwaardigheid: de informatie dient van een betrouwbare bron af te komen.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat de bovenstaande dimensies relatief zijn en dat het afhankelijk van de context van de organisatie en het eindgebruik van de data is wat als referentiepunt voor bovenstaande dimensies wordt gebruikt als het gaat om goede datakwaliteit.

Metadata: De metadata wordt door Kathri & Brown (2010) beschreven als 'de data over de data'. Metadata beschrijft waar de data over gaat. Door standaardisatie van de metadata kan er een consistente en beknopte representatie van de data worden gegeven. De semantiek van de data dient eenduidig te zijn. Dit wil zeggen dat er onomstotelijk sprake is van een eenduidige interpretatie van de gegevens door iedere betrokkenen.

Toegang tot data: De toegangsvereisten voor de data dienen gespecificeerd te zijn. Hierbij dient nagedacht te worden over: de gevoeligheid van de data binnen de organisatie, de mogelijke risico's van het databeheer, systemen voor periodieke monitoring van beveiliging, back-up en herstelprogramma's.

Datacyclus: Het bepalen van een effectief systeem van definitie, productie, behoud en verloop van de data. Het gaat er dan dus met name om hoe zaken als productie, wijziging, opslag, archivering en vernietiging van de data zo effectief mogelijk plaatsvindt zodat de kerngegevens prevaleren boven minder relevante gegevens.

Zoals tabel 1 impliceert zijn de kwaliteit, metadata, toegang en datacyclus afhankelijk van wat er op het gebied van data principles is bepaald. Het beslissingsdomein data principles is dus hetgeen waarop uiteindelijk gestuurd wordt om de 'onderliggende' beslissingsdomeinen te optimaliseren.

Data principles		
Data quality	Metadata	Data lifecycle
	Data access	

Tabel 1: Databeslissingsdomeinen (Khatri & Brown, 2010).

Data (her)gebruik en privacy

De datagovernance beslissingsdomeinen die bovenstaand uiteengezet zijn, richten zich met name op generieke doelen en een universele aanpak voor de datagovernance intern binnen één organisatie. De laatste jaren is er echter in toenemende mate sprake van een ontwikkeling van uitwisseling en hergebruik van data tussen meerdere organisaties. Hierbij dient er op meerdere domeinen te worden gestuurd dan alleen de beslissingsdomeinen zoals uitgezet door Khatri & Brown (2010). Vanwege het feit dat er weinig wetenschappelijke literatuur bekend is over de datagovernance in de samenwerkingen tussen overheden en derde partijen, is er gekeken naar de platformgovernance literatuur. Hierbij dient opgemerkt te worden dat er weliswaar een nuanceverschil zit tussen platformgovernance en datagovernance binnen de samenwerkingen van overheden en derde partijen, echter vanwege het feit dat er bij platformgovernance ook toegezien dient te worden op de uitwisseling en het hergebruik van data door de verschillende partijen zijn de inzichten die voortkomen uit deze literatuur als geschikt geacht om verder uit te diepen in dit onderzoek. Om deze reden is er één beslissingsdomeinen toegevoegd aan de beslissingsdomeinen die zijn opgesteld door Khatri & Brown (2010). Dit is het beslissingsdomein doeleinden (her)gebruik en privacy.

Wanneer meerdere partijen gebruik maken van dezelfde data is het voor iedere partij van belang om te weten voor welke doeleinden hun data wordt gebruikt. Het is voor zowel beheerder als gebruiker van belang dat er een balans wordt gevonden tussen de hoeveelheid informatie die aangeboden wordt en het gebruik van de data.

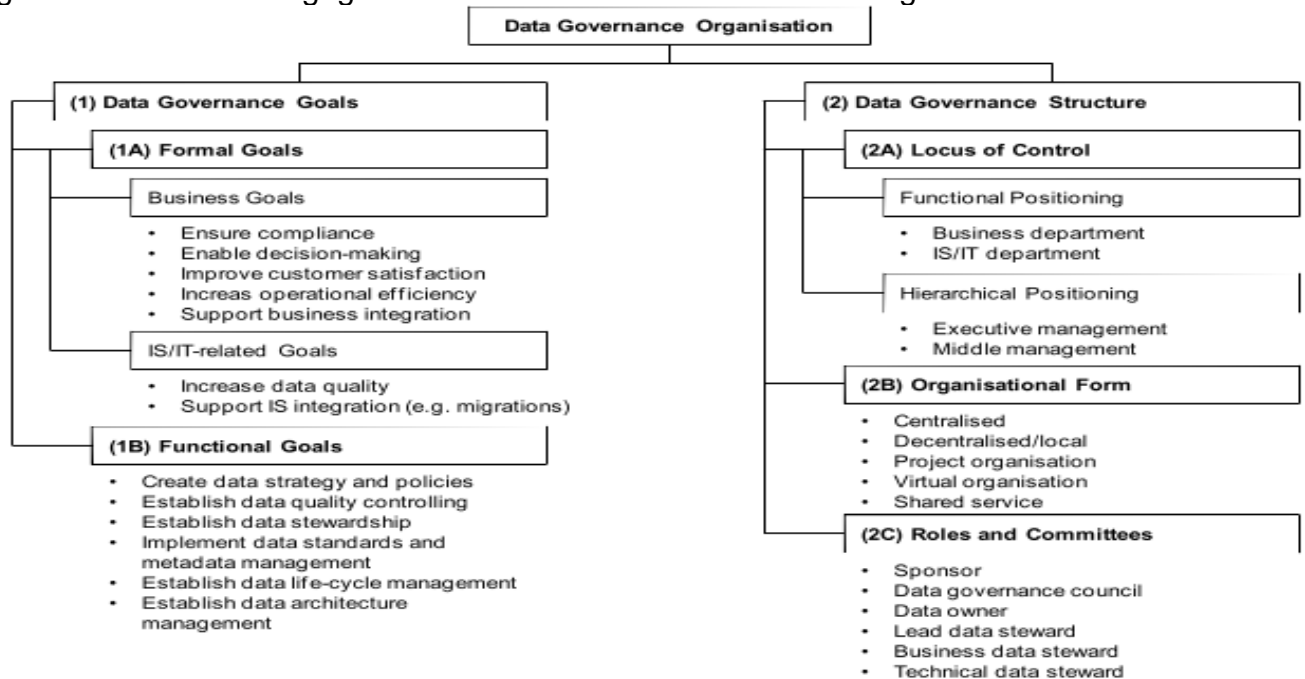
Allereerst is het zo dat het aanbieden van teveel informatie ten opzichte van het gebruik in sommige gevallen kan leiden tot onnodige kosten. Daarnaast kan door het uitwisselen en hergebruiken van gegevens het risico ontstaan dat gevoelige informatie van de burger bloot komt te liggen (Bruck, 2017; Johnson, Sieber, Scassa, Stephens, & Robinson, 2017; Lee et al., 2017; Scassa, 2010). Om privacy issues en onjuist gebruik van gegevens te voorkomen is het van belang dat hierover afspraken worden gemaakt en dat dit gemonitord wordt. Het beslissingsdomein data (her)gebruik en privacy kan inzichtelijk gemaakt worden door de doeleinden van de verschillende datagebruikers zichtbaar te maken en dit, waar nodig, te monitoren (Bruck, 2017; Lee et al., 2017).

2.3.2 Hoe wordt er gestuurd en wie stuurt er? Sturingsstructuur van datagovernance

Naast de doelen die nagestreefd dienen te worden middels datagovernance, is het ook van belang dat de besluitvorming om de gestelde doelen te bereiken en te monitoren op een efficiënte manier wordt ingericht. In de wetenschappelijke literatuur is op verschillende manieren invulling gegeven aan de inrichting van de organisatie van datagovernance. Binnen de datagovernance literatuur zijn er twee benaderingswijzen voor de inrichting van de besluitvorming rondom de datagovernance van een organisatie. Allereerst zijn er auteurs die pogen een alomvattend organisatiemodel te ontwikkelen dat voor iedere organisatie te implementeren is. De auteurs van recentere datagovernance literatuur houden echter grotendeels een contingentiebenadering aan

en stellen dat het niet mogelijk is om een alomvattend model voor datagovernance in te richten omdat iedere organisatie anders is. In dit onderzoek zal vast worden gehouden aan de contingentiebenadering. De contingentiebenadering houdt in dat een organisatie zijn omgeving alleen effectief kan beheren wanneer deze zijn governance structuur aanpast aan de omgeving waarin de organisatie opereert (Kapteyn, 2001).

Dit contingentiebeprijp is meegenomen en door Otto (2011) geïntegreerd in een analytisch model dat duidelijk maakt hoe de datagovernance binnen organisaties vorm krijgt. Schematisch weergegeven ziet het model van Otto er als volgt uit:

Figuur 5: Datagovernance organisatiemodel Otto (2011)

Naast de datagovernance doelen van een organisatie maakt Otto ook onderscheid in de structuur waarin de besluitvorming rondom deze doelstellingen plaatsvindt. De sturingsstructuur die Otto (2011) heeft opgesteld geeft antwoord op de vraag hoe er wordt gestuurd en wie er stuurt. Dit verdeelt hij onder in drie aspecten: de organisatievorm, de *locus of control* en de rollen. Hierbij geven de organisatievorm en de *locus of control* antwoord op de vraag hoe er gestuurd wordt, en de rollen en committees geven antwoord op de vraag wie er stuurt.

Het model van Otto (2011) is met name gericht op de interne datagovernance van een organisatie. Wanneer datagovernance in een samenwerking plaatsvindt is er sprake van een andere dynamiek dan wanneer de datagovernance intern in de organisatie plaatsvindt. Om deze reden is ervoor gekozen om de eerste twee aspecten die Otto (2011) opstelt niet te onderzoeken. In plaats daarvan is er gebruik gemaakt van de sturingsmechanismen die binnen de samenwerking worden gehanteerd en voorkomen uit de networkgovernance literatuur. De sturingsmechanismen zoals opgesteld door Wegner en Koetz (2016) staan in dit onderzoek centraal.

Daarnaast is er binnen samenwerkingen vaak sprake van een onduidelijke definitie van data eigenaarschap en zijn de verantwoordelijkheden die iedere betrokkene heeft vaak onduidelijk belegd wanneer er sprake is uitwisseling en hergebruik van gegevens (Risto et al., 2011; Klievink, Bharosa, & Tan, 2016). Om deze reden zijn de rollen die Otto (2011) onderscheidt in zijn organisatiemodel gekoppeld aan de verantwoordelijkheden die iedere betrokkene heeft in de samenwerking. Deze aspecten zullen hieronder nog eens uiteen worden gezet.

Sturingsmechanismen (hoe wordt er gestuurd?)

Datagovernance in samenwerkingen is niet eenzijdig te sturen, maar dient in interactie te gebeuren met de verschillende stakeholders. Wegner en Koetz (2016) stellen dat sturing in een netwerksamenwerking tussen verschillende organisaties alleen werkt wanneer er bepaalde sturingsmechanismen ten grondslag liggen aan de relatie. Zij onderscheiden vier verschillende sturingsmechanismen:

- *Mate van centralisatie in de besluitvorming:* Dit wordt bepaald door de plaats van de autoriteit in de samenwerking en de mate van participatie en inspraak die de deelnemers hebben. Een lage mate van centralisatie in de besluitvorming kan bevorderend werken doordat er minder misverstand en meer consensus bestaat binnen de groep. Bij een grotere groep werkt een hoge mate van centralisatie van besluitvorming juist beter doordat er minder verschil van mening en minder discussies ontstaan. Daarnaast hoeven de leden binnen de samenwerking minder intensief te participeren. Anderzijds is het aanpassingsvermogen aan veranderingen van de groepsleden geringer wanneer er een hogere centralisatie is.
- *Mate van formalisatie van de activiteiten binnen de samenwerking.* Dit is de mate waarin procedures en regels expliciet worden geformuleerd om de activiteiten te sturen. Een hogere mate van formalisatie van activiteiten vermindert dubbele interpretaties over de manier waarop te handelen en het vermindert potentiële spanningen tussen actoren. Daarnaast suggereren Wegner en Koetz (2016) een positief verband tussen een hoge mate van formalisatie van de activiteiten en opportunisme bij de leden.
- *Incentives.* Incentives zijn het creëren van positieve prikkels, door bijvoorbeeld materiële of immateriële beloningen, of negatieve prikkels, door bijvoorbeeld sancties, die ervoor zorgen dat de leden bijdragen aan het bereiken van de doelstellingen. Dit werkt met name goed in grote groepen waar de sociale controle laag is. Met name in grote groepen waar de individuele bijdrage aan het geheel geen groot verschil uitmaakt voor de groep, zullen de doelstellingen pas worden behaald wanneer er een bepaalde vorm van dwang of externe invloed aanwezig is richting de te halen doelstelling.
- *De mate van controle.* Controle bestaat uit monitoring en evaluatie van de prestaties van het individu in relatie tot de verwachte uitkomst of gedrag. De mate van controle bestaat uit twee dimensies. Er kan onderscheid worden gemaakt naar het object waarop wordt gecontroleerd in relatie tot de actor. Er kan worden gecontroleerd op de output die de actor levert of er kan worden gecontroleerd op het gedrag van de actor met betrekking tot het leveren van de informatie. Wanneer er wordt gemonitord op de output van de actor moet er een mate van standaardisatie zijn in de output waarmee de output van de actor kan worden vergeleken. Is dit niet aanwezig dan zal de controle zich met name richten op monitoring van het gedrag van de actor.
Naast het verschil tussen output- en gedragscontrole wordt er ook onderscheid gemaakt tussen formele en informele controle. Formele controle of monitoring is gebaseerd op een geformaliseerde set van regels en standaarden. Bij informele, of sociale controle wordt controle uitgeoefend door een beroep te doen op de gezamenlijke normen en waarden die iedere actor binnen de samenwerking zou moeten hebben richting de collectieve doelstelling.

Rollen en Verantwoordelijkheden (wie stuurt er?)

Naast de sturingsmechanismen die ten grondslag liggen aan de samenwerking, is het belangrijk om als organisatie ook na te denken over de vraag wie de beslissingen neemt. Otto onderscheidt binnen zijn model grofweg zes verschillende rollen en commissies rondom datagovernance waarover iedere organisatie zou moeten beschikken. Dit zijn de volgende rollen:

1. *Sponsor*: De sponsor bevordert de datagovernance binnen een organisatie en geeft mandaat voor actie.
2. *Datagovernance Council*: Dit is een raad of instantie die bemiddelt tussen de belangen van de verschillende stakeholders binnen het datamanagement en bestaat uit de eigenaren van de data en de *lead data steward*.
3. *Owners*: Zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de data en dat deze correct verwerkt worden. Klievink, Bharosa & Tan (2016) stellen dat in platformgovernance de eigenaarschapsstructuur van belang is. Wanneer meerdere partijen gebruik maken van dezelfde data of elkaars data hergebruiken is het belangrijk om duidelijkheid te creëren in het eigenaarschap van de data en wie er verantwoordelijk is voor het onderhouden van de data. Risto et al. (2011) stellen dat in platformsamenwerkingen vaak sprake is van een onduidelijke definitie van data eigenaarschap en dus ook van de verantwoordelijkheden die iedere betrokkene heeft. Dit gaat ten koste van de kwaliteit van de data en kan leiden tot onduidelijkheid en inefficiëntie. Daarom dient eigenaarschap, verantwoordelijkheid en toegang op hoog niveau op een duidelijke manier te worden bepaald. Volgens Eckartz et al. (2016) kan eigenaarschap enkelvoudig zijn, maar ook gedeeld zijn tussen meerdere actoren. Wanneer dit laatste het geval is, is het van belang dat er duidelijke afspraken worden gemaakt over hoe de data gebruikt dient worden.

Winter en Mornar (2001) hebben daarom data eigenaarschap gesplitst in drie aspecten. De eigenaar van de data is verantwoordelijk voor:

- Inhoud: De eigenaar is verantwoordelijk voor het juist modelleren en documenteren van de informatie maar ook voor de kwaliteitscontrole en gepaste metadata.
- Methoden: De eigenaar is verantwoordelijk voor het hanteren van de juiste methoden om relevante informatie af te leiden uit de beschikbare gegevens.
- Ontwikkeling en levering van data: De eigenaar is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering van een goede data infrastructuur.

In platformsamenwerkingen zijn de bronhouders vaak eigenaar van de gegevens en dus ook van de inhoud. Het eigenaarschap van de methoden en ontwikkeling en levering van data ligt bij de systeemeigenaar.

4. *Data Stewards*: Zij zijn verantwoordelijk voor het datamanagement in het algemeen en stellen regels op voor de correcte omgang met de data. Deze laatste groep wordt vervolgens verdeeld in de *Lead Data Steward*, de hoofdverantwoordelijke, of leidinggevende, van de uitvoering van een bepaald datamanagement gebied, *Business data stewards* en *Technical data stewards*.

Naast de rollen en commissies die Otto onderscheidt is het ook van belang dat deze gekoppeld worden aan de bijbehorende verantwoordelijkheden. Vanwege het feit dat data in meerdere organisaties voor andere doeleinden wordt gebruikt, is het vaak

onduidelijk wie er verantwoordelijk is voor de gegevens binnen een organisatie of een systeem (Winter & Mornar, 2001). Een toepasselijke manier om dit te bepalen is via de ARCI aanpak (Gladden, 2007). De ARCI aanpak is een goede manier om de verantwoordelijkheden binnen het databeheer van een organisatie te meten omdat het niet alleen kijkt naar de vraag wie er eindverantwoordelijke is, maar ook kijkt naar wie er betrokken is bij het beheer of (her)gebruik van een bepaalde dataset. ARCI staat voor *Accountable, Responsible, Consulted* en *Informed*:

- *Accountable*: Degene die *accountable* is, is de eigenaar en eindverantwoordelijke voor het onderhouden van de data. In principe kent iedere organisatie één eindverantwoordelijke, maar in grotere organisaties kan de eindverantwoordelijkheid ook per organisatieonderdeel verdeeld zijn.
- *Delegated Responsible*: De eindverantwoordelijke delegeert de taken of het onderhoud in de datagovernance meestal naar een persoon of groep die samen verantwoordelijk zijn voor de dagelijkse uitvoering hiervan.
- *Consulted*: Degene die verantwoordelijk zijn voor de dagelijkse uitvoering van de taken hebben soms niet alle vereiste kennis om de taken optimaal uit te voeren. Hiervoor kunnen bepaalde betrokkenen worden geraadpleegd.
- *Informed*: Ten slotte zijn er nog bepaalde betrokkenen binnen de organisatie of samenwerking die het voor de uitvoering van hun eigen taken noodzakelijk achten om geïnformeerd worden over de voortgang of het proces rondom de datagovernance.

2.4 ANALYSEMODEL DATAGOVERNANCE

Samenvattend uit het theoretisch kader blijkt dat aan de datagovernance van een platformsamenwerking drie fundamentele vragen ten grondslag liggen:

- Waar dient op gestuurd te worden?

Hierbij worden de beslissingsdomeinen aangehouden die Khatri & Brown (2010) hebben uiteengezet. Dit zijn: data kwaliteit, metadata, toegang en de datacyclus. Het beslissingsdomein data principles is niet meegenomen in het analysemodel. Het beslissingsdomein data principles wordt namelijk gevormd door de strategische richtlijnen die zijn opgezet wat betreft de omgang van een organisatie met de data en dit is niet meetbaar in een evaluatief casusonderzoek. In het slothoofdstuk is dit beslissingsdomein nog wel kort afgezet tegen de resultaten uit het casusonderzoek en hierop zullen ook de aanbevelingen gericht zijn.

Daarnaast is het zo dat de beslissingsdomeinen van Khatri & Brown alleen de interne datagovernance taken bevatten die een organisatie heeft. Naast de beslissingsdomeinen van Khatri & Brown wordt er daarom nog een extra beslissingsdomeinen meegenomen die voortkomt uit de platformgovernanceliteratuur. Dit is het beslissingsdomein data (her)gebruik en privacy.

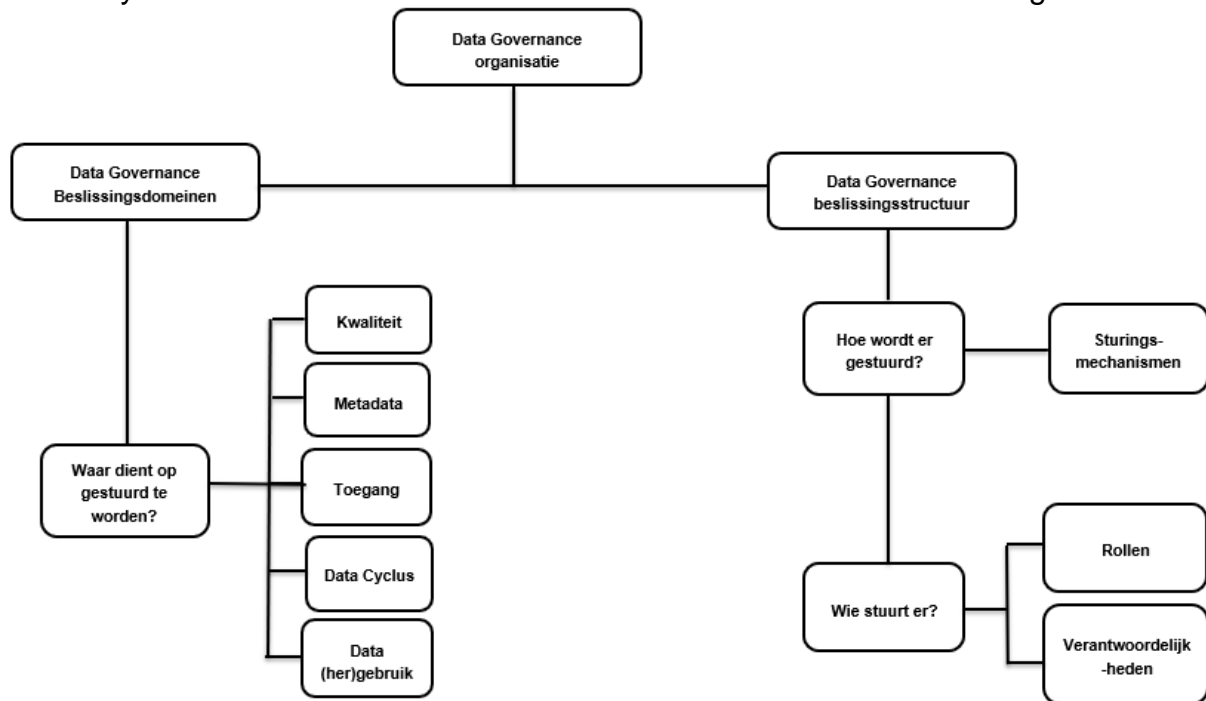
- Hoe dient er gestuurd te worden?

Naast de vraag wat er gestuurd dient te worden is het ook belangrijk hoe er gestuurd wordt. Hierbij staan de inter-organisatiele sturingsmechanismen zoals uiteengezet door Wegner en Koetz (2016) centraal.

- Wie dient er te sturen?

Ten slotte is het van belang wie er stuurt. Hierbij onderscheid gemaakt tussen wat de rol van iedere betrokkene is en welke verantwoordelijkheden de betrokkenen hebben in de waarborging van de beslissingsdomeinen van de datagovernance. Om de verantwoordelijkheden inzichtelijk te krijgen wordt er uitgegaan van het ARCI-principe van Gladden (2007). Daarnaast zal er in het onderzoek extra aandacht worden geschonken aan de vraag hoe het eigenaarschap is bedield binnen de platformsamenwerking.

Het analysemodel dat als leidraad dient voor dit onderzoek ziet er als volgt uit:

Figuur 6: Analysemodel datagovernance in platformsamenwerkingen

Om een oordeel kunnen gegeven wat betreft de ontwikkeling van de datagovernance binnen de Provincie Limburg worden de resultaten voortkomend uit het geoperationaliseerde analysemodel geplaatst in zogenaamde ontwikkelingsfasen, gebaseerd op twee *datamaturity models* (Dataflux, 2007; IBM, 2007). Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende vier ontwikkelingsfasen:

1. *Ongedisciplineerd*: Data wordt alleen bij elkaar gebracht zonder dat er daadwerkelijk sprake is van gemeenschappelijk standaarden. Iedere bronhouder heeft hierin zijn eigen (kwaliteits)standaard. Er worden geen analyses gehouden op de data en actualiseren heeft geen structurele prioriteit.
2. *Reactief*: Enige standaardisatie van datagovernance is aanwezig, maar de nadruk ligt nog grotendeels op het handmatig corrigeren van gegevens wanneer er problemen zijn. Rollen en taken zijn gestandaardiseerd. Controle of monitoring is nodig om de database voldoende gevuld te krijgen.
3. *Proactief*: De data wordt gezien als een asset en alle deelnemers vullen de database vanuit intrinsieke motivatie. Er wordt dienstverlenend te werk gegaan en er is een hoge mate van standaardisatie waardoor er ingespeeld kan worden

op potentiële problemen. Data wordt voortdurend gemonitord door middel van *real-time processing*, oftewel een continue input en output van data in het systeem.

4. *Gestuurd*: Er is een hoge mate van standaardisatie aanwezig in zowel data infrastructuur als de rollen, verantwoordelijkheden en taken en deze standaarden worden door alle stakeholders geaccepteerd. Data wordt continu gemonitord en afwijkingen van standaarden worden onmiddellijk opgelost.

De ontwikkelingsfasen zullen als referentiekader dienen voor de mate van ontwikkeling van de datagovernance binnen het project. De manier van toepassing van de resultaten van het analysemodel op de verschillende ontwikkelingsfasen zullen in het volgende hoofdstuk verder worden toegelicht.

3. METHODOLOGIE

In dit hoofdstuk wordt de methodologie van het onderzoek uiteengezet. Allereerst wordt ingegaan op de onderzoeksmethode die is gehanteerd, vervolgens zal de methode van dataverzameling uiteen worden gezet. Daarna volgt de methode van data-analyse gevolgd door de operationalisering van de verschillende begrippen in het analytisch model. Ten slotte wordt er nog aandacht besteed aan de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek.

3.1 METHODE VAN ONDERZOEK

Dit onderzoek is ontwerpend en evaluatief van aard. De datagovernance binnen de Provincie Limburg is geëvalueerd aan de hand van een ontworpen analysemodel die voortkomt uit de bedrijfskundige-, IT-, platformgovernance, en networkgovernance-literatuur. Om dit te evalueren is er gekozen voor een kwalitatieve onderzoeksmethode. Bleijenbergh (2015) omschrijft kwalitatief onderzoek als “alle vormen van onderzoek die zijn gericht op het verzamelen en interpreteren van talig materiaal om op basis daarvan uitspraken te doen over een (sociaal) verschijnsel in de werkelijkheid” (Bleijenbergh, 2015, p.1). Dit in tegenstelling tot kwantitatief onderzoek dat vooral gericht is op cijfermateriaal over een (sociaal) verschijnsel. Er kunnen weliswaar minder waarnemingseenheden worden onderzocht met het doen van kwalitatief onderzoek, maar voor het doen van onderzoek naar sturing binnen een organisatie is kwalitatief onderzoek geschikt geacht omdat door middel van onder andere interviews er dieper kan worden ingegaan op de context hiervan.

Bleijenbergh (2015) onderscheidt vier verschillende onderzoeksstrategieën die toegepast kunnen worden bij kwalitatief onderzoek: casestudy, veldstudie, interviewstudie en ten slotte archiefonderzoek. De casestudy werkt vanuit een combinatie van meerdere dataverzamelingsmethoden, de veldstudie gebruikt voornamelijk de methode van observatie, met een interviewstudie wordt er data verzameld via interviews en archiefonderzoek haalt de data uitsluitend uit documenten. Er is gekozen om als onderzoeksmethode de casestudy te hanteren. De casestudy vormt, naast de survey en het experiment, een van de drie basisonderzoeksstrategieën binnen de onderzoeksmethodologie (Bleijenbergh, 2015). Een casestudy wordt door Bleijenbergh gedefinieerd als “het bestuderen van een of enkele dragers van een sociaal verschijnsel in de natuurlijke omgeving, gedurende een bepaalde periode, met behulp van diverse databronnen, teneinde uitspraken te kunnen doen over de patronen en processen die aan het verschijnsel ten grondslag liggen” (Bleijenbergh, 2015, p.43). Er is gekozen om de casestudy te hanteren omdat de probleemstelling van het onderzoek evaluatief en ontwerpend van aard is. Met een casestudy kan meer de verdieping in worden gegaan dan met andere onderzoeksmethoden vanwege het feit dat er meer context geschetst wordt. Dit kan dienen als basis voor nieuwe te vormen theorieën rondom datagovernance in platformsamenwerkingen.

3.2 METHODE VAN DATAVERZAMELING

Het onderzoek is deductief van aard. Het analytisch model dat in het theoretisch kader is ontwikkeld staat centraal in dit onderzoek. Dit model zal in de operationalisering concreter worden gemaakt door middel van indicatoren waarop getoetst zal gaan worden. Deze indicatoren zijn getoetst aan de hand van de data uit twee verschillende casussen die middels interviews zijn verzameld.

3.2.1 Casusselectie

Datagovernance binnen Nederlandse overheden is nog vrij onontgonnen terrein. Veel overheden hebben hun datagovernance op projectbasis of op afdelingsniveau ingericht (IBestuur, 2016). Door uitwisseling en hergebruik van gegevens is een goede datagovernance in platformsamenwerkingen echter van belang. Er is daarom gekozen voor een meervoudige casestudy waarin de datagovernance in twee platformsamenwerkingen wordt onderzocht. Dit zijn samenwerkingen waarin de Provincie Limburg met diverse partners samenwerkt. Op basis van een vergelijking tussen deze twee casussen kan vervolgens meer inzicht worden verkregen in de aanwezige of ontbrekende structuren die ten grondslag liggen aan een goede datagovernance in platformsamenwerkingen binnen de Provincie Limburg. Platformsamenwerkingen hebben als doel om tot waardecreatie te komen door uitwisseling en hergebruik van gegevens. Deze bestaan daarom grofweg uit twee partijen: enerzijds de bronhouders, dit zijn de gemeenten of (semi-)particuliere partijen, en daarnaast de Provincie die in de samenwerking de gegevens samenbrengt en waarde toevoegt. Binnen de Provincie Limburg zijn er twee projecten die als platformsamenwerking kunnen worden gekenmerkt. De volgende projecten vormen binnen dit onderzoek de casussen:

Project	Betrokken actoren	Start project	Status
REBIS = Regionaal Economisch Bedrijventerrein Informatie Systeem	Provincie Limburg, ETIL (=externe partij), Limburgse gemeenten, particulieren en ontwikkelingsmaatschappijen	Begonnen in 1978, in 2012 overgegaan naar huidige systeem.	In gebruik
Cultuurhistorische waardenkaart	Acht gemeenten, Provincie Limburg + 1 externe betrokkene.	Vanaf maart 2018	In ontwikkeling

Tabel 2: Casusselectie

Casus 1: REBIS

Vanaf 1978 brengt onderzoeksbureau ETIL in opdracht van de Provincie Limburg de ontwikkelingen van de Limburgse bedrijventerreinenlocaties in beeld. Dit wordt gedaan in samenwerking met de Limburgse gemeenten en ontwikkelingsmaatschappijen in het Regionaal Economische Bedrijventerrein Informatie Systeem, REBIS. Het REBIS-bestand heeft door de jaren heen een doorontwikkeling gemaakt. In de beginjaren werd de data verzameld aan de hand van een jaarlijkse monitor op basis van een drietal enquêtes. De informatie werd toentertijd vooral beleidsmatig gebruikt door de

Provincie en de verschillende gemeentes om de economische ontwikkeling te peilen en de verschillende kavels bedrijfsmatig in te plannen. Echter heeft REBIS door de jaren heen door de groeiende mogelijkheden op technisch vlak een meerledig doel gekregen. REBIS wordt niet meer alleen als beleidsinstrument gebruikt, maar ook voor de acquisitie van nieuwe bedrijventerreinen door particulieren (Memo Creemers, 2018).

Casus 2: Cultuurhistorische Waardenkaart

Het project Cultuurhistorische waardenkaart komt voort uit de wens die is uitgesproken door een aantal gemeenten op een provinciale erfgoedbijeenkomst in 2015 om gezamenlijk te bouwen aan een basiskaart van de Limburgse cultuurhistorie. Met deze kaart hopen de gemeente te anticiperen op de nieuwe omgevingswet die vanaf 2021 van kracht wordt. Met deze Omgevingswet bundelt de overheid alle regels voor ruimtelijke projecten zodat provincies en gemeenten hun omgevingsbeleid af kunnen stemmen op hun eigen behoeften en doelstellingen. Omdat het voor de gemeenten een onmogelijke opgave is om in het cultureel erfgoedtraject alle dynamieken te kunnen overzien is aan de Provincie Limburg gevraagd om een regierol op zich te nemen in dit project.

De Provincie beschikt al over een Cultuurhistorische Waardenkaart, deze is echter verouderd en niet gedetailleerd genoeg. De Provincie heeft zich daarom als doel gesteld om vanuit een regierol de huidige kaartgegevens te actualiseren, aan te vullen en samenhang aan te brengen in de gegevens zodat de kaart integraal gebruikt kan worden. Op deze manier kan de Cultuurhistorische Waardenkaart dienen als beleidsinstrument om inzicht te bieden in de cultuurhistorische waarden waarmee rekening gehouden dient te worden bij bijvoorbeeld het opstellen van ontwikkelingsvisies of kaders van gebiedsontwikkeling en bij de inrichting van de openbare ruimte. Binnen het project zijn acht pilotgemeenten betrokken: Maastricht, Valkenburg, Gulpen-Wittem, Meerssen, Roerdalen, Horst a/d Maas, Heerlen en Genneep. Het project is erop gericht om in een vervolgttraject ook andere Limburgse gemeenten te betrekken (Cultuurhistorische Waardekaart Limburg 2.0, 2018).

3.2.2 Uiteenzetting methode

In dit onderzoek is de data verzameld aan de hand van interviews, daar waar nodig aangevuld met documentenanalyse. Bleijenbergh (2015) onderscheidt twee verschillende soorten interviews die worden afgenomen in het kader van een kwalitatief onderzoek, namelijk open en gesloten interviews. Open interviews worden gekenmerkt door de vragen te formuleren op een manier waardoor de respondenten geheel zelf het antwoord kunnen bepalen, dit in tegenstelling tot gesloten interviews waarbij de respondent een lijst gestructureerde vragen voorgelegd krijgt. Binnen open interviews wordt vervolgens onderscheid gemaakt tussen semi-gestructureerde en ongestructureerde interviews refererend naar het aantal vragen dat de onderzoek van te voren opstelt.

In het kader van dit onderzoek is ervoor gekozen om semi-gestructureerde interviews af te nemen. Dit is gedaan omdat de informatie die voortkomt uit het analysemodel geverifieerd dient te worden middels de interviews. Enige structuur is daarom gewenst. Te veel structuur zou echter kunnen leiden tot sociaal wenselijke antwoorden en verlies van context. Om deze reden en vanwege het feit dat niet iedere respondent alle vragen kan beantwoorden omdat sommige respondenten te ver van bepaalde ontwikkelingen afstaan, is er per casus gewerkt met twee verschillende interviewhandleidingen die aan de hand van het analysemodel zijn opgesteld. Iedere

casus heeft een aparte interviewhandleiding voor de gebruikers/bronhouders en de gegevensbeheerders/projectleiders van de platformsamenwerkingen. De interviewhandelingen dekken gezamenlijk het analysemodel.

3.2.3 Respondenten

Voor het uitvoeren van de interviews zijn in totaal vijftien respondenten geïnterviewd. Zeven respondenten zijn geïnterviewd in het project Cultuurhistorische Waardenkaart, voor REBIS zijn er acht respondenten geïnterviewd. Er is onderscheid gemaakt tussen degene die betrokken zijn bij het beheer van het project enerzijds, en de gebruikers ervan anderzijds. Bij de gebruikers is daarnaast onderscheid gemaakt tussen gebruikers uit grote, middelgrote en kleine gemeenten en semi-publieke gebruikers. Dit is gedaan om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van de prioriteit en capaciteit die de verschillende betrokkenen hebben om te kunnen voorzien in de afspraken die zijn gemaakt rondom de datagovernance binnen het project. De volgende respondenten zijn geïnterviewd:

Casus 1: REBIS

Respondent	Functie	Organisatie
1.	Projectleider	Provincie Limburg
2.	Gegevensbeheerder	ETIL
3.	Systeembeheerder	Provincie Limburg
4.	Loginhouder grote gemeente	Gemeente Maastricht
5.	Loginhouder middelgrote gemeente	Gemeente Peel en Maas
6.	Loginhouder middelgrote gemeente	Gemeente Echt-Susteren
7.	Loginhouder kleine gemeente	Gemeente Bergen
8.	Loginhouder semi-publieke organisatie	Greenport Venlo

Tabel 3: Respondenten Casus REBIS

Casus 2: Cultuurhistorische waardenkaart

Respondent	Functie	Organisatie
1.	Intern Coördinator	Provincie Limburg
2.	Projectleider	Bètawerk
3.	Adviseur data & technische aspecten	Provincie Limburg
4.	Adviseur data & technische aspecten	Provincie Limburg
5.	Gebruiker/bronhouder grote gemeente	Gemeente Maastricht
6.	Gebruiker/bronhouder middelgrote gemeente	Gemeente Gennep
7.	Gebruiker/bronhouder kleine gemeente	Gemeente Valkenburg

Tabel 4: Respondenten Casus Cultuurhistorische Waardenkaart

In de casus REBIS zijn alle respondenten apart geïnterviewd. Bij de Cultuurhistorische Waardenkaart zijn de adviseurs data & technische aspecten samen geïnterviewd en is het interview met de intern coördinator samen met een adviseur data & technische aspecten gehouden. Tevens is de projectleider bij het project Cultuurhistorische Waardenkaart telefonisch geïnterviewd.

3.3 OPERATIONALISERING

Om de datagovernance binnen de Provincie Limburg te onderzoeken is het analysemodel zoals in het theoretisch kader uiteengezet geoperationaliseerd en dit dient als basis voor de interviewhandleiding. Het operationaliseren is gedaan door de beslissingsdomeinen en de sturingsstructuur van datagovernance op te splitsen in dimensies en indicatoren zodat de begrippen ook daadwerkelijk meetbaar zijn. De beslissingsdomeinen kwaliteit en toegang zijn gemeten door de gestandaardiseerde afspraken die per beslissingsdomein zijn gemaakt af te wegen tegen de prioriteit en capaciteit van de bronhouders om te kunnen voorzien in de afspraken die zijn gemaakt binnen deze beslissingsdomeinen. Bij het beslissingsdomein metadata is gekeken in hoeverre deze gestandaardiseerd is en in hoeverre er sprake is van eenduidige interpretatie van de gegevens door de verschillende actoren. Bij datacyclus is de aanwezigheid van een duidelijke *workflow* voor productie en wijziging van de gegevens onderzocht. Ook hierbij is gevraagd in hoeverre de bronhouders de prioriteit en capaciteit hebben om zich hieraan te houden. Ten slotte is het beslissingsdomein Doeleinden gebruikers en Privacy onderzocht. Hierbij dient bij alle actoren bekend te zijn voor welke doeleinden de gegevens worden gebruikt en in hoeverre de gegevens die in het systeem aanwezig zijn ook kunnen voorzien in dit gebruik. Daarnaast is er gevraagd naar de monitoring van het gebruik van persoonsgegevens.

Bij de sturingsstructuur zijn twee aspecten onderscheiden: namelijk hoe wordt er gestuurd, dit is geoperationaliseerd met behulp van de sturingsmechanismen die worden gehanteerd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen centralisatie, formalisatie, controle en incentives. Het tweede aspect van de sturingsstructuur is de vraag wie er stuurt. Hierbij is een koppeling gemaakt tussen enerzijds de verschillende rollen binnen het datagovernance project, en de verantwoordelijkheden met betrekking tot de beslissingsdomeinen die iedere stakeholder in zijn rol heeft uitgesplitst naar de beslissingsdomeinen en de mate van verantwoordelijkheid volgens het ARCI-principe. Schematisch ziet de operationalisering er als volgt uit:

3.3.1 Operationalisering beslissingsdomeinen

Beslissingsdomeinen	Dimensies	Definitie	Indicatoren
Kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> Nauwkeurigheid: Compleetheid Tijdigheid Geloofwaardigheid 	<ul style="list-style-type: none"> Refereert naar de correctheid van de data in het platform oftewel, de informatie dient overeen te komen met de werkelijkheid. De gekoppelde gegevenssets die de kern van het platform vormen dienen compleet te zijn. De gegevens in het platform dienen recent te zijn. De gegevens dienen afkomstig te zijn van een betrouwbare bron. 	<ul style="list-style-type: none"> <i>Gestandaardiseerde afspraken</i> over de mate van nauwkeurigheid van de gegevens in het platform. De bronhouders hebben voldoende <i>capaciteit</i> om de gegevens nauwkeurig te leveren aan het platform. Bronhouders voelen <i>prioriteit</i> om de gegevens nauwkeurig te leveren aan het platform. <i>Gestandaardiseerde afspraken</i> over de mate van compleetheid van de datasets in het platform. De bronhouders hebben voldoende <i>capaciteit</i> om de gegevens compleet te leveren aan het platform. Bronhouders voelen <i>prioriteit</i> om de gegevens compleet te leveren aan het platform. <i>Gestandaardiseerde afspraken</i> gemaakt over de actualiteit van de gegevens in het platform. De bronhouders hebben voldoende <i>capaciteit</i> om de gegevens tijdig te leveren aan het platform. Bronhouders voelen <i>prioriteit</i> om de gegevens tijdig te leveren aan het platform. Binnen de casus is duidelijk <i>wie de bronhouders zijn</i> van de verschillende gegevenssets in het platform.

Metadata	<ul style="list-style-type: none"> • Metadata 	<ul style="list-style-type: none"> • 'Gegevens over de gegevens'. 	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen de casus zijn bindende afspraken gemaakt over <i>standaardisatie van de metadata</i> in het platform. • Door de standaardisatie is er sprake van <i>eenduidige interpretatie</i> van de gegevens in het platform.
Toegang	<ul style="list-style-type: none"> • Toegang 	<ul style="list-style-type: none"> • Het specificeren van de toegangsvereisten voor de data. 	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen de casus zijn er <i>afspraken gemaakt om de toegangsvereisten exclusief te houden?</i> • De gebruikers/bronhouders hebben voldoende <i>capaciteit</i> om de toegang tot het platform exclusief te houden. • Gebruikers/bronhouders voelen <i>prioriteit</i> om de toegang tot het platform exclusief te houden. •
Cyclus	<ul style="list-style-type: none"> • Productie • Wijziging 	<ul style="list-style-type: none"> • Procedure van productie, definitie en beheer van data • Procedure van wijzigen van data. 	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen de casus is een <i>duidelijke workflow aanwezig van productie</i> van nieuwe gegevens binnen het platform. • Binnen de casus is <i>een duidelijke workflow aanwezig van wijziging</i> van gegevens in het platform. • Gebruikers/bronhouders hebben voldoende capaciteit om aan de cyclus te voldoen. • Gebruikers/bronhouders voelen prioriteit om aan de cyclus te voldoen.
(Her)gebruik en Privacy	<ul style="list-style-type: none"> • Doeleinden stakeholders • Monitoring gedrag 	<ul style="list-style-type: none"> • Doeleinden van de verschillende datagebruikers t.o.v. het gebruik van data • Monitoring gedrag 	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen de casus is duidelijk wat <i>de doeleinden zijn van de verschillende betrokkenen</i> t.o.v. het gebruik van het platform. • Binnen de casus is ook duidelijk <i>welke gegevens binnen het platform niet worden gebruikt</i> door de verschillende gebruikers. <p>Indien er sprake is van verzameling van persoonsgegevens:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Binnen de casus vindt er controle plaats of de data in het platform niet voor andere doeleinden wordt gebruikt via de AVG.

3.3.2 Operationalisering sturingsstructuur

Aspecten Sturingsstructuur	Dimensie	Indicator
Sturingsmechanismen	<ul style="list-style-type: none"> • Centralisatie • Formalisatie • Controle • Incentives 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Plaats van autoriteit</i> in de samenwerking • <i>Mate van participatie/inspraak</i> deelnemers • Er zijn <i>expliciete, geformaliseerde sturingsregels</i> geformuleerd. • Vind er controle plaats? Zo ja, is deze controle <i>formeel</i> of <i>informeel</i>? • Is er monitoring aanwezig? Zo ja, is er sprake van monitoring waarbij <i>outputstandaarden</i> zijn geformuleerd of wordt er gemonitord op het <i>gedrag</i> van de bronhouder? • Er wordt gewerkt met <i>positieve incentives</i> naar de leden toe om gegevens te leveren. • Er wordt gewerkt met <i>negatieve incentives</i> naar de leden toe om de gegevens te leveren.
Rollen	<ul style="list-style-type: none"> • Sponsor • Datagovernance Council • Owner 	<ul style="list-style-type: none"> • Persoon of instantie die mandaat geeft voor actie binnen de casus • Raad of instantie die bemiddeld tussen de belangen van de verschillende stakeholders • Één eigenaar bepaalt over inhoud, methoden en ontwikkeling en levering van data. • Meerdere eigenaren bepalen over inhoud, methoden en ontwikkeling en levering van data.

	<ul style="list-style-type: none"> • Lead data steward • Business data steward • Technical data steward 	<ul style="list-style-type: none"> • De hoofdverantwoordelijke, of leidinggevende, van de uitvoering van een bepaald datamanagement gebied. • Ontwikkelt gegevensstandaarden vanuit het belang van de organisatie. • Zorgen voor een goede representatie van de data in de systemen. Zijn met name gericht op de IT-gerelateerde behoeften van het systeem.
<p>Verantwoordelijkheden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waarvoor verantwoordelijk? • Op welke manier verantwoordelijk 	<ul style="list-style-type: none"> • Kwaliteit • Metadata • Toegang • Datacyclus • Data (her)gebruik • Accountable • Responsible • Consulted • Informed 	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen de casus is duidelijk wie in welke rol verantwoordelijk is voor het bereiken van een goede gegevenskwaliteit in termen van nauwkeurigheid, tijdigheid, compleetheid en geloofwaardigheid. • Binnen de casus is duidelijk wie in welke rol verantwoordelijk is voor de standaardisatie van de metadata. • Binnen de casus is duidelijk wie in welke rol verantwoordelijk is voor de toegangsbeveiliging van het platform. • Binnen de casus is duidelijk wie in welke rol verantwoordelijk is voor de processen van productie, wijziging en verloop van geleverde gegevens. • Binnen de casus is duidelijk wie in welke rol verantwoordelijk is voor het (her)gebruik van de data en de eventuele monitoring hierop. • Persoon of instantie is onomstotelijk eindverantwoordelijke. • Verantwoordelijkheid is gedelegeerd door eindverantwoordelijke. • Betrokken bij dagelijkse verantwoordelijkheid omdat kennis of capaciteit voor uitvoering bij dagelijks verantwoordelijke ontbreekt. • Dient geïnformeerd te worden over voortgang beslissingsdomein, maar kan hiervoor niet verantwoordelijk gesteld worden.

3.4 METHODE VAN DATA-ANALYSE

De methode van data-analyse bestaat uit een vergelijkende analyse van de evaluaties van twee verschillende casussen die via semi-gestructureerde interviews zijn onderzocht. De interviews zijn opgenomen en uitgewerkt in een transcript. Vervolgens zijn de interviews gecodeerd volgens het analysemodel. Dit is gedaan aan de hand van het codeerprogramma Atlas.ti.

De evaluatie is gedaan aan de hand van het analysekader zoals in de vorige paragraaf uiteengezet. Voor de evaluatie van de beslissingsdomeinen zijn de resultaten van beide casussen verwerkt in een tabel waar scores van 0 tot 2 zijn gegeven per indicator. Hierbij is een 0 gegeven wanneer geen van de respondenten aangeeft deze indicator te vervullen of wanneer de indicator of dimensie ontbreekt in de casus. Een 1 is gegeven wanneer enkele respondenten aangeven de indicator te kunnen vervullen of wanneer de indicator slechts ten dele aanwezig is in de casus. Een 2 is gegeven wanneer alle indicatoren worden vervuld of wanneer de indicator gestandaardiseerd is binnen de casus.

Vervolgens volgt de evaluatie van de sturingsstructuur van beide casussen. Hierbij is allereerst gekeken naar de rollen en verantwoordelijkheden en daarna naar de sturingsmechanismen die van toepassing zijn op de betreffende casussen.

De resultaten uit de evaluatie in hoofdstuk 4 zullen worden geanalyseerd in het hoofdstuk erna. Dit is gedaan door het ontwikkelingsniveau van beide casussen te beoordelen aan de hand van de ontwikkelingsfasen zoals uiteengezet in hoofdstuk 2.4. Vervolgens is er een korte terugkoppeling gemaakt naar het strategische beleid van de Provincie Limburg op het gebied van datagovernance in platformsamenwerkingen. Het hoofdstuk sluit af met een slotanalyse waarbij de resultaten uit de twee casussen zijn geanalyseerd en gegeneraliseerd en aanbevelingen zijn gegeven hoe de datagovernance van platformsamenwerkingen waarin de Provincie Limburg betrokken is verbeterd kan worden.

3.5 BETROUWBAARHEID EN VALIDITEIT

Het is van belang dat het onderzoek zowel betrouwbaar als valide is. Verschillende maatregelen zijn genomen om voldoende betrouwbaarheid en validiteit te kunnen bewerkstelligen.

3.5.1 Betrouwbaarheid

Met de betrouwbaarheid van de studie wordt de nauwkeurigheid en de consistentie waarmee de variabelen zijn gemeten bedoeld. Hoe nauwkeuriger en consistentere de data, hoe hoger de kans dat de resultaten niet op toeval berusten (Van Thiel, 2014). De betrouwbaarheid van het onderzoek is op drie manieren gewaarborgd.

Allereerst zijn de respondenten verdeeld in twee groepen, namelijk de gebruikers en de beheerders. Omdat het analysemodel te veel aspecten bevat om aan alle respondenten te vragen, is er daarom per casus een interviewgide opgesteld voor zowel de beheerders van het systeem als de gebruikers. Iedere interviewgide is gericht op specifieke aspecten van het analysemodel.

Daarnaast zijn van elke groep drie of vier respondenten geïnterviewd. Hierdoor kunnen uitspraken die zijn gedaan worden geverifieerd aan uitspraken van andere respondenten wat de betrouwbaarheid van de onderzoeksresultaten ten goede komt.

Ten slotte worden alle interviews uitgewerkt aan de hand van een verbatim transcript. De uitgewerkte verbatim transcripts zijn ter verificatie naar de respondenten gestuurd zodat zij te allen tijde kunnen geven wanneer in hun ogen de data onjuist is geïnterpreteerd of gedocumenteerd.

3.5.2 Interne validiteit

Interne validiteit gaat over de vraag of de onderzoeker wel meet wat hij wil meten (Van Thiel, 2014). De interne validiteit is op twee manieren gewaarborgd. Allereerst worden er meerdere respondenten per groep geïnterviewd. Hierdoor zijn de uitspraken die worden gedaan in de resultaten geverifieerd door meerdere respondenten. Ten slotte is met het opstellen van de interviewhandleidingen het analysemodel als uitgangspunt genomen. Het gehele analysemodel is verwerkt in de interviewhandleidingen waarbij rekening is gehouden met het feit dat niet iedere respondent in de positie is om bepaalde vragen over de projecten te kunnen beantwoorden. Daarom zijn er voor zowel de gebruikers/bronhouders als de beheerders verschillende interviewguides gebruikt.

3.5.3 Externe validiteit

Met externe validiteit wordt de generaliseerbaarheid van het onderzoek bedoeld (Van Thiel, 2014). In dit onderzoek is het om twee redenen lastig om generaliserende uitspraken te doen.

Allereerst is de datagovernance alleen onderzocht in de platformsamenwerkingen waarin de Provincie Limburg betrokken is. In dit onderzoek is uitgegaan van een contingentiebenadering van datagovernance. Dit betekent dat de inrichting van datagovernance van een organisatie afhankelijk is van de context. Het is daarom lastig om de resultaten van dit onderzoek te generaliseren naar andere organisaties. Hiervoor zouden platformsamenwerkingen in bijvoorbeeld andere provincies vergeleken kunnen worden met elkaar, maar dit is in dit onderzoek niet gedaan.

Daarnaast bevatten de twee cases die zijn onderzocht ieder uniciteit. De twee cases verschillen inhoudelijk veel van elkaar. Toch is er voor gekozen om beide cases met elkaar te vergelijken omdat deze generaliseerbare uitspraken kunnen doen over de datagovernance in platformsamenwerkingen van de Provincie Limburg, het zijn namelijk de enige twee platformsamenwerkingen van de Provincie Limburg. Beide cases zijn dus representatief voor de Provincie Limburg en kunnen daarom ook generaliseerd worden naar de Provincie Limburg. Het generaliseren naar andere organisaties is echter minder van toepassing op dit onderzoek..

4. RESULTATEN

In dit hoofdstuk staan de resultaten van de twee hoofdcomponenten van datagovernance centraal, namelijk de beslissingsdomeinen en de sturingsstructuur. Dit is onderzocht aan de hand van twee casussen, namelijk het project REBIS en het project Cultuurhistorische Waardenkaart.

REBIS is een monitorsysteem van de Limburgse werklocaties. Het betreft hierbij zowel bedrijventerreinen als stedelijke dienstenterreinen. In het systeem is niet alleen de locatie van de verschillende bedrijventerreinen inzichtelijk gemaakt, maar er wordt ook specifieke informatie gegeven op werklocatie- en kavelniveau. Het systeem wordt maandelijks onderhouden om de gegevens actueel te houden. REBIS is eigendom van het cluster Economie en Innovatie van de Provincie Limburg. Het Cluster Organisatie en Informatie draagt zorg voor het beheer van het informatiesysteem REBIS. Het gegevensbeheer wordt bij een externe partij belegd, namelijk ETIL. Iedere bedrijventerrein-eigenaar, dit kan zowel een (semi-)particuliere eigenaar als een gemeente zijn, is zelf verantwoordelijk voor de inhoudelijke juistheid van de gegevens van hun eigen bedrijventerreinen (ETIL/Provincie Limburg, 2016).

Het project Cultuurhistorische Waardenkaart is opgezet in samenspraak met de Limburgse gemeenten. Het project streeft naar een uniforme, digitale Limburgse erfgoedkaart. De huidige Cultuurhistorische Waardenkaart is namelijk verouderd en versnipperd. De Provincie Limburg is betrokken vanuit het cluster Cultuur en het cluster Organisatie & Informatie. Dit laatste cluster is betrokken in het project als adviseur rondom het op te stellen datamodel en de technische exploitatie hiervan. Ten slotte is er één extern persoon betrokken bij het project, afkomstig van de organisatie Bètawerk, die fungeert als algemeen coördinator (Projectplan CHWK Limburg, 2018)

Allereerst zal er een uitwerking volgen van de beslissingsdomeinen en hoe deze binnen beide casussen zijn ontwikkeld. Vervolgens zal er worden gekeken hoe binnen beide projecten de sturingsstructuur eruit ziet. Ten slotte zal er een slotanalyse plaatsvinden van de datagovernance in platformsamenwerkingen binnen de Provincie Limburg.

4.1 BESLISSINGSDOMEINEN

In deze paragraaf zijn de beslissingsdomeinen van beide casussen uitgelicht. In tabel 5 zijn de resultaten gepresenteerd. Aan iedere indicator is een score gehangen variërend van 0 tot 2. Hierbij is een 0 gegeven wanneer geen van de respondenten aangeeft deze indicator te vervullen of wanneer de indicator of dimensie ontbreekt in de casus. Een 1 is gegeven wanneer enkele respondenten aangeven de indicator te kunnen vervullen of wanneer de indicator slechts ten dele aanwezig is in de casus. Een 2 is gegeven wanneer alle indicatoren worden vervuld of wanneer de indicator gestandaardiseerd is binnen de casus. Met het oog op de leesbaarheid van de tekst zullen alleen de afwijkende indicatoren, waar 0 of 1 op is gescoord, verder worden uitgewerkt.

BESLISSINGSDOMEIN	DIMENSIE	INDICATOR	CASUS REBIS	CASUS CHWK
KWALITEIT	Nauwkeurigheid	Af.	1	1
		Pr.	1	0
		Cap.	2	0
	Compleetheid	Af.	1	0
		Pr.	1	0
		Cap.	2	0
	Tijdigheid	Af.	1	0
		Pr.	1	0
		Cap.	2	0
	Geloofwaardigheid		2	2
METADATA	Standaardisatie Metadata		2	1
		Eenduidige Interpretatie	0	0
	TOEGANG	Toegang	Af.	1
Pr.			1	0
Cap.			1	0
CYCLUS	Productie	Workflow P.	1	1
	Wijziging	Workflow W.	2	0
		Pr.	1	1
		Cap.	2	0
DOELEINDEN EN PRIVACY	Doelinden	Doelinden	2	2
		Relevantie gegevens	1	2
		Privacy	1	N.v.t.

Tabel 5: Scoretabel Casus REBIS en CHWK.

4.1.1 Kwaliteit

Kwaliteit is onderverdeeld in de dimensies nauwkeurigheid, compleetheid, tijdigheid en geloofwaardigheid. Hierbij zijn bij de eerste drie indicatoren de afspraken die zijn gemaakt, de capaciteit en prioriteit die de gebruikers/bronhouders al dan niet geven aan het leveren van de gegevens onderzocht. Door te vragen of iedereen bekend is met de bronhouders van de verschillende gegevenssets is de dimensie geloofwaardigheid gemeten. Dit was bij iedere bronhouder bekend en daarom is in beide casussen hier een score 2 aan toegekend. Dit zal daarom, in tegenstelling tot de andere drie dimensies, ook niet meer uitgebreid aan bod komen in onderstaande uitwerking.

REBIS

Binnen REBIS is de nauwkeurigheid de best ontwikkelde dimensie als het gaat om kwaliteit. Als het gaat om nauwkeurigheid van de informatie die de bronhouders aan REBIS leveren, dan zijn dit met name de verkopen binnen de bedrijventerreinen die de terreineigenaren in beheer hebben, maar ook bestemmingsplanwijzigingen. REBIS zet deze gegevens op een functionele kaart in het systeem.

Kavelcontouren kunnen via de site door de bronhouders zelf worden ingetekend maar dit is niet helemaal nauwkeurig te doen (R2.2;R2.3). Om de nauwkeurigheid toch hoog te houden biedt REBIS de service om de ingetekende kavels aan te leveren bij de zogenoemde redactieraad. De redactieraad bestaat uit werknemers van ETIL en voert de regie op het project. Verder heeft de redactieraad een faciliterende rol naar de terreinbeheerder wanneer zij problemen ervaren omtrent het systeem.

De functionele bedrijventerreinkaart op twee manieren wordt gecontroleerd op nauwkeurigheid. Allereerst wordt de bedrijventerreinenkaart onder de kadasterkaart

gelegd. Hiermee wordt gecontroleerd of de kavels, zoals ingetekend in de bedrijventerreinenkaart, overeenkomen met de kavels zoals deze bekend zijn bij het Kadaster. Daarnaast is er een benuttingscontrole. Om te kijken of een kavel ook daadwerkelijk bebouwd is en om te zien welk soort bedrijven er huizen, wordt er een koppeling gemaakt met de vestigingenkaart die is opgebouwd aan de hand van verschillende registraties. Deze vestigingenkaart toont onder andere op adresniveau de bedrijven die er zijn gevestigd door deze te koppelen aan de coördinaten van de bedrijventerreinenkaart. Hierdoor wordt inzichtelijk gemaakt welke bedrijven er op de kavels gevestigd zijn (R2.1).

Door de extra controles met gekoppelde gegevens en de kadasterkaart is er sprake van een hoge nauwkeurigheid. Toch kennen de controles via deze kaarten ook een aantal nadelen waardoor er niet gesproken kan worden van gestandaardiseerde afspraken wat betreft nauwkeurigheid.

Zo duurt het vaak lang voordat het Kadaster de wijzingen doorvoert in de kadasterkaart. Hierdoor kan het ook lang duren voordat de definitieve kavelgrenzen bekend zijn. R2.1 zegt hierover: *‘Grond verkopen voor woonhuizen gaat heel snel. Binnen drie maanden is het kadaster verplicht om dat kadastraal opgeladen te hebben [...] maar bij bedrijfskavels is het ongeveer een jaar gemiddeld’*. Tot de tijd dat de kavelgrenzen in de kadasterkaarten definitief worden gemaakt wordt er daarom gewerkt met ingeschatte kavels. Deze zijn vaak niet geheel nauwkeurig en veranderen soms wel 7 á 8 keer voordat deze definitief is (R2.1).

Naast het feit dat het lang duurt voordat de kadastrale kaarten zijn opgeladen, komen er ook nog regelmatig onnauwkeurigheden voor in de gekoppelde vestigingenkaart. Volgens R2.2 zit dit met name in het feit dat de registraties waaruit de vestigingenkaart is opgebouwd niet overeenkomen met elkaar.

Als het gaat om de capaciteit om de gegevens nauwkeurig te leveren biedt de redactieraad van REBIS de service aan de bronhouders om de gegevens voor hen in het systeem in te voeren. Alle bronhouders geven ook aan gebruik te maken van deze service. Door deze service is de capaciteitsvraag bij het gehele beslissingsdomein kwaliteit afgevangen.

Vier van de vijf terreineigenaren geven aan prioriteit te geven aan het nauwkeurig leveren van de gegevens. Alleen R 2.5 geeft aan dat hij niet de prioriteit geeft om foutieve gegevens op bedrijventerreinniveau, afkomstig uit de gekoppelde gegevenssets, aan te vullen en te controleren. Hij stelt dat hij daar simpelweg geen belang bij heeft en dat hij er geen tijd en energie insteekt om dit aan te passen.

Ook de compleetheid van REBIS is over het algemeen goed. Als het gaat om de afspraken die zijn gemaakt in het kader van de compleetheid dan is hier nog wel verbetering te halen. Wanneer er wordt gekeken naar de hoeveelheid afspraken die met de bronhouders zijn gemaakt wat betreft de compleetheid van het systeem, dan zijn dat er niet zo veel: *‘De gegevens die we leveren zijn bijvoorbeeld een goedgekeurd bestemmingsplan, dus gewoon de bestemmingsplansituatie en de verkaveling. Verder wat we doen is als er een verkoop is geweest van een bedrijventerrein, dan geven we door welke er verkocht zijn. Dat is wat er gebeurt, dus de input is de bestemmingsplannen en de kennis van degene die bedrijventerreinen verkoopt’* (R2.6).

De compleetheid van de kaart zit met name in de koppelingen van de uit de vestigingenkaart van ETIL, geeft R2.3 aan. *‘Wat de kracht van ETIL is, [...] zij koppelen informatie ook aan de bedrijventerreinen, dus dat is de extra informatie. Normaal gesproken als je alleen de bedrijventerreinen zou nemen [...] dan wist je alleen, het is*

dit bedrijventerrein, het is zoveel vierkante meter en er ligt nog zo veel niet en zo veel wel benut. Nu kun je op kavelniveau zien welk bedrijf het is, hoeveel mensen er werken, dat is ook wel weer de meerwaarde van het systeem' (R2.3).

ETIL koppelt dus de informatie op kavelniveau aan de doorgegeven wijzigingen van de terreinbeheerders. De oproep aan ETIL aan de terreinbeheerders is dan wel om deze informatie te controleren. De grote zwakte van het systeem is volgens R2.1 dat er alleen gecontroleerd kan worden op de ingevoerde wijzigingen of aangeleverde informatie. Informatie die niet binnenkomt kan ook niet gecontroleerd worden. Het systeem staat of valt dus bij de gegevens die worden geleverd en gewijzigd door de bronhouders, en in dit geval voorziet het systeem er niet in dat iedere bronhouder dezelfde informatie levert. Om deze reden is aan de indicator afspraken compleetheid maar 1 punt toegekend.

Wanneer het gaat om de prioriteit die de terreineigenaren hechten aan het compleet leveren van de gevraagde gegevens dan blijkt dat zij hier allemaal anders instaan. R2.4, R2.6 en R2.7 geven aan dat er veel informatie in REBIS staat die zij weliswaar controleren en wijzigen, maar waarvan zij de behoefte niet voelen om deze te gebruiken. R2.5 geeft niet alleen aan dat hij geen behoefte heeft aan alle informatie, maar dat hij ook niet de prioriteit voelt om deze te controleren en te wijzigen: *'De reminder wordt wel gegeven voor de wijzigingen, maar als beheerder maak ik de wijzigingen waar ik zelf van vind dat ze relevant zijn, daar stop ik energie in. Waar ik nut en noodzaak niet van voel, daar stop ik geen energie in.'* R2.8 geeft aan als loginhouder te weinig ervaring te hebben met het aanleveren van de gegevens en hierover dus geen uitspraken kan doen. Omdat iedere respondent anders in de prioriteit staat om de gegevens compleet te leveren is er ook maar één punt toegekend aan de indicator prioriteit compleetheid.

De derde dimensie van gegevenskwaliteit is de tijdigheid van gegevens, oftewel hoe actueel zijn de gegevens. Er zijn geen gestandaardiseerde afspraken gemaakt met de bronhouders over hoe actueel de gegevens dienen te zijn. Wijzigingen kunnen dagelijks doorgegeven worden bij de redactieraad van REBIS en deze worden maandelijks doorgevoerd in het systeem. In principe is de gebruikersversie van REBIS dus de versie van een maand eerder. Het is dus afhankelijk van de bronhouders of de wijzigingen tijdig worden doorgevoerd, maar één keer per jaar voert ETIL een grote eindcontrole uit waarvan zij een eindrapportage maken en opleveren aan de Provincie Limburg. Tijdens deze jaarlijkse eindcontrole wordt de balans op gemaakt en wordt iedere bronhouder geacht zijn gegevens te leveren en de wijzigingen door te voeren. R2.3 zegt hierover: *'Er zijn geen strakke afspraken [betreft actualiseren gegevens], maar één keer per jaar moet minimaal alles ingevuld zijn want dan moet er een jaarrapportage gemaakt worden. Dat is toch wel een soort van verplichting dat die informatie dan ook op dat moment opgehaald kan worden door ETIL.'*

Naast de tijdigheid van de informatie die geleverd is door de bronhouders, dient ook de vestigingskaart van ETIL, die gekoppeld is aan de bedrijventerreinenkaarten, actueel te zijn. Deze koppelingen vanuit de vestigingskaart worden maandelijks geactualiseerd en daarnaast volgt er nog jaarlijks een grootschalige benuttingscontrole (R2.2). In het geval van de indicator 'afspraken tijdigheid'; er zijn wel afspraken gemaakt, echter deze zijn niet gestandaardiseerd en sterk afhankelijk van de prioriteit en capaciteit van de terreineigenaar om de gegevens te actualiseren.

Als het gaat om de prioriteit om de gegevens tijdig door te geven dan geven vier van de vijf terreineigenaren aan dat zij dit jaarlijks doen en dat zij niet de prioriteit hebben om de gegevens vaker te muteren. Alleen R2.5 geeft aan dat hij de mutaties

maandelijks doorgeeft maar ook hij geeft hierbij aan dat hij dit niet per sé nodig acht. Alle respondenten stellen dat de dynamiek in de bedrijventerreinen zeer minimaal is waardoor het jaarlijkse doorgeven van de wijzigingen en het controleren van de informatie meer dan voldoende is.

Toch wordt er aangegeven dat voor het beleidsmatig gebruik één keer per jaar verversen voldoende zou zijn, maar dat er ook een grote groep gebruikers van het systeem is die een dag- of maand-versheid verwacht. Hierbij moet gedacht worden aan de gebruikers die het systeem gebruiken voor acquisitiedoeleinden (R2.1). Vanwege het feit dat een meerderheid van de eigenaren de gegevens jaarlijks doorgeeft in plaats van dagelijks of maandelijks heeft de indicator prioriteit tijdigheid een score 1.

Cultuurhistorische Waardenkaart

In de casus Cultuurhistorische Waardenkaart zijn minder afspraken en maatregelen genomen om de kwaliteit van de gegevens te waarborgen. Dit heeft te maken met het feit dat het project nog maar zeer recent is gestart ten opzichte van het REBIS project. Op dit moment is de focus met name gelegd op het ontwikkelen van een datamodel waarin iedere betrokkene zich kan vinden. Om te beginnen is het project gestart met het inzichtelijk krijgen van de gemeentelijke en rijksmonumenten in Limburg. Er zijn enkele losse procesafspraken gemaakt met de deelnemende gemeenten in de redactieraad. Hierin is onder andere afgesproken een nulsituatie te creëren uit verschillende basisregisters. R1.3 zegt hierover: *‘Wij maken gebruik van een nulsituatie, dat is een stand uit een ander kernregister wat we hebben binnen de provincie aan data. Dat kernregister is opgebouwd uit een aantal basisregistraties, de BAG, Basisregistratie Adressen en Gebouwen, NHR, Nationaal Handelsregister, en de BRK, Basisregistratie Kadaster. Die drie zitten eigenlijk verwerkt in een basisbestand en dat basisbestand geeft eigenlijk inzichtelijk met als peildatum 31-12-2015 welke monumenten er allemaal zijn in de provincie Limburg.’*

Verder wordt er aangegeven dat er soms tegenstrijdigheden voorkomen wat betreft nauwkeurigheid in de verschillende registraties. Er is wel een methodiek ontwikkeld om dit te tackelen: *‘Er zijn vier basisregistraties. Als daar inconsistenties in zitten, dan geldt in ieder geval wat de meerderheid erover zegt. Als drie van de vier het object bijvoorbeeld een woonhuis noemen, en de ander zegt het is een winkel, ik zeg het even heel gechargeerd, dan is het een woonhuis. Op het moment dat het tweewoonhuis is dan wordt het al lastiger natuurlijk want dan weet je niet meer 100% zeker wie er nu gelijk heeft. Dan worden er kwalitatieve checks uitgevoerd om hierover uitsluitsel te geven’* (R1.3).

De bedoeling is dat de gemeenten, net als bij het REBIS-project, uiteindelijk het bronbestand controleren en daar waar nodig wijzigingen aanbrengen. De bronhouders, in dit geval de deelnemende Limburgse gemeenten aan het project, leveren de gegevens aan bij de provincie via het platform en deze koppelen de gegevens dan aan het bestaande kaartbestand. Wat betreft de nauwkeurigheid van het geometrisch koppelen van de gegevens aan het bronbestand zegt R1.3: *‘het is niet honderd procent nauwkeurig, maar het heeft dan in ieder geval wel dezelfde geometrie als de basisregistraties, dat wordt dan ook gezien als bron van waarheid, dat is daarmee afgevangen.’* De procesafspraken zijn gemaakt, maar deze zijn nog niet gestandaardiseerd. Daarnaast is het datamodel nog in ontwikkeling. Daarom heeft de indicator afspraken nauwkeurigheid een score 1 gekregen.

Vanwege het feit dat het project nog niet gestart is, kunnen de respondenten ook niet veel zeggen over de prioriteit en de capaciteit die ze hebben om de gegevens

nauwkeurig aan te leveren, om deze reden is aan beide indicatoren een 0 toegekend. Om toch enig inzicht te krijgen in deze indicatoren is daarom gevraagd naar een inschatting van prioriteit en capaciteit.

Alle respondenten geven aan dat met name het inventariseren van de monumenten capaciteit en prioriteit vergt van gemeenten en dat nogal wat gemeenten zich verkijken op het extra werk dat het inventariseren van deze gegevens met zich meebrengt. Op dit moment hebben twee van de drie geïnterviewde bronhouders ook daadwerkelijk capaciteit vrijgemaakt voor het inventariseren van de gegevens (R1.5;R1.6). R1.7 geeft aan dat zij momenteel onvoldoende capaciteit heeft om de inventarisatie voor elkaar te krijgen.

Mede hierdoor is er een groot verschil tussen gemeenten onderling in de inventarisatie van de gegevens van de Cultuurhistorische Waardenkaart. Sommige gemeenten hebben nog bijna niets geïnventariseerd, terwijl andere gemeentes, zoals de gemeente van R1.5, hierin zo ver voorlopen dat het nauwkeurig aanleveren van gegevens moeite kost omdat het voor de betreffende gemeente een stap terug is. Hij geeft hierover aan: *Wij zijn eigenlijk al heel ver, en niet alleen qua monumenten, maar we hebben op dit moment zo'n 500 lagen van wat je ook maar kunt bedenken. Als gegeven kunnen we dat naar buiten presenteren. Nou dat naar buiten presenteren dat doen we via Open Source. [...] De provincie wil eigenlijk dat gemeentes de data gaan leveren conform het door hen gegeven datamodel. Dat zou voor ons betekenen dat we qua techniek, 10/12 jaar terug zouden moeten en daarvan heb ik gezegd: dat gaan we niet doen [...] dus daar zijn we wel in conclaaf met de provincie hoe we dat kunnen gaan oplossen.'*

De drie gemeentelijke bronhouders geven aan dat ze de prioriteit geven aan het zo nauwkeurig mogelijk aanleveren van de gegevens. Enkele respondenten hebben hier echter hun twijfels bij. Zij zien vooral dat de nadruk bij veel gemeentelijke bronhouders ligt bij het eindproduct, de kaart of de website. Dit terwijl het eigenlijk zou moeten gaan om de dataharmonisatie bij alle partijen (R1.2;R1.3;R.1.4).

Wat betreft de compleetheid zijn er nog geen harde afspraken gemaakt. Op dit moment wordt er binnen het project alleen gekeken naar de inventarisatie van de gegevens over de gemeentelijke monumenten en de rijksmonumenten. Momenteel wordt er gekeken om deze gegevens zo compleet mogelijk te krijgen. Dit wordt gedaan door de nulsituatie, die op dit moment zo'n 95% van de gemeentelijke monumenten inzichtelijk heeft, uit te werken tot een 100% dekking. Uiteindelijk is het de bedoeling dat er meerdere gegevens worden verzameld rondom cultureel erfgoed. Het is daarbij belangrijk aan te sluiten bij de landelijke richtlijnen zoals deze in de Omgevingswet zijn bepaald. Dat zijn naast de rijksmonumenten en de gemeentelijke monumenten ook de archeologische monumenten, beschermde stads- en dorpsgezichten en de landschapsstructuren (R1.1;R1.2;R1.3). Het compleet krijgen van de kaart zou grofweg binnen vier á vijf jaar moeten plaatsvinden (R1.6). De afspraken over hoe dit er in de praktijk uit komt te zien zijn nog niet bekend. Wel is bekend dat dit gestandaardiseerde afspraken worden die middels dienstverleningsovereenkomsten worden vastgesteld en waaraan alle deelnemers zich moeten houden.

Ten slotte is de compleetheid van de kaart ook afhankelijk van het aantal deelnemende gemeenten aan het project. Hoe minder gemeenten deelnemen aan het project, des te incompleter zal de kaart zijn. Financieel gezien is het break-evenpunt op 16 deelnemende gemeenten gezet. Gevoelsmatig wordt er uitgegaan van een minimumaantal van 25 van de 33 Limburgse gemeenten die deel moeten nemen aan het project, ook om te kunnen stellen dat de kaart representatief is voor heel Limburg (R1.4). R1.6 en R1.7 geven aan dat ze dit wel als een uitdaging zien voor het project.

Het cultuurbeleid heeft voor veel gemeenten geen prioriteit en komt vaak weer onderaan de stapel te liggen. Tegelijkertijd geven de drie geïnterviewde bronhouders aan het geen probleem te vinden als in eerste instantie blijkt dat er nog veel witte vlekken in de kaart zitten. R1.7 zegt hierover: *'Het essentiële van die kaart is natuurlijk dat hoe meer mensen er meedoen hoe meer je aan die kaart hebt [...] maar dat wil niet zeggen dat we er meteen uitstappen als er veel witte vlekken zijn. Wij zouden wel doorgaan in ieder geval.'*

Ook bij de compleetheid kunnen geen harde uitspraken worden gedaan over de capaciteit en prioriteit tot het compleet leveren van de gegevens omdat er nog geen bindende afspraken zijn gemaakt. Bij deze indicatoren is daarom een 0 gezet. Verder is er, net als bij de dimensie nauwkeurigheid, gevraagd om hierover een inschatting te maken. R1.5 en R1.6 geven aan dat ze in staat zijn om de gegevens compleet te kunnen leveren. Hierbij moet wel de kanttekening worden gemaakt dat R1.5 aangeeft dit alleen te doen wanneer er wordt gezorgd voor een speciale voorziening omdat zij anders moeten 'investeren om terug te gaan'

R1.7 geeft aan dat zij de gegevens al redelijk goed heeft geïnventariseerd maar dat ze met de capaciteit die ze nu heeft, onvoldoende ruimte heeft om de gegevens daadwerkelijk compleet te kunnen leveren. Zij zegt hierover: *'Ik denk dat we nog wel wat stappen te maken hebben om het echt volledig en compleet in te kunnen leveren en ik denk dat we daar capaciteit voor vrij moeten maken. Heel eerlijk, maar met de uren die ik nu heb kan ik er heel weinig aan doen.'*

Alle drie de geïnterviewde gemeentelijke bronhouders geven aan dat ze de prioriteit hebben om de gegevens compleet aan te leveren. Allen geven aan dat ze zijn ingestapt in het project omdat de huidige cultuurhistorische waardenkaart niet meer voldoet en dat ze behoefte hebben aan een Limburgdekkende kaart. Twee van de drie geïnterviewde bronhouders geven verder aan dat ze nog vanwege een andere reden aangesloten zijn bij het project. Zij willen de kaart als eindproduct gebruiken voor toeristische doeleinden en zouden dus graag andere accenten zien in het datamodel dan zoals deze er nu ligt, maar dit vormt voor hen geen belemmering in het compleet leveren van de data (R1.5;R1.7).

Wanneer er wordt gekeken naar de tijdigheid van de gegevens wordt door alle respondenten aangegeven dat ook hierover nog geen specifieke afspraken zijn gemaakt. De geïnterviewde beheerders geven wel aan dat er gestandaardiseerde afspraken zullen komen in dienstverleningsovereenkomsten waarin de gemeentelijke bronhouders worden geacht de gegevens op bepaalde momenten te actualiseren. Hoe vaak dit zal gaan gebeuren is echter nog onduidelijk. R1.4 geeft hierover aan dat ze denkt dat de dynamiek van de monumentengegevens niet erg hoog zal zijn.

Net als voor de vorige twee dimensies geldt ook voor tijdigheid dat er nog geen uitspraken kunnen worden gedaan over de prioriteit of capaciteit die gemeentelijke bronhouders hebben om de gegevens tijdig te actualiseren. Wel geven alle gemeentelijke bronhouders aan dat zij de rol van de provincie cruciaal achten in het actueel houden van de gegevens. Zij zijn bang dat het systeem anders zal verwateren. Daarnaast geven de drie respondenten aan dat wanneer eenmaal alle gemeentelijke en rijksmonumenten inzichtelijk zijn gemaakt, het actueel houden van de gegevens niet heel veel capaciteit meer zal kosten.

4.1.2 Metadata

Bij de dimensie staat de mate van standaardisatie van metadata en de mate van eenduidigheid van interpretatie bij de verschillende betrokkenen over de te leveren gegevens centraal.

REBIS

Voor het invoeren en wijzigen van de kwalitatieve gegevens van de bedrijventerreinen hanteert REBIS een gestandaardiseerd format waarvan de loginbeheerders niet af kunnen wijken. Hierdoor is een groot deel van de standaardisatie van de metadata afgevangen. Verder is veel informatie geo-informatie die vorm krijgt in getekende kavels, *'dat is sowieso consistent'* (R2.2).

Ondanks dat de metadata grotendeels gestandaardiseerd lijkt, is er nog niet altijd sprake van een eenduidige interpretatie van de gegevens. Er staan namelijk ook een aantal subjectieve vragen in het invulformat waarbij de terreineigenaar een eigen inschatting moet geven van het terrein. Een voorbeeld hiervan is de veroudering van het terrein. R2.2 geeft hierover aan dat ze dit wel proberen te controleren: *'Soms is het wat ingewikkelder en dan gaat het over de veroudering van het terrein en dat is dan een inschatting van de beheerder, maar dat controleren we dan door dit te vergelijken met het vorige jaar.'*

Ook bij het leveren van geo-informatie ontstaan vaak nog wat interpretatieverschillen. Er moet nog wel eens duidelijkheid verschaft worden wanneer er mutaties zijn doorgevoerd door de terreineigenaren en ontbreekt het aan richtlijnen over de vraag wat nu precies als bedrijventerrein wordt gezien. Hierover ontstaat intern nog wel eens discussie (R2.1;R2.3).

Cultuurhistorische Waardenkaart

Het standaardiseren van de metadata en het zorgen voor een eenduidige interpretatie van de gegevens bij elke betrokken bronhouder is de kernprioriteit van het project op dit moment (R1.3;R1.4). R1.3 stelt dat die standaardisatie momenteel ontbreekt, mede doordat hier geen uniforme richtlijnen van bestaan. Hij zegt hierover: *'Er zijn nooit afspraken gemaakt tussen de gemeenten in Nederland hoe te classificeren, welk classificatie gebruiken we, waar linken wij onze monumenten aan, maar ook helemaal niet de structuur van waar wordt het opgeslagen.'* Dit is ook één van de redenen geweest dat dit project is gestart. Momenteel ligt er een ruwe schets van het datamodel voor de gemeentelijke monumenten vast waarmee het project van start zal gaan. De standaardisatie van de metadata zal in dit datamodel gedekt moeten zijn. Bij de inrichting van dit datamodel ook gekeken is naar de landelijke richtlijnen die er gelden voor de classificatie van de rijksmonumenten: *'Voor de rijksmonumenten ligt dat [de classificatie] gewoon vast, dat is gedefinieerd volgens de RCE-lijst. Wij reflecteren dat op onze classificatielijst voor gemeentelijke monumenten omdat daar eerst tegen de zeshonderd classificaties waren. Daar willen we vanaf. Wij willen ons spiegelen aan de rijksmonumenten, dat zijn er veertien, en die willen we eigenlijk min of meer overnemen'* (R1.3). De basis voor de standaardisatie van de metadata is gelegd; om deze reden is er één punt gegeven aan deze dimensie.

Het standaardiseren van metadata kost veel moeite omdat veel gemeenten hun eigen gegevens hebben geclassificeerd zonder dat hier richtlijnen aan verbonden zijn. Dit leidt ertoe dat er te gedetailleerd wordt geclassificeerd en dat er dus ook geen eenduidigheid bestaat in de gegevens. Om deze reden is aan deze dimensie nul punten toegekend. Momenteel bestaan er zo'n 600 verschillende classificaties als het gaat om de gemeentelijke monumenten. Middels het datamodel wordt gepoogd hier

meer eenduidigheid in te krijgen en deze classificaties af te slanken naar 14. Dit zal op dezelfde manier gedaan worden zoals dit in REBIS gebeurt, namelijk door de benodigde gegevens te verwerken in een gestandaardiseerde invoermodule. Hierdoor worden de bronhouders min of meer gedwongen om volgens een bepaalde standaard de gegevens in te voeren en kan hierover dus ook geen verwarring ontstaan (R1.1;R1.3).

4.1.3 Toegang

Bij toegang zijn drie indicatoren onderscheiden: de afspraken die zijn gemaakt om de toegang tot het systeem exclusief te houden, de prioriteit en de capaciteit die gebruikers/bronhouders hebben om deze toegang exclusief te houden.

REBIS

Het REBIS systeem bestaat uit twee lagen. De eerste laag is de gebruikerslaag, die is openbaar toegankelijk voor iedereen via het internet. Daarnaast is er de laag waarin de wijzigingen kunnen worden doorgegeven. Deze is alleen toegankelijk voor loginbeheerders. De loginbeheerders kunnen alleen wijzigingen aanbrengen aan de terreinen waarvoor zij geautoriseerd zijn. Iedere loginbeheerder heeft daarom een persoonlijke gebruikersnaam met wachtwoord.

In de praktijk blijkt dat de controle op de toegang tot het systeem vooral op goed vertrouwen gebeurt, volgens R2.2 werkt dit nog altijd goed. Hij merkt wel dat het account soms gedeeld wordt, maar het komt zelden voor dat er misbruik wordt gemaakt van het account. Hij zegt hierover: *Het komt hooguit voor dat het account gedeeld wordt met een andere collega binnen de organisatie. Dat is op zich niet zo'n groot probleem. Ons belang is dat die informatie boven water komt, dus dan zijn we allang blij dat er iemand anders is die ons de informatie levert*. Wel wordt aangegeven dat, mochten er onbevoegden toegang krijgen tot het systeem, met genoeg back-ups ervoor gezorgd kan worden dat het systeem weer hersteld kan worden (R2.1;R2.2).

Uit de interviews met de terreinbeheerders blijkt dat, op één na, iedereen de toegang persoonlijk houdt. Alleen R 2.6 geeft aan dat hij de toegang tot het systeem samen met een collega deelt omdat zij niet in staat zijn de wijzigingen van de bedrijventerreinen alleen door te geven.

Cultuurhistorische waardenkaart

Als er gekeken wordt naar de toegang van het systeem binnen het project Cultuurhistorische Waardenkaart dan blijkt dat er hierover nog geen harde afspraken zijn gemaakt. Wel zijn er procesafspraken gemaakt en die zijn vergelijkbaar met hoe de toegang tot het REBIS-systeem geregeld is. R 1.1 licht dit toe: *'Iedere gemeente die aangesloten is krijgt een account en dan krijg je toegang tot die online mutatieomgeving. Dan breng je semi-geautomatiseerd je mutaties aan. En dat is gewoon gekoppeld aan een persoonlijk account en vervolgens vind je daar ook een formulier en die wordt dan ook pas gepubliceerd als er een inhoudelijke check is geweest. Dat is allemaal redelijk eenvoudig, niet zo heel uniek en niet te complex.'* R 1.3 geeft hierbij aan dat onbevoegden die toegang hebben tot het systeem in staat zouden kunnen zijn om alles te muteren, maar hij voegt hieraan toe dat dit, net als bij REBIS, afgevangen is met voldoende back-up versies om dit met terugwerkende kracht weer te herstellen.

Net als bij de dimensies van het beslissingsdomein kwaliteit kunnen ook hier geen punten toegekend worden aan de prioriteit of capaciteit om de toegang exclusief te houden omdat er op dit gebied nog geen afspraken zijn gemaakt. Wel is er gevraagd

naar een inschatting en hierbij gaven alle gemeentelijke bronhouders die zijn geïnterviewd aan dat zij geen problemen zien in het exclusief houden van de toegang. R1.6 voegt hieraan toe: *‘Ja, daar ga ik wel vanuit [dat toegang exclusief gehouden wordt]. Wij zijn het wel gewend om dat soort digitale gegevens hier in huis te hebben [...] dat is niets nieuws voor ons’*

4.1.4 Datacyclus

Het volgende beslissingsdomein is de datacyclus. Dit is het proces van productie, definitie, wijziging en verloop van de gegevens binnen het project. Hierbij is gekeken naar de bestaande *workflows* wat betreft de productie en wijziging van gegevens. Verder is ook gevraagd naar de prioriteit en capaciteit die de bronhouders/gebruikers hebben om aan deze *workflows* te voldoen.

REBIS

De capaciteit bij de *workflows* van de productie en van de wijzigingen zit niet zozeer in de productie van nieuwe gegevens zit, maar dat vooral in het wijzigen van de gegevens het meeste werk gaat zitten. R2.1 zegt hierover: *‘De handmatige correcties die zijn talrijker dan echte registraties van de verkoop want dat zijn er maar gemiddeld 70 á 80 per jaar. In een slap jaar kunnen dat er 50 zijn, in een goed jaar kunnen dat er 100 zijn. Als we alleen de verkopen zouden registreren dan hadden we een stuk minder te doen. Maar een terrein dat in ontwikkeling is en opnieuw uitgegeven wordt daar verandert soms wel zeven, acht keer de stedenbouwkundige tekening.’*

De *workflow* van het wijzigen van gegevens is dan ook beter uitgewerkt dan de *workflow* productie. R2.3 legt dit kort uit: *‘Eén keer in de maand bevrozen we de database, dan gaat hij drie dagen dicht. Dan krijgt Geodok [de softwareleverancier] een seintje om de database te bevrozen. De database gaat dicht en vervolgens haalt ETIL de informatie eruit. Je kunt dus wel blijven kijken als gebruiker wat er allemaal staat, maar je kunt geen mutaties meer doorvoeren. Dan haalt ETIL die data eruit en gaat dan checken of alles ook correct is. Is het correct dan geeft ETIL de stempel af en stoppen ze de data opnieuw in de database. Op dat moment wordt de database weer vrijgegeven.’*

Naast de maandelijkse wijziging voert ETIL ook één keer per jaar een eindcontrole uit. Hierbij gaat ETIL iedere loginbeheerder af met de vraag om, eventueel in samenspraak met ETIL, de gegevens te controleren zoals ze op dat moment in REBIS staan. Het gaat hierbij niet alleen over de verkaveling van de bedrijventerreinen maar ook over kwalitatieve gegevens van de bedrijventerreinen. Deze kwalitatieve gegevens worden voor een deel ingevuld door de loginbeheerder zelf en voor een deel komen deze voort uit de koppelingen van de registraties van ETIL.

De daadwerkelijke productie van gegevens in REBIS is afkomstig van twee verschillende inputs. Dat is allereerst de input van gegevens die door de terreineigenaren wordt geleverd, en daarnaast de input van gegevens die komt van de koppelingen van de verschillende registraties waarvan ETIL eigenaar is. Als het gaat om de gegevensinput van de terreinbeheerders dan zijn dit vooral verkopen van en opties op kavels. De bedoeling is dat deze door de terreineigenaren doorgegeven worden aan de redactieraad van REBIS. Als het om verkopen gaat, heerst er vaak nog wat onduidelijkheid over wat er precies doorgegeven dient te worden door de terreinbeheerders aan de redactieraad (R2.2; R2.4; R2.8). Om deze reden heeft deze indicator één punt gescoord en de indicator *workflow* wijziging 2 punten.

Vier van de vijf terreinbeheerders die zijn geïnterviewd geven aan dat ze vanwege de geringe dynamiek van de bedrijventerreinen alleen tijdens de eindcontrole de

wijzigingen doorgeven en dus niet maandelijks in het systeem. R 2.8 geeft daarbij aan dat in de praktijk blijkt dat, bij met name de kleine gemeenten, de prioriteit vaak niet ligt bij het bijhouden van een dergelijk systeem. Hij geeft zelf ook aan hier tegenaan te lopen. Ook R 2.5 geeft aan dat hij niet zozeer de prioriteit voelt om het systeem goed bij te houden. Hij geeft hierover aan dat het bij hem er vooral in zit dat hij geen belang voelt om alle gegevens te controleren zoals ze zijn klaargezet. Daarnaast geeft hij aan dat de werkwijze die ETIL hanteert als het gaat om bedrijventerreinontwikkeling enigszins achterhaald is. Tegenwoordig staat bij bedrijventerreinontwikkeling de wens van de klant voorop en dus dient de kavel hiernaar aangepast te worden. REBIS hanteert momenteel echter een methode die de schijn wekt dat dit harde, vaststaande kavels zijn waaruit een klant kan kiezen en dit schrikt potentiële kanten af (R.2.5).

Waar sommige respondenten aangeven dat ze geen prioriteit toekennen aan het naar behoren uitvoeren van de *workflow* van productie en wijziging, zijn er ook respondenten die stellen dat ze de capaciteiten niet hebben om dit naar behoren te doen. Zo geven drie van de vijf terreinbeheerders aan dat ze de kennis niet hebben om zelf wijzigingen door te voeren in het systeem. De faciliterende rol die ETIL hierbij vervult tackelt dit probleem.

Cultuurhistorische Waardenkaart

Op dit moment is het project nog in een dusdanig prematuur stadium dat er nog geen harde afspraken zijn gemaakt wat betreft productie of wijziging van gegevens. Wel is er overeenstemming bereikt over de globale *workflow* als het gaat om de monumentale gegevens, en die komt redelijk overeen met de manier waarop in REBIS wordt gewijzigd.

De initiële productie van gegevens is een door de Provincie ontwikkelde nulsituatie, bestaande uit de koppelingen van verschillende basisregistraties die de respondenten zelf moeten controleren. Om die nulsituatie compleet te krijgen is het ook belangrijk om de gemeentelijke monumentengegevens boven water te krijgen. De redactieraad is bezig om dit globaal inzichtelijk te krijgen zodat deze meegenomen kunnen worden in de nulsituatie. Wanneer deze nulsituatie vervolmaakt is, zal deze worden voorgelegd aan de gemeenten om dit te controleren en te wijzigen aan de hand van de gegevens die zij zelf in huis hebben (R2.1).

Hoe deze *workflow* van wijziging eruit komt te zien is nog niet bekend. *'Er is hooguit een idee van dat je als gemeente zelf gaat inloggen, en dat je een voorstel doet voor wijziging via een invulformat. Dat komt vervolgens bij de redactieraad terecht en die gaat kijken of dat ook klopt. Je wilt natuurlijk geen foutieve informatie op je provinciale kaart hebben. Op het moment dat die redactieraad zegt van het klopt, dan wordt het doorgevoerd en dan is het online in die viewer te zien'* (R1.6).

Wat betreft de capaciteit om aan deze *workflow* te voldoen is nog niets te zeggen omdat het systeem nog niet in werking is. Waar wel wat over gezegd kan worden is de prioriteit die de verschillende gemeentelijke bronhouders geven aan het juist leveren van de gegevens via de *workflow* zoals deze er nu ligt. R1.5 geeft aan dat hij hiermee moeite zal gaan krijgen, en dan met name met de techniek die volgens hem enigszins achterhaald is: *'Ik denk eigenlijk meer aan open source data en de techniek die wij op dit moment gebruiken. Ook al moet er wat in geschoven worden met data of iets aangepast worden, dat maakt niet uit. Maar wij blijven wel op open source zitten. Anders moeten we betalen voor de techniek, de ontsluiting en het bureau dat de provincie ontzorgt, alleen ik ga niet betalen om terug te gaan.'* R1.1 onderkent dit probleem maar geeft aan dat de keuze voor deze *workflow* een bewuste keuze is geweest omdat veel gemeenten simpelweg nog niets hebben op het gebied van

cultureel erfgoeddata. Wel geeft hij aan dat ze bezig zijn met een alternatief om ervoor te zorgen dat de voorlopers aangehaakt kunnen blijven bij het project.

Daarnaast vragen R1.6 en R1.7 zich af in hoeverre de gegevens ook daadwerkelijk actueel kunnen blijven in de *workflow* zoals deze er nu staat. Zij achten de rol van de provincie hierbij noodzakelijk is.

4.1.5 Doeleinden en privacy

Het laatste beslissingsdomein is doeleinden van gebruik en privacy. Hierbij staan de doeleinden die de verschillende gebruikers van het platform hebben centraal, maar ook in hoeverre de gegevens die worden gevraagd ook als relevant worden geacht door de gebruikers. Daarnaast is onderzocht in hoeverre er in de samenwerking wordt gemonitord op het gebruik van, mits aanwezig, persoonlijke gegevens binnen het platform.

REBIS

De doeleinden waarvoor REBIS gebruikt kan worden zijn bekend bij alle respondenten. REBIS is in eerste instantie vooral een beleidsmatige monitortool. R2.1 geeft aan dat de prioriteit dan met name ligt bij de bedrijventerreinenvoorraad en hoe deze zich ontwikkelt. Naast de primaire beleidsdoelstelling zie je dat in de loop van de tijd het systeem een andere doelgroep erbij krijgt, namelijk de doelgroep die het systeem gebruikt voor acquisitiedoeleinden.

Van de geïnterviewde loginbeheerders geven drie van de vijf respondenten aan dat zij het systeem met name gebruiken als beleidsmatig monitorinstrument. Hierbij zijn ze voornamelijk geïnteresseerd in de ontwikkeling van hun eigen bedrijventerreinen. Twee respondenten geven aan dat ze het systeem alleen vullen uit belang dat de provincie haar beleid optimaal kan voeren, maar hebben zelf amper belang bij het systeem. Zij geven ook aan dat ze alleen kijken naar de kavels nog vrij zijn en waar nog ruimte zit. Verder geven zij aan het systeem niet te gebruiken (R2.5; R2.6).

Binnen het systeem wordt maar beperkt met persoonsgegevens gewerkt. Alleen de contactgegevens van de terreineigenaren worden als persoonsgegeven getoond op de website van REBIS. R2.1 zegt hierover: *‘De enige persoonsgegevens die erin staan, dat hebben we ook afgevangen met AVG verklaringen [...] zijn telefoonnummers, namen en mailadressen van de verkopers. Maar we hebben een Duitse softwareleverancier erop zitten en die heeft een uitgebreidere AVG-verklaring gemaakt dan in Nederland normaal is.’* Volgens R 2.1 is de AVG afgedekt voor de persoonsgegevens zoals ze op de site staan. Als ze besluiten meer gegevens te verzamelen moet REBIS dit ook weer verantwoorden. Hij licht dit toe: *‘Wij stellen een verklaring op voor hun en onze softwareleverancier heeft er weer een voor ons opgesteld die wij ondertekend hebben zodat we elkaar generiek afdekken voor dat verhaal. Dit betekent wel, dat zouden we een keer iets extra's aan persoonsgegeven willen gaan doen, dan moeten we misschien dingen aanpassen maar daar hebben we hier juristen voor. Dat ga ik zelf niet zitten uitvogelen.’*

De AVG is dus afgedekt, maar dit geldt alleen voor de huidige persoonsgegevens die worden verzameld.

Cultuurhistorische Waardenkaart

Ook bij de Cultuurhistorische Waardenkaart zijn de doeleinden waarvoor de betrokkenen het platform willen gebruiken bekend. Het primaire doel van het project Cultuurhistorische Waardenkaart is in eerste instantie om het cultureel erfgoed

provinciebreed, op een uniforme manier in beeld te krijgen. Tijdens de coalitieperiode is geconstateerd dat er nog te veel versnippering is in de wijze waarop gemeenten hun cultureel erfgoed in beeld brengen. Hierdoor gaat er veel geld naar losse, niet-duurzame projecten. Daarom is besloten dat hier meer uniformiteit in moet komen (R1.2).

Voor veel deelnemende gemeenten is deze uniformiteit in culturele erfgoedgegevens ook de trigger geweest om deel te nemen aan het project. R1.5 en R1.6 geven aan dat zij merken dat er te weinig eenheid is in de culturele erfgoedkaarten zoals zij die nu voor handen hebben. Dit leidt tot belemmeringen. R1.5 verduidelijkt dit: *'Heel veel projecten stoppen niet bij gemeentegrenzen, en dan zou het natuurlijk handig zijn om een uniforme kaart te hebben. Nu merk je dat daar nog een groot verschil zit in hoe ver de verschillende gemeenten zijn met het inventariseren van hun erfgoed. Bij zulke projecten is het echter nodig om alle gegevens uniform in te kunnen zien en dat je eventueel kunt kijken welke beperkingen er zijn op het moment dat je een project grensoverschrijdend wilt realiseren.'*

De geïnterviewde gemeentelijke bronhouders geven echter aan dat een beleidsmatige provinciebrede erfgoedkaart niet de enige prioriteit is waarom zij ingestapt zijn. R1.5 en R1.7 geven aan dat zij uiteindelijk ingestapt zijn in het project om ook de kaart in te kunnen zetten voor de burgers van de gemeente. Naast het beleidsmatig gebruik van de kaart is er ook behoefte om de kaart voor toeristen in te kunnen zetten waarvoor in sommige gevallen al apps voor in ontwikkeling zijn (R1.5;R1.7). R1.3 geeft aan deze twee verschillende doeleinden niet als een belemmering te zien voor het slagen van het project. Hij ziet echter wel dat met name het niveauverschil tussen gemeente die al veel hebben geïnventariseerd en gemeenten die nog niet veel hebben geïnventariseerd als een belemmering voor de voortgang van het project. Met name de gemeenten die ver zijn met het inventariseren van hun cultureel erfgoed verleggen hun focus steeds meer op een publieksversie van de kaart. Hij geeft wel aan dat ze hierin als provincie vooralsnog niet mee willen gaan: *Op zich is er niks mis met een publiekskaart, als je basis als gemeente op orde is dan kun je dat ook zo doen, alleen wij hebben dan wat meer de helikopterview in dit verhaal en willen eerst zorgen dat bij die drieëndertig gemeenten de basis op orde is en op een soortgelijk niveau zitten, en dan pas gaan we met zo'n publieksversies beginnen'* (R1.3).

De verschillende geïnterviewde gemeentelijke bronhouders geven aan dat de gegevens die straks verwerkt worden in de Cultuurhistorische Waardenkaart tot nog toe allemaal gebruikt zullen gaan worden. De informatie die verwerkt wordt is namelijk alleen een verbeelding van de verschillende monumentale objecten en daar wordt verder ook niet veel meer informatie aan gehangen (R1.6).

Ten slotte is het zo dat het project Cultuur Historische Waardenkaart geen privacygevoelige persoonsgegevens verzamelt en zich daarom dus niet hoeft te houden aan de AVG-wetgeving.

4.1.6 Conclusie beslissingsdomeinen

Op het gebied van de beslissingsdomeinen is er een groot verschil tussen beide projecten. Het REBIS-project is kwalitatief goed ontwikkeld. De gegevenskwaliteit en -cyclus zijn van een relatief hoog niveau en ook de metadata is grotendeels gestandaardiseerd.

Het Cultuurhistorische Waardenkaartproject staat nog in de kinderschoenen en is nog volop in ontwikkeling. Om deze reden kan er ook nog weinig worden gezegd over

de kwalitatieve ontwikkeling van het project. Het datamodel is momenteel in ontwikkeling waardoor er alleen iets over de standaardisatie in de metadata kan worden gezegd. Verder zijn er enkel globale ideeën van hoe *workflow* van productie en wijziging van gegevens en de toegang tot de online mutatieomgeving eruit komt te zien. Deze zijn vrijwel identiek aan de *workflow* van REBIS, maar ook hierover zijn nog geen afspraken gemaakt.

Bij REBIS vervult ETIL een belangrijke rol in het gehele proces. ETIL vult niet alleen het systeem met koppelingen vanuit eigen bronbestanden, maar is ook aanjager en helpdesk bij het vergaren en wijzigen van de gegevens door terreinbeheerders. Mede door deze laatste twee functies is de capaciteit afgevangen als het gaat om kwaliteit en datacyclus. Door gebrek aan standaardisatie in de afspraken rondom, met name, de gegevenskwaliteit is het systeem nog afhankelijk van de prioriteit die de terreinbeheerders hieraan toekennen. Dit komt de gegevenskwaliteit van het systeem niet ten goede. Bij het Cultuurhistorisch Waardenkaartproject loopt de prioriteit en capaciteit van de bronhouders om de gegevens volgens het datamodel van de provincie te leveren uiteen. Dit heeft te maken met het feit dat sommige gemeenten de culturele erfgoedgegevens al goed op orde hebben terwijl andere gemeenten hierin duidelijk achterlopen.

Een dimensie die in beide casussen nog niet goed is ontwikkeld, is de eenduidige interpretatie van gegevens. Bij REBIS zit dit met name in het verkrijgen van een aantal kwalitatieve gegevens waarbij de terreineigenaren een subjectieve inschatting moeten maken, het gaat dan met name om de veroudering van het terrein, maar ook bijvoorbeeld over de belangrijke bedrijven die zijn gevestigd op de kavel. Bij het project Cultuurhistorische Waardenkaart zijn de gegevens momenteel zo versnipperd dat er nog geen sprake is van een eenduidige interpretatie van gegevens.

4.2 STURINGSSTRUCTUUR

In paragraaf 4.2 staat de sturingsstructuur binnen beide casussen centraal. Hierbij is allereerst onderzocht hoe de rollen verdeeld zijn binnen beide casussen en welke verantwoordelijkheden in welke rol worden ingevuld. Vervolgens komen de sturingsmechanismen die ten grondslag liggen aan de samenwerking aan bod. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de sturingsmechanismen van Wegner & Koetz (2016), dit is de mate van centralisatie in de besluitvorming, de mate van formalisatie van activiteiten binnen de samenwerking, de aanwezigheid van controle en ten slotte de positieve dan wel negatieve incentives die binnen de samenwerking al dan niet worden gehanteerd.

4.2.1 Rollen

Otto (2010) beschrijft zes rollen die vaak terugkomen als het om datagovernance gaat. Dit zijn de rollen van de *sponsor*, *datagovernance council*, *owner*, *lead data steward*, *technical data steward* en *business data steward*. In beide casussen zie je dat deze rollen in bepaalde mate terug te zien zijn. Zo is in beide gevallen de *sponsor* de Gedeputeerde Staten. Gedeputeerde Staten, specifiek de portefeuillehouder van het cluster waaronder het betreffende project valt, geeft in beide gevallen het mandaat voor actie en uiteindelijk moeten de projectleiders van beide projecten zich ook verantwoorden naar Gedeputeerde Staten voor bepaalde maatregelen die ze nemen (R1.2; R2.1; Creemers, 2018; Cultuurhistorische Waardekaart, 2018)

Beide projecten kennen ook een *datagovernance council*. In beide projecten wordt hier de naam redactieraad aangehangen, maar qua samenstelling verschillen beide

redactieraden van elkaar. Zo is deze bij REBIS samengesteld uit werknemers van de provincie en van ETIL, en bij het project Cultuurhistorische Waardenkaart bestaat deze uit een projectteam vanuit de provincie en daarnaast afgevaardigden van de deelnemende gemeenten (R2.1;R2.2;R1.2;R1.3;R1.4).

Bij beide projecten valt op dat er meerdere eigenaren zijn. In het geval van REBIS is de provincie eigenaar van het systeem. Het systeem is echter afhankelijk van de gegevens waarvan de organisaties die de bedrijventerreinen in Limburg in beheer hebben eigenaar zijn (R2.1). In het geval van het project Cultuur Historische Waardenkaart is het ook zo dat de gemeenten eigenaar zijn van hun eigen gegevens (R1.3). Als het gaat om het eigenaarschap van het systeem dan is hierin nogal wat onduidelijk. Voor de verschillende respondenten is niet geheel duidelijk wie de eigenaar van het systeem is en wat dit precies inhoudt. R1.1 en R1.3 geven duidelijk aan dat het systeem in principe van de provincie is. Het systeem wordt voor 75% gefinancierd door de gemeenten, maar de provincie staat garant voor eventuele tekorten of als het project te weinig deelnemers krijgt. Aan de andere kant geeft respondent 1.2 aan in het interview dat het een product des gemeentes is en dan zou het dus betekenen dat de gemeenten eigenaar zijn van de kaart en het project op termijn dus zelf moeten gaan dragen. Dit is iets wat door de verschillende geïnterviewde gemeentelijke bronhouders als onwenselijk wordt gezien.

Als het gaat om de *data stewards* die betrokken zijn in het project dan zie je in beide projecten zowel de *lead data steward* als de *technical en business data stewards* terug. Ook hier verschilt de invulling van de drie posities. Zo heeft het project REBIS één *lead data steward* en heeft het project Cultuurhistorische Waardenkaart één externe en één interne *lead data steward* die acteren in een projectteam (R2.1;R1.1;R1.3). De *technical data stewards* zijn in beide gevallen werknemers van de Provincie. De positie *business data steward* wordt in het REBIS project ingevuld door ETIL, bij het Cultuurhistorische Waardenkaart project is zijn dit werknemers van de Provincie (R1.2;R1.3;R1.4).

4.2.2 Verantwoordelijkheden

In deze paragraaf is gekeken hoe de verantwoordelijkheden vanuit de beslissingsdomeinen zijn verdeeld over de verschillende rollen binnen de samenwerking. Hiervoor wordt de ARCI-aanpak van Gladden (2007) gehanteerd om een gradatie aan te geven in de mate van verantwoordelijkheid. Hierbij is *accountable* de hoogste verantwoordelijkheid en staat voor eindverantwoordelijkheid van het beslissingsdomein. *(Delegated) responsible* staat voor gedelegeerde verantwoordelijkheid, dit kan zijn verkregen door een opdrachtgever-opdrachtnemer relatie. *Consulted* staat voor betrokkenheid, meestal zijn dit personen of instanties die betrokken zijn bij de het project omdat ze van toegevoegde waarde zijn met hun kennis of middelen. De laatste gradatie is *informed*, betrokkenen die geïnformeerd dienen te worden omdat zij hierbij belang hebben, maar hiervoor niet verantwoordelijk gesteld kunnen worden.

REBIS

In het geval van REBIS is de *lead data steward* de eindverantwoordelijke van het systeem en dus *accountable*. Als er discussies beslecht moeten worden op operationeel niveau is hij altijd degene die de uiteindelijke beslissing neemt. Dit geldt dus zowel voor inhoudelijke discussies in het systeem als discussies over het proces (R2.1). Hieronder vallen dus de beslissingsdomeinen kwaliteit, metadata en cyclus.

ETIL is door de provincie Limburg gedelegeerd verantwoordelijk (*delegated responsible*) gemaakt voor het inwinnen en van de informatie bij de bronhouders, het actueel houden van de gekoppelde gegevens en deze informatie te modelleren naar, voor de gebruikers, relevante informatie (R2.1;R2.2;R2.3). Daarnaast zijn zij gedelegeerd verantwoordelijk voor het verschaffen van de toegang tot de mutatieomgeving (R2.2). Zij zijn dus verantwoordelijk voor het gehele proces van het inwinnen van de informatie tot het leveren van de jaarlijkse rapportage aan de provincie. Dit alles gebeurt in de redactieraad, de *datagovernance council*, gevormd door werknemers van ETIL.

Daarnaast zijn er de eigenaren. De eigenaren zijn de verschillende terreinbeheerders. Zij zijn verantwoordelijk voor de data die zij zelf leveren, maar dienen ook geïnformeerd te worden over de metadata, toegang en cyclus om deze taak naar behoren uit te kunnen voeren (R2.4;R2.5;R2.6;R2.7;R2.8).

Ten slotte is er nog de *technical data steward*, hij is gedelegeerd verantwoordelijk voor het juist visualiseren van de geleverde data op de website (R2.3). Wanneer we de verantwoordelijkheden in een tabel verwerken ziet dit er als volgt uit:

	Kwaliteit	Metadata	Toegang	Cyclus	Doelinden en privacy
Projectleider (Lead data steward)	Acc.	Acc.	Acc.	Acc.	Acc.
Terreinbeheerders (Owner)	Acc.	Inf.	Inf.	Inf.	X
Technical data steward	X	X	X	Cons.	X
Redactieraad (DG Council)	Del. Res.	Del. Res.	Del. Res.	Del. Res.	Del. Res.

Acc. = Accountable, Del. Res = Delegated Responsible, Cons. = Consulted I=Informed

Tabel 6: Rollen en verantwoordelijkheden REBIS

Cultuurhistorische Waardenkaart

Bij het project Cultuurhistorische Waardenkaart zijn niet alleen de *lead data stewards*, maar het gehele projectteam *accountable* voor de voortgang van het project. Zij dragen zorg voor het behalen van de projectmijlpalen en de resultaten. Dit wordt in intensieve samenspraak gedaan met de redactieraad (Cultuurhistorische Waardekaart, 2018; R1.1;R1.2).

De redactieraad heeft een adviesfunctie en is vooral in het leven geroepen om de verschillende belangen van de deelnemers te behartigen binnen het project. Als het gaat om de verantwoordelijkheid van de kwaliteit van de gegevens dan ligt de verantwoordelijkheid bij de deelnemende gemeenten om de gegevens uit de nulsituatie van het systeem aan te passen (R1.2;R1.3;R1.4).

De verantwoordelijkheid voor de juiste metadata ligt bij het projectteam, de redactieraad dient hierbij betrokken te worden. Zij zijn namelijk verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het datamodel en dienen daarom ook voor gestandaardiseerde metadata te zorgen waaraan iedere deelnemer zich houdt (R1.1;R1.3).

Als het gaat om de verantwoordelijkheid van de datacyclus en de toegang is dit ook eindverantwoordelijkheid van het projectteam. Het projectteam moet, in samenspraak met de redactieraad, zorgen voor een duidelijke *workflow* als het gaat om de productie en de wijziging van de gegevens en hierbij bepalen wie daar de

toegang tot krijgt (R1.1;R1.3). De redactieraad heeft hierbij wel een adviesfunctie. Als het gaat om de doeleinden waarvoor het systeem gebruikt, ligt die verantwoordelijk geheel bij de gemeente zelf. Dit project is alleen gericht op het systeem als beleidstool (Cultuurhistorische Waardekaart, 2018). Ervan uitgaande dat de systeemverantwoordelijkheid bij de provincie ligt, ziet de verantwoordelijkheidsverdeling er in tabelvorm als volgt uit:

	Kwaliteit	Metadata	Toegang	Cyclus	Doeleinden en privacy
Projectteam (lead data stewards)	Cons.	Acc.	Acc.	Acc.	X
Gemeenten (Owner)	Acc.	Inf.	Inf.	Inf.	Acc.
Technical data steward	Cons.	X	X	Cons.	X
Redactieraad (DG Council)	Cons.	Cons.	Cons.	Cons.	Cons.

Acc. = Accountable, Del. Res = Delegated Responsible, Cons. = Consulted I=Informed

Tabel 7: Rollen en verantwoordelijkheden CHWK

4.2.3 Sturingsmechanismen

Een belangrijk onderdeel van de sturingsstructuur vormen de sturingsmechanismen die ten grondslag liggen aan de samenwerking. Hierbij staan de sturingsmechanismen van Wegner & Koetz (2016) centraal. Dit zijn de mate van centralisatie, de mate van formalisatie, de controle en naar de incentives voor de verschillende deelnemers in de samenwerking om de gegevens te leveren.

Mate van centralisatie

De mate van centralisatie is gemeten door een afweging te maken tussen de plaats waar de beslissingen worden afgenomen en de mate van inspraak die de verschillende bronhouders hebben.

De besluitvorming binnen de Cultuurhistorische Waardenkaart vindt meer decentraal plaats dan bij REBIS. Bij REBIS is de *lead data steward* verantwoordelijk voor het gehele systeem. De operationele gang van zaken in het systeem is gedelegeerd aan ETIL en de redactieraad, en dit gebeurt ook in goede samenspraak, echter de *lead data steward* heeft het laatste woord wanneer er besluiten moeten worden genomen. De redactieraad en ETIL moeten daarom ook altijd verantwoording aan hem afleggen. De terreinbeheerders zijn niet betrokken bij de besluitvorming als het gaat om REBIS, maar zij kunnen wel invloed uitoefenen via de redactieraad.

Bij de Cultuurhistorische Waardenkaart worden de besluiten genomen in het projectteam. Het projectteam doet dit in intensieve samenspraak met de redactieraad waarin de zeven gemeentelijke bronhouders zijn vertegenwoordigd. R1.2 en R1.3 geven hierbij aan dat er alleen beslissingen worden genomen wanneer er consensus is in de redactieraad. R1.6 geeft wel aan dat het hierdoor vaak lang duurt voordat er beslissingen worden genomen: '[vanuit de redactieraad is] er ook wel een vraag of er echt gewoon een keer met de vuist op tafel geslagen wordt van we gaan het gewoon doen.'

Mate van formalisatie

Dit sturingsmechanisme richt zich op de mate van formalisatie in de afspraken die de systeembeheerders hebben gemaakt wanneer het gaat om het sturen van de samenwerking.

Bij het REBIS systeem ligt de sturing naar de softwareleverancier en ETIL vast in dienstverleningsovereenkomsten. Hierin is sprake van een opdrachtgever-opdrachtnemersrelatie (R2.1). Naar de terreinbeheerders toe is de sturing niet geformaliseerd. R2.1 geeft hierbij aan dat terreinbeheerders strikt genomen niet verplicht zijn om de gegevens te leveren dat dit dus ook niet af te dwingen is. Je ziet daarom dus ook dat er vrij weinig sturing plaatsvindt op terreinbeheerders om de gegevens tijdig en in goede kwaliteit te leveren. Op de maandelijkse actualisaties van het systeem vindt helemaal geen sturing plaats. De eindcontrole wordt wel enigszins gestuurd door ETIL, maar die is niet geformaliseerd (R2.1;R2.2).

In het project CHWK is nog geen sprake van geformaliseerde sturingsafspraken. Wel geven R1.1, R1.2 en R1.3 aan dat ze van plan zijn om met dienstverleningsovereenkomsten te gaan werken richting de gemeentelijke bronhouders. Het gaat dan met name om het tijdelijk actualiseren van de kaart. R1.3 stelt dat het lastig is om sturing te geven op de gemeentelijke bronhouders omdat het geen wettelijk taak is van de provincie is om dit te doen en daardoor ontbreekt het wettelijk kader waar vanuit gestuurd kan worden. Daarnaast zijn er geen landelijke richtlijnen waaraan de provincie of gemeenten zich kunnen committeren als het gaat om het verzamelen en classificeren van erfgoedgegevens. R1.4 geeft hierbij aan dat het veel gemakkelijker zou zijn als deze richtlijnen er wel zouden zijn. Er zou dan meer top-down gestuurd kunnen worden in plaats van dat ze nu de richtlijnen bottom-up nog moeten ontwikkelen.

Controle

Bij dit sturingsmechanisme is onderzocht of en hoe er controle plaatsvindt op de verschillende bronhouders als het gaat om de kwaliteit van de geleverde data. Controle kan zowel formeel als informeel zijn. Bij formele controle is er onderscheid gemaakt tussen outputcontrole en gedragscontrole.

Bij het REBIS systeem is er alleen bij de eindcontrole sprake van monitoring. Het gaat dan om informele gedragmonitoring uitgevoerd door ETIL die persoonlijk de verschillende terreinbeheerders afgaat. Het gaat er dan met name om de gegevens van het voorgaande jaar te controleren en daar waar nodig aan te passen (R2.2). R2.1 geeft aan dat het grote zwakte van het systeem erin zit dat ze niet kunnen controleren op een gestandaardiseerde output omdat terreinbeheerders in principe niet verplicht zijn tot het aanleveren van de data, REBIS is dus afhankelijk van de mutaties die de terreinbeheerder doorgeven, de mutaties die terreinbeheerder niet doorgeeft, daarop kan ETIL en de redactieraad niet controleren (R2.1).

Bij de CHWK is het de bedoeling dat er vanuit de provincie geen monitoring of controle komt op de verschillende gemeentelijke bronhouders omdat dit geen wettelijke provinciale taak is. De controle zal afgevangen worden door het afsluiten van dienstverleningsovereenkomsten waarin afspraken rondom de kwaliteit van de gegevens zullen worden geformaliseerd (R1.1;R1.3). Het zal dus een verantwoordelijkheid van de gemeenten worden om dit onderling goed te organiseren zodat de kwaliteit van de kaart hoog blijft, ook in de toekomst.

Incentives

Ten slotte is onderzocht in hoeverre verschillende projecten gebruik maken van incentives bij de bronhouders om het systeem van de benodigde gegevens en wijzigingen te kunnen voorzien.

Uit de interviews blijkt dat er bij het REBIS-project geen gebruik wordt gemaakt van positieve, dan wel negatieve incentives. Hierbij geeft R2.3 aan dat de provincie in het verleden nog wel eens strak acteerde en dus ook gebruik maakt van sancties wanneer terreinbeheerders te laat of de gegevens helemaal niet leverde. *'Hierdoor werd de provincie dan niet als een geliefde partner gezien'*, aldus R2.3.

Het project Cultuurhistorische Waardenkaart werkt vooralsnog niet met incentives. R1.3 stelt dat hij verwacht dat deze er vanuit de provincie niet zullen komen omdat volgens hem de verplichting om aan de omgevingswet de prikkel dient te zijn voor de gemeentelijke bronhouders om de kaart straks van een kwalitatief hoog niveau te maken. De meningen hierover bij de gemeentelijke bronhouders zijn verdeeld. De gemeentelijke bronhouders geven aan dat de omgevingswet nog een stip aan de horizon is en vragen zich af in hoeverre de capaciteit er is om straks te controleren of gemeenten zich wel hieraan houden. Zij geven aan dat dit niet de enige prikkel zal zijn voor gemeentelijke bronhouders om in te stappen en de kaart bij te houden (R1.5;R1.6). R1.6 geeft aan dat hij een voorstander zou zijn van positieve incentives in de vorm van subsidie. Hij geeft aan: *'Persoonlijk vond ik dat ze dat bij de archeologische verwachtingskaart beter hadden aangepakt. Toen heeft de provincie gezegd van, als jullie binnen nu en een termijn van twee, drie jaar, zorgen dat jullie archeologische verwachtingskaarten maken en beleid opstellen, dan subsidiëren wij dat. [...] Nou dan zag je ook dat bijna al die gemeentes in een keer hard aan de slag gingen om archeologie in beleid en verwachtingskaarten te laten maken. Omdat ze die stimulans van die subsidie hadden, die is er nu niet.'*

4.2.4 Conclusie sturingsstructuur

De rollen komen in beide cases vrijwel overeen met elkaar. In beide gevallen is er sprake van meerdere eigenaren waarbij in ieder geval de gebruikers ook de eigenaren van de gegevens zijn. Het eigenaarschap van het REBIS-systeem ligt bij de provincie, waar de eigenaarschap van de Cultuurhistorische Waardenkaart ligt is niet duidelijk. Daarnaast maken beide casussen gebruik van een *datagovernance council*, redactieraad, en is er tenminste één *lead data steward*, *technical data steward* en *business data steward* betrokken bij de verschillende projecten. Toch verschillen de rollen qua invulling wel iets van elkaar. Zo is er bij REBIS één *lead data steward* en wordt dit bij het project Cultuurhistorische Waardenkaart door een projectteam gedaan. Daarnaast is de invulling van de redactieraad anders, bij REBIS wordt de redactieraad gevormd door ETIL, terwijl bij het project Cultuurhistorische Waardenkaart wordt de redactieraad gevormd door het projectteam en een delegatie van de deelnemende gemeenten.

De verantwoordelijkheden zijn anders verdeeld in beide casussen. Zo heeft de redactieraad meer verantwoordelijkheid dan bij het REBIS-project, terwijl bij het project Cultuurhistorische Waardenkaart de redactieraad een meer raadgevende functie heeft. Daarnaast is de *lead data steward* bij het REBIS-project eindverantwoordelijke omtrent alle beslissingsdomeinen inclusief de gegevenskwaliteit. De *lead data stewards* het project Cultuurhistorische Waardenkaart voelen zich niet verantwoordelijk voor de gegevenskwaliteit in het systeem maar zijn hierbij wel betrokken omdat zij de nulsituatie moeten leveren.

Als het gaat om de sturingsmechanismen dan is er bij beide casussen sprake van een beperkte formalisatie. Alleen de opdrachtgever-opdrachtnemerrelaties zijn geformaliseerd door middel van dienstverleningsovereenkomsten. Het gaat dan in het geval van REBIS om de relatie tussen de Provincie en ETIL en de relatie tussen de Provincie en de softwareleverancier. In het geval van het Cultuurhistorische Waardenkaartproject gaat het om de relatie tussen de Provincie en de softwareleverancier en de relatie tussen de Provincie en de externe projectleider. Het project REBIS wordt centraler gestuurd dan het project Cultuurhistorische Waardenkaart. In het REBIS project heeft de lead data steward de eindverantwoordelijkheid over het systeem. In het Cultuurhistorische Waardenkaart project ligt deze eindverantwoordelijkheid bij het projectteam, daarnaast geeft het projectteam aan dat wanneer het project gerealiseerd is de eindverantwoordelijkheid meer bij de redactieraad zal gaan liggen.

Bij het project Cultuurhistorische Waardenkaart is de controle vooral informeel. Er is geen sprake van monitoring en deze zal er ook niet komen. Hoogstens zal de controle formeel worden door dit op te nemen in dienstverleningsovereenkomsten maar hierover is nog niets afgesproken. Bij het project REBIS is de jaarlijkse eindcontrole de monitor waarmee gecontroleerd wordt. Deze wordt gehouden door ETIL en hierin dienen alle terreinbeheerders hun gegevens te controleren en waar nodig te wijzigen. Dit betreft geen gestandaardiseerde monitor maar een gedragsmonitor.

Ten slotte blijkt dat geen van de projecten positieve dan wel negatieve incentives gebruikt om de verschillende bronhouders van de gegevens te stimuleren hun gegevens in te dienen.

5. ANALYSE EN VOORSTELLEN VOOR VERBETERING

In het vorige hoofdstuk zijn de resultaten uitgewerkt van de datagovernance in de twee platformsamenwerking waarbij de Provincie Limburg betrokken is. In dit hoofdstuk volgt er een slotanalyse van de datagovernance in platformsamenwerkingen van de Provincie Limburg. Allereerst komt de ontwikkeling van de datagovernance van beide samenwerkingen aan bod, dit is gedaan aan de hand van de ontwikkelingsfasen zoals uiteengezet in hoofdstuk 2.4. Daarna is er kort ingegaan op het strategisch beleid van de Provincie Limburg als het gaat om de datagovernance in platformsamenwerkingen. Ten slotte volgt er een evaluatie van de datagovernance in platformsamenwerkingen waarin ook ruimte is voor specifieke aanbevelingen om de datagovernance in platformsamenwerkingen binnen de Provincie Limburg te verbeteren.

5.1 ONTWIKKELINGSNIVEAU DATAGOVERNANCE

Om te kunnen beoordelen in hoeverre de datagovernance in de platformsamenwerkingen ontwikkeld is, is gebruikt gemaakt van zogenaamde datagovernance ontwikkelmodellen. Zoals in hoofdstuk 2.4 al uiteengezet zijn hiervan vier verschillende datagovernance ontwikkelingsfasen afgeleid die in dit onderzoek worden gebruikt als referentiekader voor de ontwikkeling van de datagovernance in beide casussen (Dataflux, 2007; IBM, 2007). Het eerste ontwikkelingsniveau is het ongedisciplineerde niveau. Hierbij wordt data alleen bij elkaar gebracht zonder dat sprake is van gemeenschappelijk standaarden. Iedere bronhouder heeft zijn eigen (kwaliteits)standaard. Verder worden er geen analyses gehouden op de data en heeft het actualiseren geen structurele prioriteit. In het tweede ontwikkelingsniveau, het reactieve niveau, is enige standaardisatie aanwezig maar ligt de nadruk vooral op het handmatig corrigeren van gegevens. Controle of monitoring is nodig om de database voldoende gevuld te krijgen. Het derde ontwikkelingsniveau is het proactieve niveau. In deze fase vullen alle deelnemers de database vanuit intrinsieke motivatie. Er wordt dienstverlenend te werk gegaan en er is een hoge mate van standaardisatie waardoor er ingespeeld kan worden op potentiële problemen. Data wordt voortdurend gemonitord door middel van *real-time processing*, oftewel een continue input en output van data in het systeem. Het laatste ontwikkelingsniveau is gestuurd. Hierbij is er sprake een hoge mate van standaardisatie in zowel data infrastructuur als rollen, verantwoordelijkheden en taken en deze standaarden worden door alle stakeholders geaccepteerd. Data wordt continu gemonitord en afwijkingen van standaarden worden onmiddellijk opgelost.

Wanneer er wordt gekeken naar het ontwikkelingsniveau van het REBIS-project dan valt op dat de rollen en de verantwoordelijkheden die daarbij horen vastliggen. De rol van ETIL is hierin cruciaal omdat zij de monitoring uitvoeren waarmee de gegevens bij de bronhouders worden weggehaald. De standaardisatie op het gebied van kwaliteit en metadata is slechts gedeeltelijk aanwezig. REBIS is nog te afhankelijk van de bronhouders van de verschillende gegevens als het gaat om het tijdig, nauwkeurig en compleet leveren van de gegevens. Op dit moment is het ontwikkelingsniveau van REBIS dus reactief.

Wat betreft het project Cultuurhistorische Waardenkaart is het ontwikkelingsniveau ongedisciplineerd. Het project is nog maar kortgeleden van start gegaan en is dus nog volop in ontwikkeling. Tot nog toe is er sprake van verschillende gegevensstandaarden bij de gemeentelijke bronhouders. Met het nieuw ontwikkelde datamodel is een eerste

poging gedaan om de gegevens te structureren maar het is nog te vroeg om te zeggen of dit naar behoren is. Ook de rollen en de bijhorende verantwoordelijkheden zijn nog niet uitgekristalliseerd. Zo is er nog geen duidelijkheid over het systeemeigenaarschap, maar ook niet over de verantwoordelijkheden als het gaat om de cyclus en de toegang tot het systeem, dit is namelijk afhankelijk van de vraag waar het systeemeigenaarschap ligt.

5.2 BELEID DATAGOVERNANCE PLATFORMSAMENWERKINGEN LIMBURG

Zoals uit bovenstaande paragraaf blijkt is het ontwikkelingsniveau van de datagovernance respectievelijk reactief en ongedisciplineerd. De datagovernance is nog vooral intern binnen de projecten en ad-hoc ingericht. De Provincie Limburg is vanaf 2011 bezig met het uitwerken van een strategische langetermijnvisie op het beheer en de ontwikkeling van de informatievoorziening. Dit is uiteengezet in het Strategisch Informatie Beleid Limburg, het SIBL.

Wanneer er wordt gekeken naar de relatie tussen het SIBL en de datagovernance bij platformsamenwerkingen dan valt allereerst op dat op dit gebied weinig concreet beleid is gemaakt. Het enige wat in het SIBL staat als het hierom gaat is het volgende:

‘Samenwerken vereist een andere manier van werken: meer flexibel, minder verkokerd en over de grenzen heen denkend. Ook de informatievoorziening dient hier op aan te sluiten. Het dient het “samenwerken” op een dusdanige manier te ondersteunen dat over de partijen heen de juiste informatie beschikbaar en uitwisselbaar is. Tevens is het van belang om te weten waar welke informatie en kennis aanwezig is, om deze op een goede manier in de samenwerking te kunnen gebruiken. Deze veranderingen vragen om informatievoorziening die samenwerken in netwerken ondersteunt’ (Strategisch Informatiebeleid Limburg (SIBL), 2016).

Als het gaat om de rolverdeling en bijhorende verantwoordelijkheden is er wel enigszins concreet strategisch beleid gemaakt. In het SIBL van 2011 is er een begin gemaakt met het vormgeven en invullen van de sturende rollen bij projecten rondom de informatievoorziening van de Provincie. In ieder project binnen de organisatie wordt nu in ieder geval het opdrachtgeverschap, het eigenaarschap en het budgethouderschap belegd (Strategisch Informatiebeleid Limburg (SIBL), 2011; Strategisch Informatiebeleid Limburg (SIBL), 2016). Het gaat hier echter met name om projecten in de interne organisatie. Hierbij is het eigenaarschap, opdrachtgeverschap en budgethouderschap dus ook duidelijk te beleggen binnen de organisatie van de Provincie Limburg. Het beleggen van opdrachtgeverschap, eigenaarschap en budgethouderschap is echter moeilijk wanneer er projecten, zoals het Cultuurhistorische Waardenkaartproject en het REBIS-project, in ‘co-creatie’ tot stand dienen te komen. Nu blijkt, met name in het geval van het CHWK-project, dat het niet duidelijk is of de provincie überhaupt eigenaar dan wel opdrachtgever is, maar ook niet wat dit dan precies inhoudt in de zin van verantwoordelijkheden richting het project.

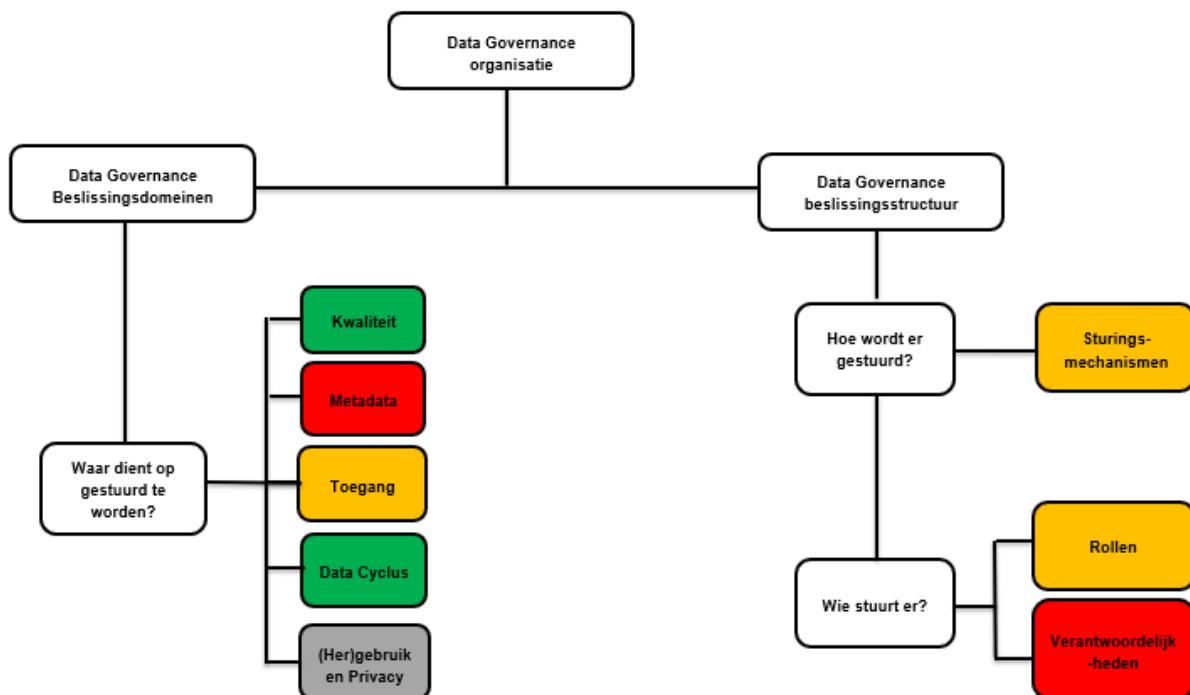
Het is voor de Provincie Limburg dus met name van belang om de visie op het ontwikkelen van deze platformsamenwerking beter uit te werken en dit ook uit te dragen naar de verschillende ketenpartners. Het verder ontwikkelen van de datagovernance in de platformsamenwerkingen is namelijk niet alleen een zaak van de Provincie Limburg, maar het is ook afhankelijk van wat er op nationaal niveau en op gemeentelijk niveau wordt besloten. Op dit moment is deze visie op platformsamenwerking nog te weinig concreet gemaakt in het SIBL waardoor er veel

projectmatig gerealiseerd wordt wat op project-overstijgend niveau wellicht efficiënter zou kunnen werken.

Met name in de sturingsstructuur kunnen afspraken beter overstijgend worden gemaakt zodat er consistentie is in hetgeen er verwacht wordt van de betrokken partijen binnen de platformsamenwerking. Nu blijkt bijvoorbeeld dat in beide casussen de rollen wel overeenkomen, echter dat deze in iedere casus een andere invulling hebben. Ook het eigenaarschap en de verantwoordelijkheden dienen met een heldere taakdefinitie te zijn omschreven zodat dit voor iedere betrokkene duidelijk is. Hier valt voor de Provincie Limburg nog winst te behalen.

5.3 SLOTANALYSE DATAGOVERNANCE IN PLATFORMSAMENWERKINGEN

Uit de analyse zoals uitgevoerd in hoofdstuk 4 blijkt dat beide projecten nogal verschillen als het gaat om de datagovernance in platformsamenwerkingen. In onderstaande figuur is weergegeven welke dimensies voldoende ontwikkeld zijn. Hierbij staat groen voor goed ontwikkeld, oranje voor licht ontwikkeld, rood voor matig ontwikkeld en grijs voor niet van toepassing op de casus.

Figuur 7: Evaluatie analysemodel datagovernance in platformsamenwerkingen

Als er naar de beslissingsdomeinen wordt gekeken valt allereerst op dat zowel de kwaliteit en de cyclus goed ontwikkeld zijn. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat de kwaliteit alleen van het REBIS-project is beoordeeld omdat het voor het project Cultuurhistorische Waardenkaart nog te vroeg is om hierover uitspraken te doen. Wat betreft de datacyclus zijn beide casussen vrijwel identiek.

Verder valt op dat in beide casussen er een gebrek is aan de standaardisatie van metadata, niet alleen binnen maar ook buiten de projecten om. Hierdoor is er geen sprake van eenduidige interpretatie bij de verschillende betrokkenen. Bij de casus REBIS komt dit voornamelijk door de subjectiviteit van bepaalde verkregen gegevens en bij het project Cultuurhistorische Waardenkaart heeft dit te maken met het feit dat

er geen uniforme standaard bestaat bij het inventariseren en classificeren van de verschillende gegevens. Hierdoor komt dit bij het Cultuurhistorische Waardenkaart moeilijk van de grond. Er is door de Provincie Limburg in dit project al veel werk verzet om de cultureel erfgoeddata provinciebreed te harmoniseren, het zou wellicht meer slagkracht hebben wanneer dit in IPO-verband wordt uitgerold naar de rest van de provincies, helemaal met het oog op de aankomende Omgevingswet. Door gezamenlijk met de provincies een vuist maken richting het Rijk is de kans minder groot dat dit project, en daarbij ook de verschillende gemeenten in Limburg, in de toekomst tegen verrassingen aanlopen wanneer het gaat om de implementatie van het digitale stelsel rondom de omgevingswet.

De toegang lijkt relatief weinig prioriteit te hebben in beide casussen. Dit heeft te maken met het feit dat de gegevens openbaar toegankelijk zijn en met het feit dat het niet duidelijk is waar de verantwoordelijkheid voor de toegang tot het systeem in beide casussen ligt (R2.1;R2.2;R1.3).

Verder geldt dat de dimensie privacy in het beslissingsdomein doeleinden en privacy in deze twee casussen niet terugkomt omdat beide casussen maar beperkt of zelfs helemaal geen persoonsgegevens verzamelen. Hierdoor kan over het beslissingsdomein doeleinden en privacy in dit geval geen uitspraken worden gedaan.

Als het gaat om de sturingsmechanismen valt op dat er sprake is van beperkte formalisatie in beide projecten. Qua centralisatie verschillen beide projecten van elkaar. Het REBIS-project doet aan gedragsmonitoring uitgevoerd door ETIL. Het Cultuurhistorische Waardenkaartproject maakt geen gebruik van monitoring of controle en gaat vooral uit van een gezamenlijk belang tussen de verschillende betrokkenen om het systeem kwalitatief hoog te houden. Uit beide casussen blijkt dat sturingsmechanismen nodig zijn om de gegevens bij de bronhouders weg te halen. De capaciteit bij de bronhouders is echter niet altijd aanwezig om de gegevens ook optimaal te kunnen leveren of wijzigen en ook de prioriteit om alle gegevens actueel, compleet en nauwkeurig te leveren wordt niet altijd gegeven. Er dient dus in samenspraak met de betrokkenen bepaald te worden of en hoe de gehanteerde sturingsmechanismen geoptimaliseerd dienen te worden. Dit is iets wat gemakkelijker intern in de projecten dan project-overstijgend kan worden gerealiseerd.

De rollen komen in beide cases vrijwel overeen met elkaar. Toch verschillen de rollen qua invulling wel iets van elkaar. Zo is er bij REBIS één *lead data steward* en wordt dit bij het project Cultuurhistorische Waardenkaart door een projectteam gedaan. Daarnaast is de invulling van de redactieraad anders, bij REBIS wordt de redactieraad gevormd door ETIL, terwijl bij het project Cultuurhistorische Waardenkaart de redactieraad wordt gevormd door het projectteam en een delegatie van de deelnemende gemeenten. Ook de verantwoordelijkheidsverdeling die bij de verschillende rollen hoort is anders en is met name in het Cultuurhistorische Waardenkaartproject onduidelijk belegd. Hier valt voor de Provincie Limburg nog winst te halen.

Ten slotte komt uit dit onderzoek naar voren dat de platformsamenwerkingen op grofweg twee manieren informatie produceren: via structurele sturing gericht op de bronhouders van de betreffende gegevens en via het koppelen van gegevens uit externe bronnen (R2.1; R2.3; R1.3; R1.4).. Met name deze laatste manier van informatie produceren lijkt steeds aantrekkelijker te worden doordat de belasting op de bronhouders minder groot is, maar ook vanwege de mogelijkheden die er tegenwoordig zijn op het gebied van open en big data. Voor de Provincie Limburg is het interessant om op dit gebied de mogelijkheden te blijven onderzoeken. Op dit moment wordt er ingezet op een Center for Big Data Statistics in samenwerking met

het CBS. Het is goed om te kijken in hoeverre het CBS, ETIL en Provincie Limburg elkaar kunnen versterken in dit project waardoor de gegevenskwaliteit in beide projecten hoger kan worden, zonder dat dit extra belasting oplevert bij de bronhouders. Het is echter wel belangrijk dat dit gevoed wordt door concrete onderzoeksvragen afkomstig vanuit de Provincie of gemeenten in Limburg.

6. CONCLUSIE EN DISCUSSIE

In dit hoofdstuk volgt de conclusie van het onderzoek waarin de belangrijkste bevindingen en aanbevelingen van het onderzoek nogmaals worden aangehaald. De discussie bestaat uit een theoretische en methodologische reflectie op het onderzoek. Vervolgens zullen er nog suggesties voor vervolgonderzoek volgen.

6.1 CONCLUSIE

In dit onderzoek is de datagovernance met betrekking tot het uitwisselen en hergebruiken van gegevens in platformsamenwerkingen tussen de Provincie Limburg en de betrokken partijen onderzocht. Aan de hand van een uitgebreide literatuurstudie en een casusonderzoek op basis van semi-gestructureerde interviews met betrokkenen op het ontworpen analysemodel is antwoord gegeven op de hoofdvraag: *'Hoe kan de datagovernance met betrekking tot het uitwisselen en hergebruiken van gegevens in platformsamenwerkingen tussen de provincie Limburg en betrokken partijen verbeterd worden?'*

Uit het theoretisch kader blijkt dat het begrip datagovernance veel definities kent omdat het een samengesteld begrip is dat bestaat uit een IT-aspect, namelijk data-management, en een bedrijfskundig aspect, corporate governance. Hierdoor worden er in de wetenschappelijke literatuur veel verschillende definities gegeven van het begrip datagovernance die soms meer op het IT-aspect en soms meer op het bedrijfskundige aspect leunen. In dit onderzoek is de definitie van Otto (2011) gehanteerd die beide aspecten goed verenigt: *'het geheel van beslissingsrechten en verantwoordelijkheden met betrekking tot het beheer van data assets.'*

Om te kunnen bepalen hoe deze beslissingsrechten en verantwoordelijkheden zijn belegd is er in dit onderzoek een analysemodel ontwikkeld waarbij enerzijds is gekeken naar de domeinen waarop gestuurd wordt, de beslissingsdomeinen. Hierbij is gekeken naar de beslissingsdomeinen van Kathri & Brown (2010) aangevuld met één beslissingsdomein die voortkomt uit de platformgovernance literatuur. Dit is het beslissingsdomein doeleinden & privacy.

Daarnaast is er gekeken naar de structuur van de besluitvorming. Hierin is gekeken naar wie er stuurt, dit is gedaan door de rollen zoals onderscheiden door Otto (2011) te koppelen aan de verantwoordelijkheden die hierbij horen. Hierbij is de typologie van Gladden (2007) gebruikt. Binnen de sturingsstructuur is niet alleen gekeken wie er stuurt maar ook hoe er gestuurd wordt. Dit is gedaan aan de hand van de sturingsmechanismen voortkomend uit de networkgovernance literatuur. Hierbij zijn de sturingsmechanismen van Wegner & Koetz (2016) aangehouden.

Aan de hand van bovenstaande model zijn de twee platformsamenwerkingen geëvalueerd waarin de Provincie Limburg betrokken is, het REBIS-project en het project Cultuurhistorische Waardenkaart. Om vervolgens een oordeel te kunnen geven in hoeverre beide projecten zijn ontwikkeld, is gebruik gemaakt van de ontwikkelingsfasen die zijn afgeleid van twee verschillende zogenaamde *maturity*-modellen (Dataflux, 2007; IBM Institute for Business Value and IBM Strategy and Change, 2007). Aan de hand van de resultaten uit de evaluatie van beide casussen zijn voorstellen voor verbetering gedaan voor het strategisch beleid van de Provincie Limburg op de datagovernance in platformsamenwerkingen.

Uit de evaluatie blijkt dat het REBIS-project het meest ver is ontwikkeld. Het project heeft duidelijk gestandaardiseerde rollen en verantwoordelijkheden en beschikt over

een goede gegevenskwaliteit en duidelijke *workflows* waardoor de datacyclus van hoog niveau is. Een belangrijke rol hierin speelt ETIL die, mede door de eigen koppelingen en de faciliterende en aanjagende rol, ervoor zorgt dat het systeem voorzien is van meer informatie dan soortgelijke provinciale systemen en dat de benodigde gegevens en wijzigingen van de bronhouders ook in voldoende mate in het systeem terecht komen.

REBIS bevindt zich momenteel in de ontwikkelingsfase reactief vanwege het feit dat REBIS op dit moment nog te afhankelijk is van de prioriteit die de verschillende bronhouders hechten aan het compleet en tijdig leveren of wijzigen van de gegevens. Hierdoor bestaat het risico dat bepaalde gegevens die binnen het systeem voor andere doeleinden worden gebruikt dan beleidsdoeleinden onvolledig of gedateerd zijn. Daarnaast blijkt dat er binnen het systeem gebruik wordt gemaakt van kwalitatieve gegevens die op subjectieve basis, door inschatting van de terreineigenaren, zijn verkregen en als dusdanig zijn gepresenteerd. Dit bevordert de standaardisatie van de gegevens in het systeem niet.

Het Cultuurhistorische Waardenkaartproject is minder ver ontwikkeld dan het REBIS-project. Er zijn nog weinig concrete inhoudelijke afspraken gemaakt en daardoor is het project op de ontwikkeling van de verschillende beslissingsdomeinen vooralsnog nauwelijks te beoordelen en om deze reden zit het project ook nog in de ongedisciplineerde ontwikkelingsfase. Dit heeft ermee te maken dat het project pas recent van start is gegaan, maar ook met het feit dat het eigenaarschap van project niet duidelijk is belegd. Dit ligt vooralsnog bij de Provincie maar dient in een later stadium te worden overgedragen aan de betrokken gemeenten. Hierdoor is de sturingsstructuur nog onduidelijk. Op het moment wordt er een decentrale manier van besluitvorming gehanteerd waarbij niet alleen de data stewards zijn betrokken, maar ook de gemeentelijke bronhouders. Daarnaast is het zo dat op dit moment het kwalitatief niveau van de gegevens bij de verschillende deelnemende gemeenten ver uiteenloopt. Dit maakt de samenwerking lastiger doordat er extra maatregelen genomen moeten worden om iedere gemeentelijke bronhouder binnen boord te houden.

Wanneer er provinciebreed wordt gekeken naar de datagovernance in platformsamenwerkingen dan kan allereerst worden geconcludeerd dat hier weinig concreet, strategisch beleid op is gemaakt. In de verschillende platformprojecten zijn vooral interne en zeer weinig project-overstijgende afspraken gemaakt rondom de datagovernance.

Als het gaat om de beslissingsdomeinen dan valt op dat de kwaliteit vrij goed ontwikkeld is. Ook de datacyclus is goed ontwikkeld en zijn in beide projecten vrijwel identiek. Verder is er in beide casussen geen sprake van eenduidige interpretatie. Dit heeft te maken met het gebrek aan standaardisatie van metadata. In beide projecten heeft dit een andere reden, zo is er bij het REBIS-project sprake van subjectiviteit van bepaalde verkregen gegevens en is er bij het Cultuurhistorische Waardenkaartproject nog geen sprake van een gemeenschappelijke standaard tussen de verschillende partijen in het classificeren van de gegevens. De toegang lijkt relatief weinig prioriteit te hebben in beide casussen van zowel de beheerders als de geïnterviewde bronhouders. Dit heeft te maken met het feit dat verzamelde gegevens openbaar toegankelijk zijn en door gespreide verantwoordelijkheid in de onderhoud van het systeem. Het aspect privacy in het beslissingsdomein doeleinden en privacy in deze twee casussen komt niet terug omdat beide casussen maar beperkt of zelfs helemaal geen persoonsgegevens verzamelen.

Ook wat betreft de sturingsstructuur wordt veel intern in het project gerealiseerd. De rollen zijn weliswaar globaal en op provinciaal niveau belegd, echter doordat taken en verantwoordelijkheden die hieraan aan gekoppeld zijn soms ontbreken of onduidelijk zijn, verschillen deze per casus qua invulling.

Wat betreft de sturingsmechanismen valt op dat er sprake is van beperkte formalisatie in beide projecten. Qua centralisatie verschillen beide projecten van elkaar waarbij de besluitvorming in het REBIS-project centraler is dan bij het Cultuurhistorische Waardenkaart project. Dit is van invloed op de besluitvorming waarbij vooral in het laatste project meermaals is aangegeven dat de besluitvorming stroef verloopt. Het REBIS-project doet daarnaast aan gedragsmonitoring, uitgevoerd door ETIL. Het Cultuurhistorische Waardenkaartproject daarentegen maakt geen gebruik van monitoring of controle en gaat vooral uit van een gezamenlijk belang tussen de verschillende betrokkenen om het systeem kwalitatief hoog te houden.

Ten slotte is er gekeken hoe de datagovernance in de platformsamenwerkingen van de Provincie Limburg verbeterd kan worden. Het is voor de Provincie Limburg met name van belang om een goede visie of strategie te ontwikkelen op de datagovernance in platformsamenwerkingen en dit ook uit te dragen naar de verschillende ketenpartners. Hierbij dient nog eens kritisch gekeken te worden naar welke aspecten van de datagovernance projectmatig gerealiseerd kunnen worden en welke aspecten beter op project-overstijgend niveau gerealiseerd kunnen worden. Met name de invulling van de rollen, taken en verantwoordelijkheden kunnen beter overstijgend worden gemaakt zodat er consistentie is in hetgeen er verwacht wordt van de betrokken partijen binnen de verschillende platformsamenwerking. Op dit moment is dit alleen ingericht bij projecten waarvan de provincie ook daadwerkelijk eigenaar, budgethouder of opdrachtgever is. Bij een project als de Cultuurhistorische Waardenkaart waarin de provincie geen van deze rollen inneemt is de verantwoordelijkheidsverdeling daarom onduidelijk.

De sturingsmechanismen en hoe deze te optimaliseren daarentegen dienen in samenspraak met de verschillende betrokkenen bepaald te worden. Dit is iets wat gemakkelijker intern in de projecten dan project-overstijgend kan worden gerealiseerd

Verder blijkt uit dit onderzoek dat de eenduidige interpretatie van de gegevens een probleem vormt in beide casussen. Met de Omgevingswet in zicht is het van belang dat data geharmoniseerd wordt om aan het Digitaal Stelsel van de Omgevingswet (DSO) te kunnen voldoen. Op het moment zijn concrete nationale richtlijnen omtrent de invulling van de DSO nog onvolledig. Door de provinciebrede harmonisatie ook uit te rollen naar andere provincies in IPO-verband. Zo kan er een vuist worden gemaakt richting het Rijk en is de kans minder groot dat deze projecten, en daarbij ook de verschillende gemeenten in Limburg, in de toekomst tegen verrassingen aanlopen wanneer het gaat om digitale stelsel rondom de omgevingswet.

Ten slotte kan het interessant zijn om de mogelijkheden te onderzoeken op het gebied van het koppelen van gegevens uit meerdere registraties. Deze manier van informatie produceren heeft voordelen omdat het de belasting op bronhouders vermindert omdat de bronhouders dan niet meer de enige bron zijn die de informatie kan leveren. Op dit moment wordt er ingezet op een Center for Big Data Statistics (CBDS) in samenwerking met het CBS. Het zou goed zijn om te kijken in hoeverre het CBS, ETIL en de Provincie Limburg elkaar kunnen versterken in het koppelen en creëren van meer gegevens. Het CBDS zou hierin als 'proeftuin' kunnen dienen. Wellicht dat in de toekomst dit soort platformprojecten in toenemende mate extern geplaatst kunnen worden. Het blijft echter belangrijk dat dit soort projecten gevoed

worden door concrete onderzoeksvragen afkomstig vanuit de Provincie of gemeenten in Limburg.

6.2 THEORETISCHE REFLECTIE

Vanwege het feit dat het onderwerp van dit onderzoek binnen de bestuurskunde zeer recent is, is met name gebruik gemaakt van theorie uit andere wetenschappelijke disciplines. Hierbij is vooral IT- en bedrijfskundige literatuur gebruikt. Daarnaast is datagovernance in platformsamenwerkingen een onderbelicht onderwerp in de wetenschappelijke literatuur. Om hierover uitspraken te kunnen doen is daarom gebruik gemaakt van platform- en networkgovernance literatuur. Het analysekader wat is gebruikt in dit onderzoek is in de basis een datagovernance model aangevuld met enkele dimensies uit de platform- en networkgovernance literatuur.

Met name voor het analyseren van de datakwaliteit en de datacyclus bleek het analysekader een goede basis te zijn, echter publieke organisaties hebben een andere dynamiek dan private organisaties en dus zitten er ook dimensies aan het analysemodel die misschien minder van toepassing zullen zijn op de datagovernance van publieke organisaties. Onder ander de beslissingsdomeinen toegang en privacy zijn minder relevant gebleken vanwege het feit dat beide projecten geen gevoelige informatie verzamelen. Aan de hand van dit onderzoek is niet onomstotelijk aangetoond dat deze dimensies van het analysekader ook van toepassing zijn op de datagovernance in publieke organisaties.

Verder zijn in dit onderzoek bij de sturingsstructuur de rollen en bijbehorende verantwoordelijkheden onderzocht. Uit de bestudeerde datagovernance literatuur worden rollen en verantwoordelijkheden vaak samengenomen met de taken die erbij horen. In dit onderzoek zijn de taken niet onderzocht omdat dit in het korte tijdsbestek niet uitvoerbaar is.

Ten slotte ligt de nadruk bij de sturingsmechanismen, overgenomen uit de networkgovernance literatuur, te veel op de harde sturingsmechanismen. Zachte sturingsmechanismen, bijvoorbeeld gezamenlijk belang of vertrouwen, zijn niet meegenomen in dit onderzoek. Dit zou nieuwe inzichten op kunnen leveren in de onderlinge checks and balances in de samenwerking.

6.3 METHODOLOGISCHE REFLECTIE

De methode van onderzoek is nuttig gebleken om de datagovernance bij platformsamenwerkingen van de Provincie Limburg helder te krijgen. Toch zijn er ook aanmerkingen te maken bij de gehanteerde methodologie.

Ten eerste dient een opmerking gemaakt te worden over de analyse van de sturingsstructuur van de datagovernance. Hierbij is uitgegaan van rollen en de daarbij horende verantwoordelijkheden. Het zou zinvol zijn geweest als hierbij ook de taken onderzocht zouden zijn. Op die manier zou er bij onduidelijke verantwoordelijkheids- of rolverdeling in de samenwerking de taken onderzocht kunnen worden zodat hierin meer duidelijk kan worden gecreëerd. Dit zou echter zeer arbeidsintensief zijn en is vanwege tijdsoverwegingen daarom ook niet gedaan.

Verder is in het onderzoek gekozen om bij de casusselectie twee projecten centraal te stellen waarvan één project nog in ontwikkeling is, de cultuurhistorische waardenkaart. Hierdoor heeft het onderzoek wat betreft de beslissingsdomeinen niet veel waardevolle inzichten opgeleverd, echter de keuze om dit project toch te onderzoeken is waardevol gebleken, met name als het gaat om de sturingsstructuur

van het project die verschilt van het REBIS-project. Voor de Provincie Limburg is het daarom interessant om de ontwikkeling rondom de sturingsstructuur rondom dit project in de gaten te houden.

Ten slotte valt nog op te merken dat in het project Cultuurhistorische Waardenkaart enkele respondenten op aandringen van henzelf, in duo's zijn geïnterviewd. Dit heeft mogelijk invloed gehad op de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek omdat één respondent meer expertise had op het onderzoeksgebied waardoor de andere respondenten hun antwoorden veelvuldig afstemde met deze respondent.

6.4 SUGGESTIES VOOR VERVOLGONDERZOEK

Dit onderzoek is een ontwerpde studie naar de datagovernance in platformsamenwerkingen binnen de Provincie Limburg. Het analysemodel dat hiervoor is ontwikkeld en getoetst is grotendeels gebaseerd op bedrijfskundige- en IT-literatuur en aangevuld met enkele aspecten uit de netwerk- en platformgovernance literatuur. Publieke organisaties hebben echter een andere dynamiek dan private organisaties. Het aanscherpen en passend maken van dit analysemodel voor publieke organisaties is een interessante invalshoek voor toekomstig onderzoek.

Daarnaast is het zo dat datagovernance in platformsamenwerkingen niet alleen voor Provinciebesturen maar ook voor besturen op gemeentelijk en nationaal niveau een belangrijk punt van aandacht zijn. Het ontbreekt, zowel gemeentelijk als provinciaal en nationaal, aan gestandaardiseerde richtlijnen omtrent kwaliteit, definiëring en classificatie van gegevens bij overheidsinitiatieven op het gebied van datasamenwerking. Dit soort richtlijnen worden nog te veel op decentraal niveau en ad-hoc ingericht. Vervolgonderzoek zou daarom ook meer duidelijkheid moeten scheppen in wat voor soort richtlijnen meer op centraal niveau, en wat voor soort richtlijnen meer op projectniveau ontwikkeld zouden kunnen worden.

Ook het eigenaarschap in datasamenwerkingen zou een interessant onderwerp voor vervolgonderzoek kunnen zijn. Met name de vraag waar de verantwoordelijkheid nu dient te liggen wanneer er sprake is van een scheiding tussen systeemeigenaarschap en bronhouderschap van gegevens. Uit dit onderzoek bleek dat dit voor veel respondenten een lastig te beantwoorden vraag was.

Een laatste interessante invalshoek voor vervolgonderzoek zou zijn hoe er meer bestuurlijke awareness gecreëerd kan worden voor datagedreven beleidsvorming en andere aspecten rondom digitalisering van de Nederlandse overheid. Nederland digitaliseert steeds verder en de Nederlandse overheid zal hier hoe dan ook in mee moeten gaan. Onderzoek naar alle aspecten van digitalisering en hoe hiermee om te gaan dienen daarom veel nadrukkelijker een plaats te krijgen in de bestuurskundige wetenschap en praktijk dan nu het geval is.

7. BIBLIOGRAFIE

Algemeen Dagblad. (12-04-2018). *Parijs sleept Airbnb voor de rechter*. <https://www.ad.nl/buitenland/parijs-sleept-airbnb-voor-de-rechter~ab043e73>. [geraadpleegd: 16-04-2018].

BBC News. (04-04-18). Facebook scandal 'hit 87 million users'. <http://www.bbc.com/news/technology-43649018>. [geraadpleegd: 16-04-2018].

Bijlsma, M., Overvest, B., & Straathof, B. (2016). *Meer onzekerheid door ICT. Vroegtijdig ingrijpen nodig. Marktordening bij nieuwe ICT-toepassingen*. Den Haag.

Bleijenbergh, I. (2015). *Kwalitatief onderzoek in organisaties*. Boom Lemma Uitgevers Amsterdam.

Bruck, C. (2017). *Challenges and opportunities of Data Governance in private and public organizations*.

Creemers, R. (2018). *Interne Memo. Rebis: continuïteit en uitbesteden gegevensbeheer*. Maastricht: Provincie Limburg.

Cukier, K., & Mayer-Schonberger, K. (2013). *Big Data—A Revolution That Will Transform How We Live, Think and Work*. London.

Cultuurhistorische Waardekaart 2018 (2018). Maastricht: Provincie Limburg.

Dataflux. (2007). *The Data Governance Maturity Model. Establishing the People, Policies and Technology That Manage Enterprise Data*.

Digitale Overheid. (29-10-2016) *Data governance, meer dan een IT ding*. <https://www.digitaleoverheid.nl/nieuws/data-governance-meer-dan-it-ding/> [geraadpleegd: 18-04-2018].

Digitale Overheid. (03-07-2018). *Digitalisering als hoofdrichting*. <https://www.digitaleoverheid.nl/nieuws/33874/> [geraadpleegd: 21-04-2018].

Digitale Samenleving een continue zoektocht. (2017). Maastricht: Provincie Limburg.

Eckartz, S., Hofman, W., Veenstra, A., Eckartz, S., Hofman, W., Veenstra, A. (2016). "A Decision Model for Data Sharing". *EGOV*, 253–264.

Frankowski, A., Meijer, A., Van der Steen, M., & Van Twist, M. (2015). *De Publieke Waarde(n) van Open Data*. NSOB.

Gebruikershandleiding REBIS. (2016). ETIL/Provincie Limburg. Maastricht.

Gladden, R.R., (2007). Project management: strategic design and implementation. *Project Management Journal*, 38(1).

Gregory, A. (2010). Data governance - Protecting and unleashing the value of your customer data assets. *Journal of Direct, Data and Digital Marketing Practice*, 12(3), 230–248.

Handleiding Wet hergebruik van overheidsinformatie. (2016). Den Haag. <http://wetten.overheid.nl/BWBR0036795/2016-10-01> [geraadpleegd: 23-04-18].

Hey, J. (2004). "The data, information, knowledge, wisdom chain: the metaphorical link". *The Intergovernmental Oceanographic Commission*. 1-18.

Höchtel, J., Parycek, P., & Schöllhammer, R. (2016). "Big data in the policy cycle: Policy decision making in the digital era". *Journal of Organizational Computing and Electronic Commerce*, 26(1–2), 147–169.

IBestuur. (18-10-2016). *Werken met data kan niet zonder beleid.* <https://ibestuur.nl/partner-ictu/werken-met-data-kan-niet-zonder-beleid>. [geraadpleegd: 18-04-2018].

IBM Institute for Business Value and IBM Strategy and Change. (2007). "The IBM Data Governance Council Maturity Model: Building a roadmap for effective data governance". *Governance An International Journal Of Policy And Administration*, 1–16.

Janssen, M., & Hoven, J. Van Den. (2015). "Big and Open Linked Data (BOLD) in government: A challenge to transparency and privacy?" *Government Information Quarterly*, 32(4), 363–368.

Johnson, P. A., Sieber, R., Scassa, T., Stephens, M., & Robinson, P. (2017). "The Cost(s) of Geospatial Open Data". *Transactions in GIS*, 21(3), 434–445.

Khatri, V., & Brown, C. V. (2010). "Designing data governance". *Communications of the ACM*, 53(1), 148-152.

Kapteyn B. (2001) "Organisatietypen". *Organisatietheorie voor non-profit*. 179-196.

Klievink, B., Bharosa, N., & Tan, Y. H. (2016). "The collaborative realization of public values and business goals: Governance and infrastructure of public-private information platforms". *Government Information Quarterly*, 33(1), 67–79.

Klijn, N. (2017). *Innoveren met big data*. Erasmus Universiteit Rotterdam.

Knijn, T., & Hoogenboom, M. (2014). *Decentralisaties zetten evidence based-debat op scherp*. <https://www.socialevraagstukken.nl/decentralisaties-zetten-evidence-based-debat-op-scherp/>. [geraadpleegd: 24-03-2018].

Kooper, M. N., Maes, R., & Lindgreen, E. E. O. R. (2011). "On the governance of information: Introducing a new concept of governance to support the management of information". *International Journal of Information Management*, 31(3), 195–200.

Lane, J., Stodden, V., Bender, S., & Nissenbaum, H. (2013).. *Privacy, Big Data, and the Public Good: Frameworks for Engagement*. Cambridge University Press.

Lee, S. U., Zhu, L., & Jeffery, R. (2017). "Data Governance for Platform Ecosystems : Critical Factors and the State of Practice". *Twenty First Pacific Asia Conference on Information Systems*. 1–12.

Mergel, I. (2016). "Big Data in Public Affairs Education". *Journal of Public Affairs Education*, 22(2), 231–248.

Mobility label. (02-12-2016). *Open Data Inside: SODA Open Data Award 2016*.

<https://mobilitylabel.nl/open-data-tbv-mobiliteit-en-duurzaamheid/>. [geraadpleegd: 03-05-2018].

Mosley, M., Brackett, M., Earley, S., & Henderson, D. (2009). "The DAMA Guide to The Data Management Body of Knowledge". *Technics Publications*.

Niemi, E. (2011). "Designing a Data Governance Framework", *IRIS*. 1-14.

NOS. (17-04-2014). *Taxi-app ook in Berlijn verboden*. <https://nos.nl/artikel/637114-taxi-app-ook-in-berlijn-verboden.html>. [geraadpleegd 16-04-2018].

NOS. (11-06-2014). *Europees taxiprotest tegen apps*. <https://nos.nl/artikel/659478-europees-taxiprotest-tegen-apps.html>. [geraadpleegd 16-04-2018].

NOS. (30-11-2017). *Bedrijven en overheden niet klaar voor nieuwe privacywet*. <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2205326-bedrijven-en-overheden-niet-klaar-voor-nieuwe-privacywet.html>. [geraadpleegd 03-05-2018].

NRC. (13-04-2018). *Facebook-boycot lost niets op*. <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/04/13/facebook-boycot-lost-niets-op-a1599400/appview> [geraadpleegd: 16-04-2018].

NRC. (19-04-2018). *Veel bedrijven niet klaar voor nieuwe privacywet*. <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/04/19/veel-bedrijven-niet-klaar-voor-nieuwe-privacywet-a1600042>. [geraadpleegd: 19-04-2018].

Otto, B. (2011). "A Morphology of the Organisation of Data Governance". *European Conference Information Systems 2011*. 1-14.

Projectplan CHWK Limburg. (2018). Maastricht: Provincie Limburg.

Racz, N., Weippl, E. R., & Seufert, A. (2010). "A Frame of Reference for Research of Integrated Governance, Risk and Compliance". *Communications and Multimedia Security*, 619. 106–117.

Risto Silvola, Olli Jaaskelainen, Hanna Kropsu-Vehkaperä, H. H. (2011). "Managing one master data – challenges and preconditions". *Industrial Management & Data Systems*, 111(1), 146–162.

Routledge. (n.d.). <http://www.routledge.com>.

Scassa, T. (2010). "Geographical Information As Personal Information". *Oxford University Commonwealth Law Journal*, 10(2), 185–214.

Strategisch Informatiebeleid Limburg (SIBL) 2011-2015. (2011). Maastricht: Provincie Limburg.

Strategisch Informatiebeleid Limburg (SIBL) 2016-2019. (2016). Maastricht: Provincie Limburg.

Thiel, S. van. (2014). *Bestuurskundig onderzoek: Een methodologische inleiding*. Bussum.

Van Der Sloot, B., Broeders, D., & Schrijvers, E. (2016). *Exploring the Boundaries of Big Data*. Amsterdam.

Weber, K., Otto, B., & Osterle, H. (2009). "One Size Does Not Fit All - A Contingency Approach to Data Governance". *ACM Journal of Data and Information Quality*, 1(1), 1-27.

Wegner, D., & Koetz, C. (2016). "The influence of network governance mechanisms on the performance of small firms". *International Journal of Entrepreneurship and Small Business*, 27(4), 463-479.

Weill, P., & Ross, J. W. (2004). "How Top Performers Manage IT Decisions Rights for Superior Results". *IT Governance*. 1–10.

Wesseling, H., Postma, R.M., Stolk, R., & Sabirovic, A. (2018). *Datagedreven sturing bij gemeenten*. Berenschot.

Winter, R., & Mornar, V. (2001). "Organization of Data Warehousing in Large Service Companies: A Matrix Approach Based on Data Ownership and Competence Centers". *AMCIS 2001*. 1–7.

8. BIJLAGEN

8.1 INTERVIEWGUIDES REBIS

8.1.1 Interviewguide Beheerders REBIS

Opening

- Voorstellen
- Begrip datagovernance introduceren
- Mededelen dat er vertrouwelijk wordt omgegaan met de data en dat er wordt geanonimiseerd
- Toestemming vragen voor opname
- Mededelen dat het interview +/- 45 – 60 minuten duurt.

1. Structuur van besluitvorming

- Wat is uw functie binnen het REBIS project?
- Waarvoor bent u verantwoordelijk in het REBIS project?
- Hoe is het eigenaarschap geregeld binnen REBIS?
 - o Wanneer er sprake is van meerdere eigenaren: worden hierdoor barrières ondervonden?
- Vindt u dat u voldoende inspraak heeft in de besluitvorming rondom REBIS?

2. Kwaliteit

- Nauwkeurigheid
 - o Welke maatregelen zijn/worden er genomen om te zorgen dat de gegevens die worden geleverd door de bronhouders voldoende nauwkeurig zijn?
 - o Wanneer er sprake is van onjuiste gegevens in het systeem, hoe wordt hier dan mee omgegaan?
 - o Wie is er verantwoordelijk voor de nauwkeurigheid van de data?
 - o Wanneer de data onvoldoende nauwkeurig is, hoe worden de betrokkenen dan gestuurd om alsnog de informatie voldoende nauwkeurig in te dienen?

- Tijdigheid
 - o Zijn er afspraken gemaakt over hoe actueel de gegevens dienen te zijn?
 - Houden de verschillende betrokkenen zich hier goed aan?
 - o Wanneer de data niet tijdig aangepast wordt, hoe worden de betrokkenen dan gestuurd om de gegevens toch nog tijdig te leveren zodat dit aangepast kan worden?
 - o Wie is er verantwoordelijk voor het up-to-date houden van de gegevens?
- Compleet
 - o Hoe wordt er omgegaan met ontbrekende gegevens in het systeem?
 - o Welke maatregelen zijn genomen om ervoor te zorgen dat gegevens die de bedrijventerreineigenaren leveren zo compleet mogelijk zijn?
 - o Waar ligt de verantwoordelijkheid voor de compleetheid van de dataset?
 - o Wanneer er gegevens ontbreken, hoe worden de betrokkenen dan gestuurd om de gegevens alsnog compleet te leveren?
- Geloofwaardigheid
 - o Is in alle gevallen bekend wie de bronhouder is van de verschillende gegevens?
 - o Is in alle gevallen bekend hoe de informatie ingewonnen wordt?

3. Metadata

- Zijn er binnen de samenwerking afspraken gemaakt over de standaardisatie van de metagegevens?
 - o Zo ja?
 - Wordt dit op een juiste manier nageleefd?
 - Wanneer dit niet op een juiste manier is gedaan/wordt gedaan, wiens verantwoordelijkheid is dit dan?
 - Welke maatregelen kunnen er genomen worden om ervoor te zorgen dat dit wel goed na wordt geleefd bij de verschillende betrokkenen?
 - o Zo nee?
 - Waarom niet?

4. Toegang

- *Hoe wordt ervoor gezorgd dat onbevoegden geen toegang hebben tot gevoelige informatie van het systeem?*

- *Wie is er verantwoordelijk voor de toegang tot het systeem?*

- *Hoe wordt ervoor gezorgd dat betrokkenen op een goede manier omgaan met de toegang die ze hebben tot bepaalde informatie?*

5. Cyclus

- Is er een workflow van productie? Zo ja, hoe ziet deze eruit?
- Is er een workflow van wijziging? Zo ja, hoe ziet deze eruit?

- Wat gebeurt er met verouderde gegevens die niet meer worden gebruikt in het informatiesysteem?
 - o Zijn deze nog raadpleegbaar?
 - Zo nee, is hier wel eens vraag na?
- Wie is hiervoor verantwoordelijk?

6. Gebruik

- Voor welke doeleinden wordt REBIS gebruikt?
- Zijn er ook gegevens aanwezig binnen REBIS die niet gebruikt worden door de u of de betrokkenen maar die wel verzameld worden?
- Wordt de data die voortkomt uit het systeem ook voor andere doeleinden gebruikt dan uitsluitend voor deze doeleinden?
- Heeft u op enige manier van doen met de AVG in het project?
 - o Op welke manier?
- Vindt er monitoring van het gebruikersgedrag van de betrokkenen plaats in de casus?
 - o Zo ja,
 - Waarom wel?
 - Hoe dient dit te gebeuren?
 - Wie zou hier verantwoordelijk voor moeten zijn?
 - o Zo nee, waarom niet?

8.1.2 Interviewguide Gebruikers REBIS

Opening

- Voorstellen
- Begrip datagovernance introduceren
- Mededelen dat er vertrouwelijk wordt omgegaan met de data en dat er wordt geanonimiseerd
- Toestemming vragen voor opname
- Mededelen dat het interview +/- 45 – 60 minuten duurt.

1. Eigenaarschap en sturingsstructuur

- Wat is uw rol binnen REBIS?
- Waar liggen uw verantwoordelijkheden bij de uitvoering van het project?
- Als u kijkt naar de manier waarop beslissingen genomen worden aangaande het REBIS-systeem?
 - o Vindt u dat u voldoende inspraak hebt in de besluitvorming?
 - o Zou u dit systeem, nu of op termijn, in een ander setting ook kunnen realiseren?
 - o Wordt er binnen de samenwerking gebruik gemaakt van dienstverleningsovereenkomsten of andersoortige formele afspraken?
- Hoe is het eigenaarschap geregeld binnen het project?
 - o Meerder eigenaren:
 - Is duidelijk wat het eigenaarschap precies inhoudt?
 - Ervaart u hierdoor problemen?

2. Kwaliteit

- Nauwkeurigheid
 - o Welke maatregelen zijn genomen om te zorgen dat de gegevens die u levert voldoende nauwkeurig zijn?
 - Ondervindt u hier problemen mee?
 - Wanneer u de informatie niet voldoende nauwkeurig kunt leveren, hoe kan er dan afgedwongen worden dat dit toch nog voldoende nauwkeurig gebeurt?
 - o Wie is hiervoor verantwoordelijk?
 - o Wanneer de data onvoldoende nauwkeurig is, hoe worden de betrokkenen dan gestuurd om alsnog de informatie voldoende nauwkeurig in te dienen?
- Tijdigheid

- Vindt u dat de gegevens voldoende tijdig geactualiseerd worden?
- Voorziet u hierin beperkingen?
- Wie is hiervoor verantwoordelijk?
 - Houden de verschillende betrokkenen zich hier goed aan?
- Compleet
 - Voorziet de huidige informatievoorziening van het systeem volgens u voldoende om uw taken uit te kunnen voeren
 - Mist u bepaalde gegevens?
 - Voorziet u, vanuit uw kant, problemen met het compleet leveren van de gegevens?
 - Wie is er verantwoordelijk voor het compleet houden van het systeem?
- Geloofwaardigheid
 - Waar haalt u de gegevens vandaan?

3. Toegang

- Hoe gaat u om met het loginhouderschap?
 - Wisselt dit vaak?
 - Kunnen meerdere mensen inloggen in het systeem?

4. Cyclus

- *Is er bepaald wat er met gegevens gebeurt die niet meer actueel zijn voor het systeem?*
 - *Heeft u behoefte aan deze gegevens?*
- *Zijn er afspraken gemaakt hoe om te gaan met het tussentijds wijzigen van gegevens?*
 - *Worden deze altijd correct doorgevoerd?*
 - *Worden deze tijdig doorgevoerd?*

5. (Her)gebruik

- Waarvoor gebruikt u REBIS voornamelijk?
- Gebruikt u of gaat u de data die voortkomt uit het systeem ook voor andere doeleinden gebruiken dan uitsluitend voor deze doeleinden?
- Welke gegevens uit REBIS ziet u als het meest waardevol voor hetgeen waarvoor u REBIS gebruikt?
- Staan er gegevens op REBIS die u niet gebruikt?

8.2 INTERVIEWGUIDES CHWK

8.2.1 Interviewguide Beheerders CHWK

Opening

- Voorstellen
- Begrip datagovernance introduceren
- Mededelen dat er vertrouwelijk wordt omgegaan met de data en dat er wordt geanonimiseerd
- Toestemming vragen voor opname
- Mededelen dat het interview +/- 45 – 60 minuten duurt.

1. Eigenaarschap en sturingsstructuur

- Wat is uw functie binnen het CHWK project?
- Waarvoor bent u verantwoordelijk in het CHWK project?
- Hoe is het eigenaarschap geregeld binnen CHWK?
 - o Wanneer er sprake is van meerdere eigenaren: worden hierdoor barrières ondervonden?

2. Kwaliteit

- Nauwkeurigheid
 - o Welke maatregelen zijn/worden er genomen om te zorgen dat de gegevens die worden geleverd door de bronhouders voldoende nauwkeurig zijn?
 - o Hoe wordt er omgegaan met onnauwkeurigheden in de dataset?
 - o Wanneer de data onnauwkeurigheden bevat, hoe worden de betrokkenen dan gestuurd om de gegevens toch nog tijdig te leveren zodat dit aangepast kan worden?
 - o Wie is/zijn hiervoor verantwoordelijk?
- Tijdigheid
 - o Zijn er afspraken gemaakt over hoe actueel de gegevens dienen te zijn?
 - Hoe wordt dit nagegaan?
 - o Wanneer de data niet tijdig aangepast wordt, hoe worden de betrokkenen dan gestuurd om de gegevens toch nog tijdig te leveren zodat dit aangepast kan worden?
 - o Wie is er verantwoordelijk voor het up-to-date houden van de gegevens?
- Compleet
 - o Hoe wordt er omgegaan met ontbrekende gegevens in het systeem?
 - o Welke maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat gegevens die de bronhouders leveren zo compleet mogelijk zijn?
 - o Waar ligt de verantwoordelijkheid voor de compleetheid van de dataset?

- Wanneer er gegevens ontbreken, hoe worden de betrokkenen dan gestuurd om de gegevens alsnog compleet te leveren?
- Wie is er verantwoordelijk voor het compleet houden van het systeem?
- Geloofwaardigheid
 - Is in alle gevallen bekend wie de bronhouder is van de verschillende gegevens?
 - Is in alle gevallen bekend hoe de informatie ingewonnen wordt?

3 Metadata

- Zijn er binnen de samenwerking afspraken gemaakt over de standaardisatie van de metagegevens?
 - Zo ja?
 - Wordt dit op een juiste manier nageleefd?
 - Wanneer dit niet op een juiste manier is gedaan/wordt gedaan, wiens verantwoordelijkheid is dit dan?
 - Welke maatregelen kunnen er genomen worden om ervoor te zorgen dat dit wel goed na wordt geleefd bij de verschillende betrokkenen?
 - Zo nee?
 - Waarom niet?
 - Welke barrières worden hierdoor ondervonden?

4. Toegang

- Hoe wordt ervoor gezorgd dat onbevoegden geen toegang hebben tot gevoelige informatie van het systeem?

- Wie is er verantwoordelijk voor de toegang tot het systeem?

5. Cyclus

- Is er een workflow van productie? Zo ja, hoe ziet deze eruit?
- Is er een workflow van wijziging? Zo ja, hoe ziet deze eruit?
- Wat gebeurt er met gegevens die niet meer worden gebruikt in het informatiesysteem?
 - Zijn deze nog raadpleegbaar?
 - Waarom wel/niet?
- Wie is hiervoor verantwoordelijk?

6. Gebruik

- Voor welke doeleinden worden de gegevens voor CHWK gebruikt?
- Zijn er ook gegevens aanwezig binnen CHWK die niet gebruikt worden door u of de betrokkenen maar die wel verzameld worden?

- Wordt de data die voortkomt uit het systeem ook voor andere doeleinden gebruiken dan uitsluitend voor deze doeleinden?
- Heeft u op enige manier van doen met de AVG in het project?
 - o Op welke manier?
- Zou u monitoring van het gebruikersgedrag van de betrokkenen relevant achten in de casus?
 - o Zo ja, gebeurt dit ook?
 - Waarom wel/niet?
 - Hoe gebeurt dient dit te gebeuren?
 - Wie zou hier verantwoordelijk voor moeten zijn??
 - o Zo nee, waarom niet?

8.2.1 Interviewguide Gebruikers CHWK

Opening

- Voorstellen
- Begrip datagovernance introduceren
- Mededelen dat er vertrouwelijk wordt omgegaan met de data en dat er wordt geanonimiseerd
- Toestemming vragen voor opname
- Mededelen dat het interview +/- 45 – 60 minuten duurt.

1. Eigenaarschap en sturingsstructuur

- Wat is uw rol binnen het samenwerkingsproject?
- Waar liggen uw verantwoordelijkheden in de uitvoering van het project?
- Als u kijkt naar de manier waarop beslissingen genomen worden aangaande het project:
 - o Vindt u dat u voldoende inspraak hebt in de besluitvorming?
 - o Zou u dit project, nu of op termijn, in een ander setting ook kunnen realiseren?
 - o Wordt er binnen de samenwerking gebruik gemaakt van dienstverleningsovereenkomsten of andersoortige formele afspraken?
- Hoe is het eigenaarschap geregeld binnen het project?
 - o Meerder eigenaren:
 - Is duidelijk wat het eigenaarschap precies inhoudt?
 - Ervaart u hierdoor problemen?

2. Kwaliteit

Nauwkeurigheid

- Nauwkeurigheid = komt de data overeen met de werkelijkheid?
 - o Welke maatregelen zijn er genomen om ervoor te zorgen dat de gegevens die u levert voldoende nauwkeurig zijn?
 - Ondervindt u hier problemen mee?
 - Wat wordt er vanuit het samenwerkingsverband aan gedaan om ervoor te zorgen dat u de informatie voldoende nauwkeurig levert?
 - o Wie is/zijn hiervoor verantwoordelijk?

Tijdigheid

- Is bij u bekend hoe vaak de informatie vernieuwd gaat worden?
- Voorziet u hier beperkingen in?
- Wie is hierin verantwoordelijk?

Compleetheid

- Voorziet de huidige informatievoorziening volgens u voldoende in de uitvoering van de taken?
 - o Mist u bepaalde gegevens?
 - o Misschien gegevens te veel?
- Voorziet u problemen in het compleet krijgen van de gegevensset?
- Wie is hiervoor verantwoordelijk?

Geloofwaardigheid

- Waar haalt u de gevraagde erfgoedgegevens vandaan?
- Wat wordt er vanuit het samenwerkingsverband aan gedaan om ervoor te zorgen dat uw informatie van een betrouwbare bron komt?

3. Metadata

- Zijn er afspraken gemaakt over het format waarin de informatie geleverd moet worden aan CHWK?
 - o Zo ja, heeft u hier opmerkingen over?
 - Is dit voor u een lastig format?
 - Kunt u voldoen aan dit format?
 - o Zo nee, waarom niet?

4. Toegang

- Kunnen er meerdere mensen binnen uw organisatie inloggen in het systeem?
- Is er vaak sprake van wisseling van beheerders binnen uw organisatie?
- Vindt u dat de toegang tot het systeem afdoende afgeschermd is?

5. Cyclus

- Is er bepaald wat er met gegevens gebeurt die niet meer actueel zijn voor het project?

- Zo ja, is dit afdoende voor u?
- Zo nee, waarom niet?

- Zijn er afspraken gemaakt hoe om wordt gegaan met het tussentijds wijzigen van gegevens?

- Worden deze altijd correct doorgevoerd?
- Worden deze tijdig doorgevoerd?

- Zo nee, waarom niet?

6. (Her)gebruik

- Waarvoor wilt u/uw gemeente de CHWK gaan gebruiken?
- Wilt u de data die voortkomt uit het systeem ook voor andere doeleinden gaan gebruiken?

- Denkt u dat alle data die voortkomt uit het systeem ook daadwerkelijk door u of door andere gebruikers gebruikt wordt?
- Denkt u dat de privacy van de burger op enige manier geschonden wordt bij de uitvoering van het project?
 - o Zo ja, wordt hierop goed geacteerd zoals de AVG dit voorschrijft?